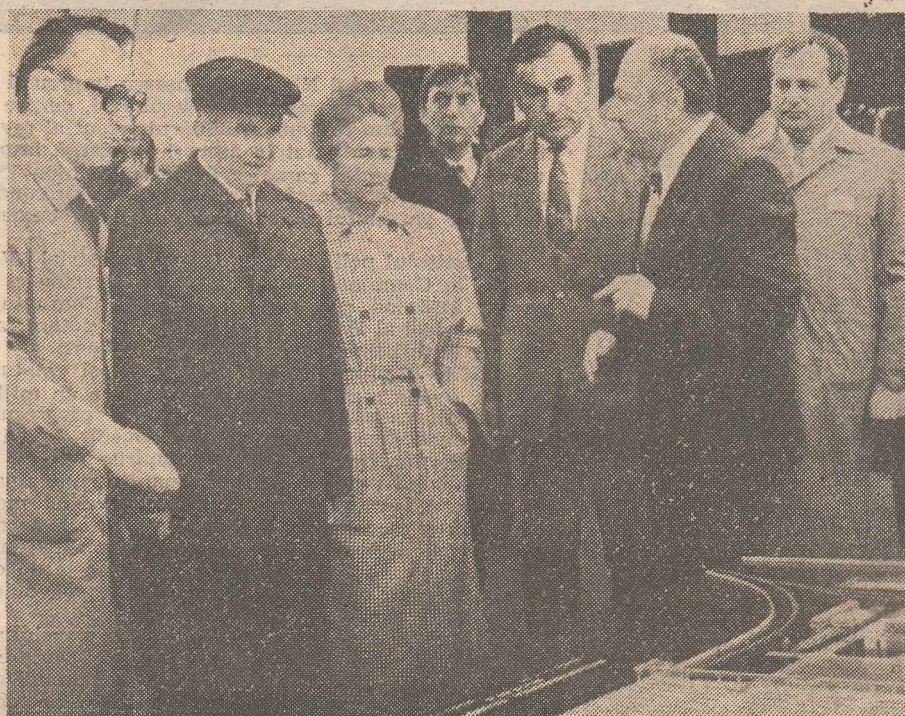

Amplu și rodnic dialog cu țara despre împlinirile de azi și de mâine

**Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu
și-au încheiat vizitele de lucru efectuate în județe din Moldova**

SUCEAVA:

„Putem afirma cu îndreptătită mindrie că și în Suceava, ca, de altfel, în toată țara, se văd roadele politicii partidului nostru comunist, ale construcției socialiste, faptul că numai și numai socialismul asigură dezvoltarea economico-socială, ridicarea nivelului de trai material și spiritual, creșterea puterii economice și întărirea independenței și suveranității României”.

BOTOȘANI:

„Am constatat cu multă satisfacție marile transformări obținute în această parte a țării, ridicarea nivelului general de dezvoltare, de civilizație, de viață. Moldova noastră a devenit o Moldovă nouă, a oamenilor muncii, constructori conștienți ai socialismului, a bunăstării și fericirii!”.

Cu o săptămână în urmă, instituțiile de învățământ din țara noastră și-au redeschis larg porțile. Acest moment din viața țării a fost marcat, ca în fiecare an, de o mare adunare populară, desfășurată de data aceasta în municipiul Iași, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu. Ziua de 15 septembrie — prefăcută prin ample preparative de înființare a unor noi spații școlare, de modernizare a celor existente, de dotare a învățământului cu o puternică bază materială de studii și cercetări — s-a constituit, ca întotdeauna, într-un eveniment de profundă rezonanță în conștiința națiunii noastre. În clipa de față, știm prea bine, pe cuprinsul României nu există localitate în care să nu funcționeze măcar o singură unitate de învățământ. În același timp, prin diversificarea pe profiluri a învățământului de toate gradele și prin sporirea calității lui de fond, școala românească se află la ora deplinei sale maturități, oferind largi perspective de opțiune profesională tinerii generații, fructificând la

maximum deprinderile latente și talentele virtuale. Cu atât mai mult anul acesta, când, odată cu diversificarea accentuată a învățământului industrial, se va trece, pentru întâia dată în istoria țării, la generalizarea învățământului de 12 ani, concomitent cu sporirea

lor de producție, a industriilor și agriculturii, a tuturor sectoarelor de activitate. Numai pe această bază, a dezvoltării forțelor economice și sociale, a fost posibil să realizăm această puternică dezvoltare a învățământului în patria noastră, care asigură astăzi formarea

bunăstare și progres. Față în față cu viitorul luminos al României socialiste, prefigurat cu limpezime în documentele de partid, țara va avea mai mult ca oricând nevoie de cadre cu o temeinică pregătire profesională, cu un înalt nivel politic, ideologic și cultu-

afirma că una din trăsăturile caracteristice revoluției socialiste românești a fost trezirea la viață intelectuală a marilor energii ale poporului nostru, prin accesul la școală, în condițiile unui învățământ gratuit, al tuturor categoriilor sociale, îndeosebi a celor handicapate de vechea orînduire. „Pentru a îndeplini obiectivele făuririi comunismului în patria noastră — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuprinsul amintitei cuvîntări — avem nevoie, în toate domeniile, de specialiști, de ingineri și tehnicieni, de oameni de cultură cu cele mai înalte cunoștințe. Numai așa vor putea să ducă înainte atât tradițiile revoluționare și patriotice, cât și făclia științei și progresului continuu, baza victoriei socialismului în întreaga lume!”. Cu alte cuvinte, dezvoltarea multilaterală a patriei socialiste, pe baza celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnologiei, presupune, firește, existența unei forțe de muncă de cea mai

Cunoaștere și producție

ponderii învățământului profesional și seral, a școlilor de maistri.

Toate aceste inestimabile înfăptuiri — parte integrantă într-un proces de continuă redescoperire istorică, de ridicare a nivelului de cunoștințe, de pregătire intelectuală și profesională a poporului nostru — reprezintă — așa cum secretarul general al partidului nostru a ținut să precizeze în cuvîntarea rostită cu prilejul deschiderii noului an de învățământ — „un rezultat direct al creșterii puternice a forțelor

cadrelor pentru toate domeniile de activitate”.

Deschiderea anului de învățământ 1989—1990 a avut loc în contextul marii dezbateri publice a documentelor pentru cel de-al XIV-lea Congres al partidului într-un climat de angajare plenară, cu întreaga capacitate de creație și dăruire, cu exemplare dovezi de hărnicie și spirit gospodăresc. În noua și impresionantă întrecere cu timpul, de-a lungul unei istorii grăbite spre cele mai înalte culmi de civilizație,

total, totul la cotele noilor exigențe pe care le reclamă o țară în continuă, rapidă și multilaterală dezvoltare. Problema specialiștilor, pe care o ridică orice societate modernă, s-a aflat toată vremea și în mod expres în vederile partidului nostru, ale secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ultimul sfert de veac, cu deosebire, a demonstrat că este posibil, chiar într-o singură generație, să se facă saltul uriaș de la o societate tradițională spre una de avans tehnologic. Se poate deci

(Continuare în pag. 11)

LIVIU TIMBUS ■

Amplu și rodnic dialog cu țara

Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în județul Iași, despre al cărei început am relatat în numărul trecut al revistei noastre, a continuat în aceeași ambianță imprimată de profundul caracter de lucru, îmbinată cu atmosfera sărbătorească, specifică întâlnirilor conducătorului partidului și statului nostru cu oamenii muncii.

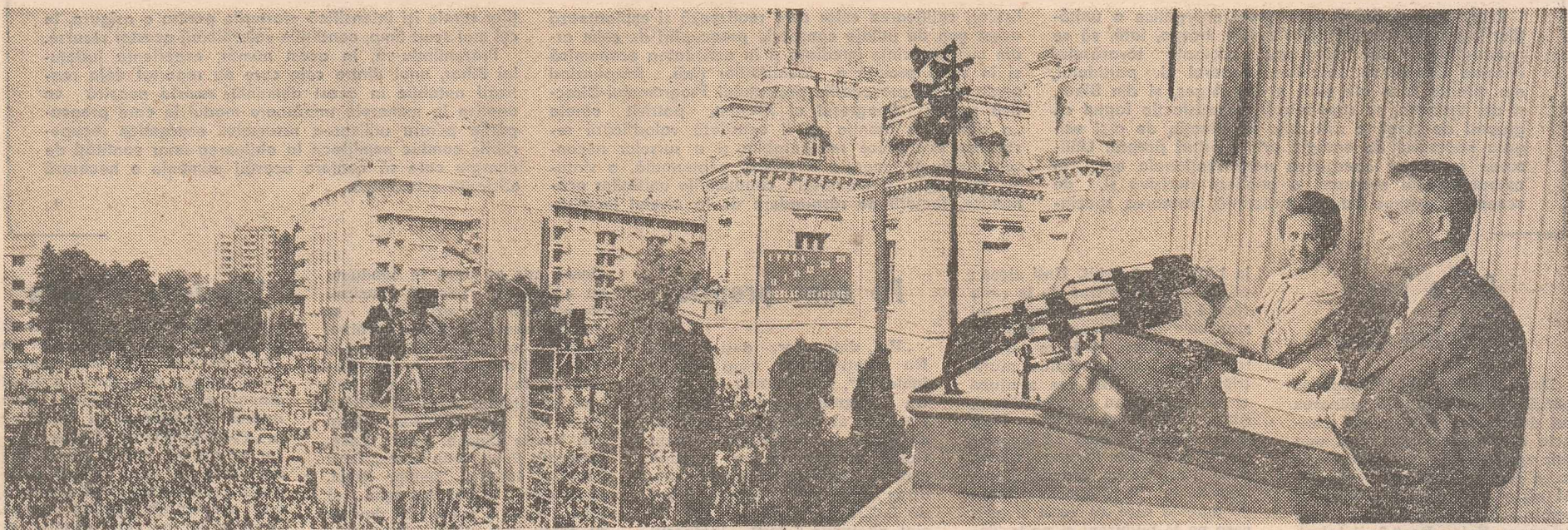
La Institutul politehnic, la Liceul industrial „Victoria”, la Combinatul de utilaj greu, precum și în cadrul întâlnirii cu membrii Biroului Comitetului județean Iași al P.C.R., a fost relevat cu putere faptul că, beneficiind de sprijinul permanent și de orientările conducătorului partidului și statului nostru, școala românească s-a afirmat ca un mijloc esențial în pregătirea cadrelor necesare progresului nostru multilateral, industria și-a dovedit capacitatea de a valorifica multilateral dotările tehnice de vîrf, realizînd produse cu performanțe tehnice care le situează la nivelul superior al producției mondiale, activitatea de conducere și organizare economico-socială a pus mai intens în valoare potențialul material și uman, mobilizînd amplu masele de oameni ai muncii pentru îndeplinirea mărețelor obiective stabilite în documentele partidului.

Vizita la Iași s-a încheiat cu marea adunare populară care, marcînd tradiționala deschidere a anului de învățămînt, s-a înscris ca un important și memorabil moment al rodnicului dialog de lucru cu oamenii muncii din această parte a țării, constituind, totodată, pentru toți tinerii țării, pentru întregul nostru popor, un eveniment de amplă rezonanță. Cuvîntarea rostită cu acest prilej de tovarășul Nicolae Ceaușescu afirmă virtuțile unui document politic de excepțională importanță care jalonează întreaga activitate a școlii românești, care oferă repere esențiale pentru ansamblul muncii politico-educative în rîndul tinerei generații.

În județul Suceava, tovarășul Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu s-au întâlnit, într-o atmosferă de vie însuflețire patriotică, cu oamenii muncii din Întreprinderea minieră Fundu Moldovei, din comuna Dumbrăveni unde era amenajată expoziția realizărilor agriculturii județului, din Întreprinderea de rulmenți, cea mai nouă unitate economică a municipiului reședință de județ, din Combinatul de fibre, celuloză și hîrtie și din Întreprinderea de mașini-unelte Suceava. Întîlnirea cu membrii Biroului comitetului județean de partid, cu zecile de mii de locuitori care au participat la marea adunare populară din municipiul Suceava au evidențiat, ca și dialogurile de lucru purtate în unitățile economice din județ, hotărîrea fermă a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii de pe aceste meleaguri de a acționa în continuare astfel încît, pornind de la rezultatele bune obținute, însușindu-și întru totul indicațiile și sarcinile stabilite de conducătorul partidului și statului nostru, să înfăptuiască exemplar sarcinile planului pe anul în curs în întîmpinarea marelui forum al comuniștilor români, să contribuie la realizarea luminoaselor obiective cuprinse în Programul partidului, în documentele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român. În ansamblu, vizita de lucru în acest județ, în care bogatele vestigii ale trecutului se îmbină cu mari realizări ale istoriei noastre socialiste, a relevat faptul că, așa cum sublinia secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită la marea adunare populară, „și în Suceava, ca, de altfel, în toată țara, se văd roadele politicii partidului nostru comunist, ale construcției socialiste, faptul că numai și numai socialismul asigură dezvoltarea economico-socială, ridicarea nivelului de trai material și spiritual, creșterea puterii economice și întărirea independenței și suveranității României”.

În județul Botoșani, vizita de lucru pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu au întreprins-o în zilele de 17 și 18 septembrie a prilejuit, ca și în celelalte județe vizitate, analize complexe în cadrul cărora au fost examinate posibilitățile și rezervele existente pentru ridicarea activității din toate domeniile pe un plan calitativ superior, la nivelul cerințelor dezvoltării actuale a patriei noastre și din perspectiva configu-

despre munca prezentă și proiectele viitorului

rată de documentele pentru Congresul al XIV-lea al partidului. La întreprinderea agricolă de stat Dorohoi și la Cooperativa agricolă de producție din Trestiana, la întreprinderea de sticlărie și porțelan din Dorohoi, la Stațiunea de cercetare și producție pentru creșterea ovinelor Popăuți, oamenii nuncii prezenți au raportat secretarului general al partidului despre modul în care sînt transpuse în viață prevederile din documentele de partid, exprimîndu-și hotărîrea de a-și mobiliza exemplar eforturile pentru a întîmpina cel de-al XIV-lea Congres al partidului cu noi și importante succese, de a trece imediat la punerea în aplicare a indicațiilor și sarcinilor stabilite de conducătorul partidului și statului nostru. În aceeași atmosferă de puternic angajament muncitoresc, înțîlnirea conducătorului partidului și statului nostru cu colectivele întreprinderii „Electrocontact”, întreprinderii de utilaje și piese de schimb și întreprinderii textile „Moldova” a scos în evidență preocupările pentru valorificarea inteligenței tehnice proprii în realizarea unor produse competitive cu cele mai bune realizări pe plan mondial, precum și hotărîrea oamenilor muncii din aceste unități de a-și îndeplini angajamentul privind realizarea planului economic pe întregul an pînă la deschiderea lucrărilor celui de-al XIV-lea Congres al partidului. Înțîlnirea cu membrii Biroului comitetului județean de partid, marea adunare populară din municipiul Botoșani au evidențiat, în același context, entuziasmul, spiritul de dăruire patriotică, revoluționară cu care, asemeni întregului nostru popor, oamenii muncii botoșăneni își mobilizează energiile pentru a contribui la progresul multilateral al patriei pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. În cuvîntarea rostită cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu, referindu-se la dezbaterile de către întregul popor a obiectivelor stabilite în documentele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, a evidențiat că „trebuie să facem totul, să acționăm cu toată hotărîrea — în întreaga țară, deci și în Botoșani — pentru realizarea acestor mărețe obiective, care vor ridica patria noastră pe cele mai înalte culmi de progres și civilizație”.

A intrat în practica conducătorului partidului și statului nostru de a se afla mereu în mijlocul oamenilor muncii, de a dialoga cu ei despre treburile țării, de a analiza în miezul fierbinte al vieții cum să durăm mai trainic viitorul nostru și al patriei. Prețioasele indicații și orientări ale tovarășului Nicolae Ceaușescu au constituit, de fiecare dată, un nou avînt al muncii și creației.

Și de data aceasta, prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu în mijlocul marilor colective de oameni ai muncii din Moldova, a mobilizat noi energii, a încălzit inimile, a chemat la noua zidire a acestui timp eroic nu numai pe moldoveni, ci întregul nostru popor, dornic de a lucra în pace la propriul său destin. Prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu permanent în miezul fierbinte al faptelor, al marilor evenimente de punere în operă a fiecărei mari ctitorii, vine să ilustreze edificator principiul conform căruia tot ce se cîntorește la noi, se face cu poporul și pentru popor.

În toate momentele vizitelor de lucru efectuate în aceste județe din Moldova, toți comuniștii, toți oamenii muncii și-au afirmat cu însoflete, asemenea întregii noastre națiuni, convingerea că alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, în suprema funcție de conducere în partid, va asigura dezvoltarea continuă, în libertate și demnitate, a patriei, îndeplinirea obiectivelor strategice ale devenirii comuniste a României. Locuitorii acestor străvechi meleaguri românești și-au exprimat cu tărie hotărîrea de a face totul pentru a ridica pe cele mai înalte culmi de civilizație și progres, așa cum se exprima în cuvîntarea la marea adunare populară din Iași secretarul general al partidului, „o Moldova strîns unită pe veci în cadrul României, hotărîtă să apere ființa, independența poporului și să asigure viața tot mai bună și liberă a întregii națiuni”.

CONSTANTIN DUMITRU ■

În toate domeniile, noul triumfă

Programul realizării autonomiei energetice a unităților agricole, a localităților rurale începe, iată, să se materializeze. În telegrame adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, din diferite zone ale țării, și din Argeș, și din Bihor, și din Vrancea, se raportează cu satisfacție faptul că grupuri de comune sint deja în situația de a-și asigura necesarul de energie prin eforturi proprii. Utilizarea resurselor energetice neconvenționale are, în cadrul acestui program, o pondere decisivă și, de aceea, pregătirea tehnico-materială, formarea specia-

liștilor, calificarea celor care realizează și exploatează acest gen de utilaje constituie preocupări de prim ordin cu consecințe imediate și în activitatea economică și în viața socială a localităților țării. Răspunzând uneia dintre prevederile proiectului Programului-Directivă pentru Congresul al XIV-lea, potrivit căreia „o deosebită atenție va fi acordată valorificării resurselor energetice recuperabile și a surselor neconvenționale de energie — solară, geotermală, a vântului, biogazului și biomasei”, conducerile unităților economice, factorii de răspundere de la nivelul localită-

ților rurale își intensifică eforturile pentru a asigura, în cel mai scurt timp, condițiile valorificării acestor resurse. Prezentându-vă, în acest număr, experiența județului Bihor, unul dintre cele care au raportat deja realizări notabile în acest domeniu, revista noastră va analiza în numerele următoare modul în care preocupările pentru utilizarea resurselor energetice recuperabile conduc nemijlocit la obținerea unor cantități de energie care să confere acestui domeniu o necesară eficiență economică.

Ce e bun în Valea Rea

Drumul e plin de hîrtoape de parcă ar fi plesnit în spinarea lui dură și șerpuită niște gîrpanele care nu fac nici cel mai mic zgomot, dar care sapă adînc ca și cum ar vrea să încropească niște cuiburi pentru neștiute semințe de primejdie. „De ce i se spune Valea Rea”? îl întreb pe întimplătorul ortac și tovarăș de călătorie venit de la tirgul de joi din Beiuș, și clopului verde și pleoștit tresare, amucit în sus de riduri, ca o frunză mare de brusture bătută de vînt. Se oprește o clipă să-și mai tragă sufletul, să răsuflă și să se mire că nu știu un lucru pe care îl cunosc și prichindeii din Budureasa. „Pentru că nu l se putea zice altfel”, conchide el cu un glas aproape oțărît și dintr-o dată iuște pasul ca și cum ar fi dorit să scape de mine. „Cum s-ar putea spune unei ape la care amețești de cap, uitîndu-te, în jos, la ea? Care tot sapă și sapă în vîntrele muntelui, îl răscolește și-l fură puțin cîte puțin cu viiturile? Care-l lasă gol și pustiu și care fuge, se ascunde de lumina soarelui? Cum, altfel, dacă nu „rea”? Pînă în iunie și, uneori pînă în iulie dai prin părțile acelea peste petice de nea și brîși de gheață și poți aluneca una-două în prăpastie de să-ți rupi spinarea ca și cum s-ar frînge un vreasc călcat de laba ursului în pădure. Cînd te duci după bureți, afine ori zmeură să nu te abați pe acolo, auzi?, mă sfătuiește el cu glas aspru.

„De ce nu m-aș duce?”, i-o întorc eu, repede. Omul se uită la mine și mă examinează critic, din cap pînă-n picioare. „Drept îi că ești destul de țapăn, da' tot nu te poți lua la trîntă cu ursul ca Leontinu’”. „Care Leontin?” „Dan Leontin, un om de la noi din Budureasa, e drept că-a trecut oleacă de vreme de atunci, da' oamenii nu l-au uitat nici pînă în ziua de astăzi”. „De ce?” „Păi, pentru că s-a luat la hîrtă cu ursul, s-a luptat cu el în pădurea Buduresei, el era cit un prapure de-nalt și avea brîncile cit niște lopeți și cu niște vene cit funiile de legat carul cu fin”. „Avea cuțit de vînațoare?” „Avea pînă la naiba, n-avea decît minurile, spinarea și picioarele alea după care suspinau tate muierile din tirgul Bîșului și el a trîntit ursul la pămînt că era tare și iute ca vîntul, dar dihana l-a sfîrtecat și rupt mușchiul de la brațul stîng și a fugit pe valea cea rea să se ascundă, iar Leontinu’ a stat vreme de mai multe luni la spitalul din Bîș și veneau doctorii să-l vadă și să se minuneze de puterea lui și patul îi era prea mic și se hurduca și-i legeau picioarele printre zăbrele, venea lumea joia să-l vadă, curioșii mituiau pe portar să se îndure să-l lase să-l vadă pe omul care s-a luptat cu ursul, vestea s-a lăsat și au venit la el niște nimurici de circari să-l ducă la circ să rupă lanțurile și să se bată cu urșii circuitului, da' Leontinu’ nost’ a spus că urșii de la circ nu sint urși ci niște cîini care mormăie și le-a-ntors spatule că-l durea brațul obrîntit, apoi s-a vindecat și s-a-ntors acasă la Budureasa și

la bătrînețe a orbit. Unii ziceau că orbeala i s-a tras de la rana făcută de urs, că ghearele lui sint tare otrăvicioase, alții că l-a bătut soarta că de ce s-a bătut cu ursul care-i stăpînul munților. Și valea cea rea a ajuns și mai rea și nu mai îndrăzne nime’ să se ducă pe-acolo. Pînă într-o bună zi, cînd ne-am pomenit cu niște ingineri tineri, abia ieșiți de pe băncile facultății de la Cluj-Napoca, oameni de omenie care au venit și prin case pe la budureni și pe la Toderăa Laza să-l vadă cum face lăzile de zestre și noi tot vîzin-

Pe cont propriu

„Hal, dați-i zor, dați-i zor! Nu vedeți că ei v-au luat-o înalțe?” „Îi îndeamnă și-i mustră vicepreședintele biroului executiv al consiliului popular al comunei Budureasa, Radu Goina, pe oamenii din comună care se pregătesc să acopere clădirea nouă din cărămizi mari de B.C.A., a brutăriei. „Ei”, nu sint altcineva decît inginerul Adrian Avram, adjunct șef brigadă Oradea, din cadrul Antre-

glează apa ce intră în conducta de aducțiune pentru bazinul compensator iar prin vane se reglează debitele pentru turbine. Harnicul colectiv de muncitori și energeticieni condus de ing. Gabriel Rado, șef de brigadă, din care se disting maistrul Victor Oros, ing. Dan Miclăuș, Ioan Tiț, Vasile Ciocan, Ioan Laza, Augustin Popa, Ioan Ianos, Emil Giurgiu, Ioan și Teodor Rada, electricienii Mihai Almășan și Ioan Tobias a predat în devans cu patru luni microhidrocentralla Nimăiești 2 la beneficiarul I.R.E. Oradea. După efectuarea

Tensiune la Boga

Cînd eram copil în satul meu de lîngă poalele Apusenilor, în certurile rare care mai izbucneau uneori, potrivit, arătînd amenințator cu degetul spre munte, se expediau cu invective la „Pietrele Boghii”. De pe imasul satului se vedeau niște spinări albe de stînci golașe unde ecoul reverberînd în zeci și cele mai neașteptate nuanțe sonore înspăimînta pe rarii drumeți, și oamenii din vale credeau că locul cu pricina ar fi populat de duhuri malefice.

Pe vremea aceea, ținuturile de la Pietrele Boghii, de-o frumusețe sălbatică, erau mai rar bătute de picior de om. Astăzi, un drum asfaltat (destul de burdacă nu l-ar strica mașinile încărcate cu buștenii pentru gaterile din Sudrigiu) duce de la Pietroasa, pe lîngă o vale roșie, la Boga, unde se dansează pe granit curat, pe la Pietrele Boghii și Piatra Bulzului pînă în județul Cluj.

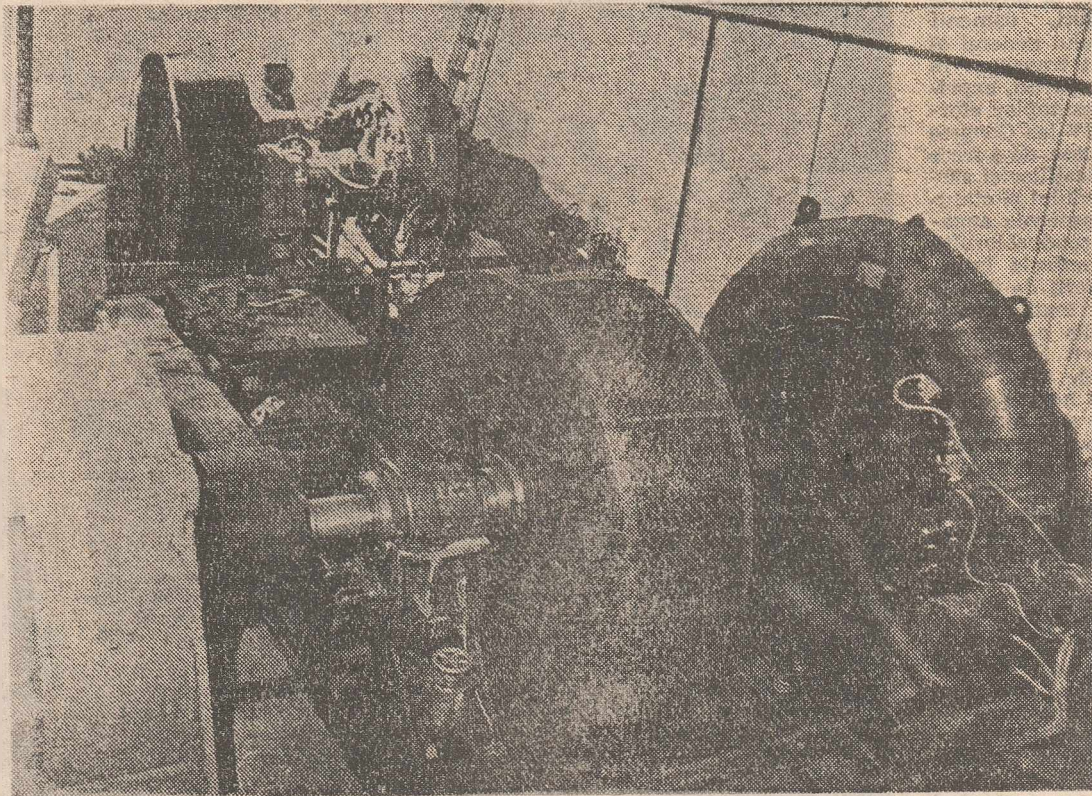
Microhidrocentralla Boga 2 cu două grupuri și Piatra Bulz, cu alte două grupuri, avînd împreună o putere instalată de peste 2,5 MW au fost construite într-un decor fermecător, unde duhurile malefice n-au căuta, de către meșterii și energeticienii de la I.R.E. Oradea și, date deja demult în funcțiune, au livrat peste 90 MW în sistemul energetic național.

„De luni, 4 septembrie orele 16 și pînă în 6 septembrie orele 23,30, primul grup de la Piatra Bulz a mers fără oprire, îmi povestește electricianul mecanic Emilian Popa din Gurani. Ploile bogate au ținut bazinul tot plin și Valea Boghii a izbit în paletele rotorului vreme de 56 de ore, timp în care s-au livrat 42 MW în sistemul energetic național, cu o medie de 800 KW/h și o atît de bună tensiune incît conectorul de la stație de la Beiuș se învîrte invers. „Cum așa?” îl întreb nedumerit, că n-am văzut pînă acum contor înapoi, tîndu-se de la legile lui firești. „Pentru că tensiunea noastră, dată fiind distanța scurtă de la Pietroasa la Beiuș e mai mare decît tensiunea ce vine de la Beiuș spre noi și o biruie”. Așa că noi, în zilele ploioase, așa cum au fost acelea de la începutul lui septembrie, asigurăm nu numai comunei Pietroasa și Buntești cu energie electrică, dar și jumătate din consumul casnic al Beiușului.”

Iată, deci, o comună care biruie un oraș! mă gîndesc, privind fascinat volantul de 6,5 tone învîrtindu-se ca o jucărie cu 1050 rotații/minut. De-acum înainte, frumoasa și încîntătoare comună Pietroasa, supranumită și „Sinaia Bihorului” întîmpină pe oaspeții săi și cu zestrea sa de lumină ruptă din zbuciumul văii Boghii, îmi spune Augustin Corb, vicepreședintele biroului executiv al consiliului popular comunal Pietroasa.

Microhidrocentrală la cîmpie

Da, mi-a spus primarul comunei Borș de lîngă Oradea, Ioan Popoviciu, ea s-a construit de către specialiștii Întreprinderii de rețele electrice Oradea chiar pe canalul de fugă al apei de răcire de la Întreprinderea „Electrocentrale”. Apa se varsă fără nici un rost în Crișul Repede, dar acum a fost pusă

Autonomia energetică: experiența Bihorului

Zestrea de lumină

du-l, ba azi, ba mîine, am prins curaj și i-am întreb: „Da’ ce căutați dumneavoastră pe la noi și ce vreți să faceți?”. Și unul din ei ne-a zis că dacă tot a văzut lăzile noastre cu zestre ei vor să ne facă un cadou: o ladă de zestre cu lumină cum n-a mai văzut nime’ prin părțile astea pierdute de lume. Și iacă, tot vorovînd cu dumneata am ajuns la lada noastră de zestre. Asta-i l, îmi zice el. E lîngă brutăria care se ridică amu să nu ne mai ducem pînă la Bîș după pită. Dincolo-i moara. „Ce moară, întreb eu crucit; unde-i roata și scocul de apă?” „Asta-i moara inginerilor, lada noastră de zestre, mustăcește el, o moară pogană care macină apa de pe vale și ne dă nouă curent”, mai adaugă budureanul și se îndepărtează agale, hîșîind cu bita, de care se sprijină la mers, gîștele de pe podul de peste apa involburată.

prizei Electromontaj Cluj-Napoca și ing. Dan Moș, șef punct de lucru. Valea cea Rea a ieșit din „canionul” ei sumbru, prăpăstios și s-a unit cu riul Polana pentru a deveni, în sfîrșit, valea cea bună care, printr-o conductă de aducțiune de peste 3 km lungime ajunge la C.H.E.M.P. (Centrala hidro-electrică de mică putere) unde învîrte paletele celor două turbine de 630 și 400 kw. în total de 1,03 MW. Cel 63 de metri diferență de nivel de la bazinul compensator unde se adună șuvoaiele celor două văi și pînă la axul turbinelor asigură o pronunțată cădere liberă a apei în stare să învîrte paletele rotoarelor sau să vină cu putere la robinet, pentru că budureni au și apă curentă pe la casele lor, după ce au captat în amonte un izvor. Cu ajutorul celor două prize, de vară și iarnă, de la denisipatorul din amonte se re-

probelor de presiune la conducta de aducțiune și a celor mecanice la cele două grupuri electromotoare pe valea, de unde altădată nu plecau spre Beiuș decît care cu lăzi de zestre și albi de frămîntat piinea, s-au produs deja primele cantități de energie electrică în vederea asigurării autonomiei energetice a comunelor Budureasa și Cîrățele, în spiritul orientărilor trasate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la ședința comună a Plenarei C.C. al P.C.R., a organismelor democratice și organizațiilor de masă și obștești din 28-30 noiembrie 1988. Mai mult, îmi spune inginerul Adrian Avram, se va construi în curînd și C.H.E.M.P. Nimăiești 4 (în aval de cea existentă acum) și care va produce 1,4 MW energie electrică, astfel că lada de zestre contemporană a Buduresei se va îmbogăți cu noi nestemate de lumină.

prin gîndire, muncă și dăruire

Un telex

Activitatea din întreaga economie a intrat într-o etapă decisivă pentru îndeplinirea planului pe acest an, care este anul hotărîtor al actualului cincinal.

În această perioadă — marcată de apropierea înaltului forum al comuniștilor români — colectivele de oameni ai muncii sînt mobilizate într-o însuflețitoare întrecere ale cărei obiective vizează obținerea unor remarcabile succese în sporirea producției și a eficienței economice, în înaintarea fermă pe drumul dezvoltării intensive, calitative, al modernizării întregii vieți economico-sociale.

Sarcinile și indicațiile date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de realizarea în toate domeniile a unei noi ca-

lități a muncii, se constituie într-un cuprinzător program de lucru pentru conducerile colective din întreprinderi, pentru toți oamenii muncii, care au acum datoria să acționeze prompt, cu competență și hotărîre, pentru ridicarea la un nivel superior a întregii activități productive. Pretutindeni se impune să se acorde o atenție deosebită realizării ritmice, integrale, a planului la producția fizică, în condițiile de eficiență și calitate prevăzute.

Succesele strălucite raportate de unitățile economice de pe tot cuprinsul țării, în urma efortului general care se face pentru realizarea și depășirea sarcinilor asumate, au în această perioadă semnificația aparte a hotărîrii unanime a clasei noastre muncitoare, a întregului popor de a înțim-pina cu rezultate cît mai bune în producție Congresul al XIV-lea al partidului, Congre-

sul marilor noastre victorii socialiste. Se face astfel, în planul concret al faptelor, dovada deplinului atașament al comuniștilor, al tuturor colectivelor de oameni ai muncii, la politica partidului de dezvoltare intensivă multilaterală, a economiei românești, pentru înălțarea României pe trepte noi de progres și civilizație socialistă.

În această perspectivă, deosebit de semnificativ și îmbucurător apare și următorul telex adresat redacției noastre:

„Întreprinderea antrepriză de montaj și reparații centrale termice București raportează realizarea planului de producție la construcții montaj și producție industrială pe primii 4 ani ai cincinalului la data de 15 septembrie 1989, creîndu-se în acest mod condiții ca planul pe întreg anul 1989 să se realizeze la toți indicatorii tehnico-economici pînă la data de 20 noiembrie a.c.

Dedicăm aceste realizări marelui eveniment din viața politică a României socialiste, Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român.

Considerăm că, prin aceste realizări, colectivul nostru alcătuit din 12 000 de oameni ai muncii, puternic angajați pe șantierele de montaj și reparații centrale termice din toate domeniile economiei naționale (energie electrică, metalurgie, chimie, industria lemnului, celuloză și hîrtie, mine, industrie ușoară, industria construcțiilor de mașini etc.), de pe întreg cuprinsul țării, își manifestă atașamentul față de politica partidului și statului, deplina adevărată la Hotărîrea Plenei C.C. al P.C.R. cu privire la reelegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, la Congresul al XIV-lea, în înalta funcție de secretar general al Partidului Comunist Român.

Matrița performanței

Pe sub arcadele de lemn ale porților măiestrit cioplite a pătruns chimia în județul Harghita. Poartă un nume aparent comun, deși este singura în țară: Întreprinderea de matrițe și piese forjate Odorheiu Secuiesc. A pătruns pe sub arcu de triumf al timpului pe care istoria, omeni-rea, îl recunoaște ca timp al gloriei socialiste pe pămîntul românesc, al fertilității minții și gîndirii liber descătușate întru înflorirea meleagurilor pe care Carpații le adumbresc. A pătruns o dată cu industria care a făcut din localități șterse, lipsite de vigoare economică adevărate cetăți ale civilizației. Odorheiu Secuiesc este astăzi un municipiu în permanentă înflorire. Experiența cîștigată în timpul istoricește neînsemnat, 10—15 ani, rodește fapte care pun semnul egalității între tînărul colectiv făuritor de utilaje pentru chimie și petrochimie și experimentatele colective portdrapel ale industriei noastre. Sprijinul acordat de către conducerea statului, orientările și indicațiile date la fața locului de către se-

cretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu ocazia vizitelor făcute, dublate de voința de a învăța, de a învăța bine și repede, consolidază noua familie prime-nită an de an cu tinerile mla-đițe crescute de modernul învățămînt românesc. Muncitori și specialiști de înaltă clasă intră în întreprindere prin ușa din față exprimîndu-și crezul și gîndul, stăpînind cu competență minunile de pînă acum ale tehnicii mondiale, angajîndu-se responsabil la crearea de noi minuni care poartă însemnul „fabricat în România”.

La ora actuală sînt puține produsele realizate la I.M.P.F. Odorheiu Secuiesc care se exportă. „Ele sînt destinate în principal țării. Dar înseamnă reducerea importului de utilaje destinate unor importante sectoare ale economiei naționale, prioritare în ierarhia contribuțiilor la înfăptuirea programelor de dezvoltare multilaterală a patriei, cum sînt chimia și petrochimia, energetica.

Cum altfel am putea numi decît minunații oamenii din co-

lectivul condus de inginerul Ștefan Weimberger știînd că prin introducerea unei noi tehnologii de turnare a țevelor necesare industriei petroliere contribuie la reducerea efortului valutar al țării cu peste 10 milioane lei. Fapta lor este una din realizările cu care ne-am obișnuit în zilele noastre. Economii valutare de peste trei milioane lei aduce noua tehnologie de impregnare în ele grafitice, rezultat al gîndirii efortului colectivului condus de Mihaly Ferenczi. „Studiez posibilitatea extinderii utilizării reperelor din ceramică, supradimensionate” ne spune Katalina Eger. „Ce eficiență întrevădeți?” „Prin folosirea reperelor din ceramică în mai multe domenii urmăm înlocuirea materialelor deficitare aduse din import cu ceramică realizată din materie primă indigenă. În prima etapă preconizăm o economie valutară de circa un milion lei”.

Reducerea importului este la fel de importantă pentru economia noastră ca și exportul.

„E momentul, spune inginerul Alexandru Kemeny, responsabil cu activitatea de cercetare tehnico-științifică, al evaluării competenței profesionale, inteligenței și efortului

prin valoarea realizată din gramul de metal și dacă vreți prin valoarea producției obținute pe metru pătrat”.

Sîntem într-o uzină nouă, modern utilată. Procesul de înnoire se află într-o dinamică alertă. „Ca orice colectiv, relevă inginerul Laszlo Lukacs, președintele C.O.M., în perioada care a trecut de la intrarea în funcțiune a întreprinderii am parcurs drumul de la simplu la complex. Simplu, zicem acum, a fost asigurarea necesarului de moment al economiei cu unele matrițe, iar complexul răspunde necesității de înscriere a industriei noastre în rîndul industriilor dezvoltate din lume ori altfel spus atingerea exigențelor formulate în Programul-Directivă și Tezele celui de-al XIV-lea Congres al partidului. Obiectivul fundamental al economiei noastre este creșterea eficienței muncii și competitivității produselor. Matrițele realizate de noi, utilajele, trebuie să se încadreze în tehnologiile mereu perfecționate și perfecționabile ale unităților cărora le sînt destinate. De aceea preocuparea pentru modernizarea întregii activități este o permanență, face parte din cotidian”.

MIRCEA BORDA ■

Setea de idei

Orice idee utilă este importantă, dar nu toate ideile au aceeași importanță, se înțelege. Iar cînd e luat în considerare și interesul unei întreprinderi, de a valorifica o idee bună prin fabricarea — neapărat cu o anume eficiență — a unui produs care să fie căutat de cît mai mulți cumpărători, devine și mai limpede că nu este suficient să ai idei, pur și simplu, ci este de dorit să vii chiar cu ideile ori soluțiile de care întreprinderea are mai multă nevoie la un moment dat. Există, așadar, și un criteriu economic de evaluare a importanței oricărei idei tehnice. Altfel, cum ne spunea odată un inventator, poți să faci și-un dulap să zboare, dar te întrebă pe urmă la ce folosește.

Oricît de simple ar părea, prea simple pentru a nu fi înțelese de oricine, astfel de adevăruri se conturează cu mai multă pregnanță prin acumularea unor experiențe personale. Cel puțin așa crede inginerul Sorin Mandanac, de la Întreprinderea „Electrocontact” Botoșani. Cu cîțiva ani în urmă, cînd a fost repartizat aici după ce absolvise cursurile Facultății de electronică industrială de la Iași, a început să lucreze în atelierul de cer-

cetare-proiectare nr. 4. I se promisese și lui, și celorlalți 20 de ingineri stagiați care veniseră odată cu el, că vor găsi în întreprindere teren de afirmare pentru orice idee îndrăznețe, pentru împlinirea proiectelor pe care și le făcuseră în anii de studenție. Această promisiune, spune Sorin Mandanac, a fost respectată. Pasiunea lui fusese, cum este și astăzi, electronica medicală, și în șase luni de cînd munea în întreprindere reușise să construiască un aparat cu ajutorul căruia se pot pune în evidență anumite manifestări fiziologice sau patologice ale organismului. Alt aparat construit de el se numește „bloc încălzitor termostat programabil”, cu acesta obținînd al doilea brevet de invenție. Ingerul Sorin Mandanac ne explică la ce folosește această idee a lui: „Singele pentru transfuzii se păstrează, după cum se știe, la o temperatură scăzută. În cazul urgențelor, mai cu seamă, acesta trebuie adus însă rapid la temperatura organismului. Sistemul folosit acum este al încălzirii cu ajutorul unor etuve, dar acesta este un sistem greoi, etuvele aflîndu-se oricum departe de patul bolnavului, pe cînd aparatul termostat programabil e ușor transportabil

și poate rămîne lingă bolnav pe toată durata transfuziei. Aplicații foarte importante ale aceluiasi bloc încălzitor se pot găsi în domeniul cercetării științifice sau în industria chimică și petrochimică, de exemplu, unde procesele tehnologice au loc sub controlul riguros al temperaturii”.

Avînd posibilitatea de a realiza astfel de produse foarte importante, desigur, dar cu posibilități de desfacere limitate, inginerul Sorin Mandanac a avut de învățat, recunoaște, că întreprinderea așteaptă în același timp de la el, cum așteaptă de la toți muncitorii și specialiștii ei, propuneri și idei care să ducă la fabricarea unor produse de serie mai mare, de pe urma cărora și beneficiile pot fi mai mari. Așa au apărut „aparatele antigizutoase”, mai spune el, acestea fiind folosite în cadrul instalațiilor miniere. Ele comandă acționarea motoarelor din abataje și sînt echipate cu sisteme de protecție care înainte erau electromecanice și doar parțial electronizate, iar acum sînt electronizate în întregime și sînt construite conform standardelor internaționale. Aceste aparate au o pondere foarte mare — de ordinul sutelor de milioane de lei — în totalul producției-marfă a întreprinderii. Și importanța lor, mai spune Sorin Mandanac, poate fi înțeleasă

și din faptul că sistemul de protecție asigurat de ele este mai ieftin cu aproximativ 40 la sută decît înainte. Mai exact, diferența este de la 8 la 3 mii. În plus, sistemul acesta poate fi folosit pentru protecția unei game de 5—6 clase de motoare.

Competitivitatea, indiscutabilă a acestor aparate a dus la creșterea substanțială a producției realizate, la „Electrocontact”, pentru export. Iar pentru realizarea lor, Sorin Mandanac a colaborat, bineînțeles, cu mai mulți colegi: inginerii Marius Costan, Sorin Vornicu și Laurențiu Drăgan, șeful de atelier Gheorghe Chirilă, maistrul Ion Zelincă. „Asta este ceea ce se poate cîștiga cu o idee bună”, mai spune tînărul inginer de la „Electrocontact”, și tot el adaugă: „Dar poate că o explicație a rezultatelor obținute de noi stă și în faptul că întreprinderea cheltuiește pentru informarea și documentarea tehnică, în fiecare an, aproximativ 1 milion de lei”. Nu ne mai rămîne să adăugăm, la rîndul nostru, decît că o asemenea cheltuială se dovedește a fi fructuoasă tocmai pentru că în această întreprindere este destul de mare numărul celor care se întreabă, în fiecare zi de muncă, a lor: „Acum, aici, ce bine pot face?”.

D. CONSTANTINESCU ■

la treabă și învîrte paletetele a 3 grupuri electrogene, iar al patrulea grup este în probe mecanice, puterea instalată de la C.H.E.M.P. Oradea C.E.T. restituire fiind de 0,642 MW”.

Comuna Borș este un minunat exemplu în ceea ce privește utilizarea intensivă a resurselor de energie economicoase și neconvenționale de energie. La Sântăul Mic funcționează o instalație de producere a 1900 de mc biogaz în 24 de ore iar la C.P.A.D.M. și S.M.A. Sîntion, tot sat aparținător comunei, funcționează cu bune rezultate captatoare solare, iar dintr-un puț se extrage apa termală din care se livrează și la Întreprinderea de sere din Oradea.

În județul Bihor, de la munte la cîmpie, același miracol al energiei mecanice convertite în energie electrică este săvîrșit simplu de către elementul primordial numit apă și tot aici și-au dat miinile soarele înaltului zăgăvît în oglinda captatoarelor solare, apa termală a adîncului, fierbinte și apa curată, rece și susurătoare a muntelui într-o triadă de bun augur care poate constitui un exemplu demn de urmat și pentru județe.

Alai de legendă și vis. Bihorul este primul dintre județele României socialiste unde rezelele piraie ale munților și-au dat zestrea de putere și lumină oamenilor, învîrtind turbinele primelor centrale hidro-electrice de mică putere.

Într-o telegramă adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, de Comitetul Județean Bihor al P.C.R., se arată: „În atmosfera de vibranță angajare patriotică în care întreaga națiune acționează fără preget, în deplină unitate, pentru a îndeplini pînă la Congresul al XIV-lea al partidului planul pe întreg anul 1989, Comitetul Județean de Partid Bihor vă raportează că a înfăptuit cu 4 luni mai devreme măsurile stabilite în spirita orientărilor și sarcinilor date de dumneavoastră, mult stimată și iubite tovarășe secretar general, la sedința comună a Plenei C.C. al P.C.R., a organismelor democratice și organizațiilor de masă și obștești din 28—30 noiembrie 1988, asigurînd autonomia electrică a 5 comune: Pietroasa, Cuvătești, Buntești, Budureasa și Bors, prin realizarea a 4 microhidrocentrale, pulsînd la virful de sarcină plusul de putere instalată în sistemul energetic național”.

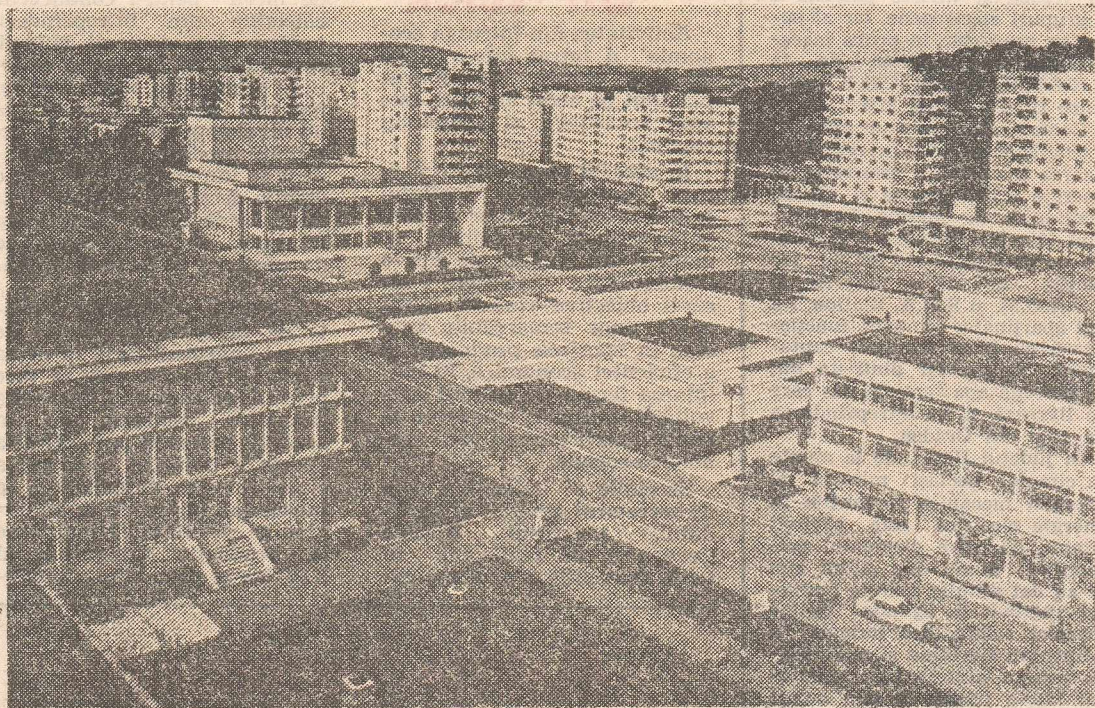
Astfel, șlefuitele oglinzi limpezi ale văilor Apusenilor reflectînd lumina soarelui își trec argintul strălucitor peste paletetele rotoarelor și nasc o altă lumină: cea electrică, îmbogățind cu încă o legendă, de data asta vie și contemporană, tezaurul tradițiilor de muncă din Țara Beiușului.

În aceeași telegramă se mai arată că pe întreg cuprinsul județului Bihor s-au pus în funcțiune pînă în prezent 279 instalații de biogaz cu un echivalent energetic de peste 4 400 tone cc/an, 177 instalații solare cu un aport de 1 353 tone cc/an, 119 instalații recuperatoare de energie cu un echivalent energetic de peste 58 000 tone cc/an și 61 instalații pentru utilizarea energiei apelor geotermale cu un randament de 46 000 tone cc/an.

„Lada de zestre” cu lumină a Bihorului nu mai este o metaforă izvorită din munții Buduresei, ci o realitate care ne bucură și care face parte, de acum încolo, din viața noastră de zi cu zi.

PASCU BALACI ■

Imperativ la Congresul IX, realitate pentru Congresul XIV:

Arhitectura zveltă a Zalăului de azi

Zalăul de ieri, un tirg de provincie

Convorbire cu IOAN POPA, prim-vicepreședinte al Consiliului Popular Județean Salaj

— Tovarășe prim-vicepreședinte, venind dinspre Bihor încoace am intrat în județul Salaj ca într-o casă: pe sub o poartă monumentală, o adevărată dantelărie în lemn, de o nespūsă grație și frumusețe. Dacă aș fi călătorit dinspre Cluj-Napoca, Satu Mare ori Maramureș, n-aș mai fi avut același noroc.

— Ba da.

— Nu înțeleg.

— Toate căile principale de intrare în județul nostru și anume, Porț, pe unde ați venit dumneavoastră, Căpîlna, Sîncraiu Almașului, Tetiș, Benesat sînt străjuite de porți sculptate în lemn de meșterul nostru Gheorghe Man și reprezintă o strămoșească urare de bun venit în acest județ mic, dar cu prefaceri foarte mari. Sălajul străbun este ca și o casă uriașă cu streșini de șindrilă și cu cinci uși de lemn deschise oricui, semn că nu ne e rusine de ce s-a făcut aici, în această „casă” foarte veche și, în același timp, foarte nouă.

— De ce „foarte veche”?

— Pentru că aici la noi s-au aflat urme ale vieții materiale și spirituale ale omului încă din paleoliticul târziu, mărturie fiind descoperirile de la Buciumi, Perii Vadului, dar mai ales, frumoasele picturi rupestre de la Cuculat, comuna Letca, lângă Jibou, de culoare roșie cărămizie, unice, se pare, de acest fel pe un vast teritoriu întins de la Peștera Altamira din Spania

și pînă în Munții Caucaz.

„Minunata țară a Selagiului”, cum spunea Nicolae Iorga, este, poate exemplul cel mai elocvent al acelei alternanțe de relief transilvănean „deal-vale”, amintită de Lucian Blaga, și a dat la iveală nu mai puțin de 13 tezaure de monede și podoabe dacice din argint, și pe cuprinsul ei s-au înălțat cetățile de la Moigrad — Porolissum, Șimleu-Silvaniei — Dacidava, Marca, Stirciu, Tusa și Zalha. Din epoca romană se păstrează urmele celui mai mare centru militar-strategic, economic și cultural din tot nord-vestul Daciei romane și anume municipiul Porolissum, vizitat în anul 213 e.n. de împăratul roman Caracalla, lucru care se știe de pe pietrele indicatoare de pe atunci de la Napoca spre Porolissum. Alături de Maramureș, Sălajul se mindrește cu un număr de 77 de monumente istorice și de arhitectură populară de o rară frumusețe între care strălucește acela de la Fildu de Sus, construit în 1727 de Nicolae Frenț din Agrij și feciorul Gligorie a Petrii Brudului din Chendre, toate fiind dăruite numai și numai din lemn.

— De ce?

— Pentru că sinodul catolic de la Buda din 1271 a interzis categoric românilor din Transilvania dreptul de a-și ridica lăcașuri de cult din zid. Cu toată această opreliște absurdă, gorunul pădurilor noastre, același care ne-a ocrotit ființa

națională, înălțat spre țării ca un lujer de floare uriașă prin care respira sufletul nostru, a triumfat peste veacuri de urgie. Din truda lor amarnică, țărani sălăjeni de la Gilgău pînă la Șumal și Marca, ori de la Fildu de Jos pînă la Cehu Silvaniei au ridicat monumente nepieritoare în lemn, la fel de prețioase ca și tezaurele și comorile magnifice descoperite la Șimleu Silvaniei în 1797 și 1889 cu multe monede, fibule și figurine, toate din aur, datînd din sec. V e.n. și care sînt astăzi în muzeele din Viena și Budapesta. Dar aurul de la suprafață a rămas aici — oamenii Sălajului, fie deșieri, fie de azi. Pe cei de ieri istoria îi cunoaște, pe cei de azi îi știm după vorba lor respectuoasă și măsurată și după faptele lor strălucite de muncă.

— Marele nostru istoric revoluționar Nicolae Bălcescu spunea că „istoria este cea dintîi carte a unei nații”. V-aș propune să deschidem această carte pentru ca cititorii noștri să citească o pagină despre Sălaj.

— Întregul ev mediu, în pofida încercărilor aristocrației maghiare de a deznăționaliza populația românească, aflată aici în majoritate absolută, a stat sub semnul acestei majorități etnice „tăcute”, dar prezentă, atunci cînd cutitul suferințelor îi ajungea pînă la os, la marile bătălii ale vremurilor, cum a fost răscoala de la Bobilna

(printre conducători aflîndu-se și sălăjeni) și Guruslău (locul unde s-a dat ultima bătălie pentru unitatea politică a tuturor românilor, purtată de Mihai Viteazul și încheiată cu o mare victorie la 3 august 1601). Sălajul a fost bătut de picioarele lui Horea, care la 1773 a construit o biserică în satul Cizer, astăzi expusă la Muzeul etnografic din Cluj-Napoca; tot aici, Gheorghe Șincai a construit o sumedenie de școli de unde tradiția, crezută de multi localnici, conform căreia Șincai și-ar fi încheiat viața și ar fi fost îngropat în Bobota.

La răscoala lui Horea au participat mulți sălăjeni din Zalău, Cehu Silvaniei, Sărmășag, regiunea de sub Meseș.

Dar, mai presus de toate, Sălajul a dat revoluției de la 1848 două personalități de prim rang: pe Simion Bărnuțiu, ideologul revoluției, autorul celebrului discurs din catedrala Blajului (2/14 mai 1848) și Alexandru Papiu Ilarian, reprezentantul tinerimii intelectuale radicale.

Apoi, o șesime din numărul memorandumilor a fost din Sălaj: George Pop de Băsești, Iuliu Coroianu, Casiu Maniu, Andrei Cosma etc (1892). Înainte de Marea Unire, centrul cultural-național al românilor sălăjeni și al celor din părțile de vest ale Transilvaniei a fost Șimleu Silvaniei — supranumit în acea vreme „Brașovul nordului”. După numărul delegațiilor cu drept de vot la Alba Iulia, Sălajul s-a situat pe locul doi, după Brașov, între județele din Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș, confirmînd încă o dată, dacă mai era nevoie, faptul că Țara Silvaniei s-a situat în permanență în fruntea luptei pentru emancipare națională și culturală a românilor la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. După odiosul Dictat de la Viena, tot Sălajul a fost cel mai crunt lovit de politica de deznăționalizare a autorităților horthyste care a culminat cu exterminarea în masă a populației românești din comunele Ip și Treznea, precum și cu asasinările din Nușfalău, Zăvan, Marca, Cosniciu de Sus, Hida și Camăr. Și tot atunci, horthystii au aruncat în aer obeliscul de la Guruslău. Acesta a fost refăcut în 2 octombrie 1976 de către sculptorul Victor Gaga. Mitul păsării Phoenix care renaște din propria cenușă se reîntîlnește și în tînutul plin de legende al Sălajului.

— Acesta a fost unul dintre

județele cel mai mult rămase în urmă, din punct de vedere industrial, din țară. Cum se prezintă, azi, Sălajul, pe temelia sa de istorie, în epoca deschisă de cel de-al IX-lea Congres al partidului nostru?

— Într-adevăr, împreună cu județul Bistrița-Năsăud, Sălajul a fost cel mai slab dezvoltat județ din Transilvania. Astăzi, Țara Silvaniei este tînutul unor minunate contraste: pe de o parte vezi, în satele noastre, nestrămutate tradiții ale artei populare, porți de lemn artistic sculptate, mii și mii de fintini cu cumpene, obiceiuri de păstorit, cum ar fi „măsurîșul oilor”, bătrînele de aici mai poartă pe cap tradiționala pălărie de pai deasupra basmalelor, un grai înțeles și potolit se aude peste tot și, dacă ești străin întotdeauna te așteaptă o bucată de slănă, un colțuc de piine și o vorbă bună, iar pe de altă parte vezi, de pildă, întreprinderea de conductori electrici emailați din Zalău una din cele opt instalații din lume pentru turnarea continuă a cuprului în bare de 50/50 mm ori conductori electrici de dimensiuni ultra-subțiri — sub 40 de microni! — adevărate fire de păianjen din cupru, servind procesului de miniaturizare din tehnică și unde acum productivitatea muncii este de 1,8 milioane lei pe om.

Tot așa, întreprinderea de armături industriale din fontă și oțel din Zalău a devenit, așa cum a cerut secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul vizitei de lucru din mai 1986 în județul Sălaj — „o uzină de prim rang nu numai în țară, dar și în Europa”. Să nu uităm, pe urmă, că prima anvelopă radială cu suport de sîrmă fără cameră de aer a fost realizată aici. De asemenea, în Zalău, întreprinderea de țevi s-a obligat cu mare responsabilitate și dăruire revoluționară să realizeze țevi deosebit de pretențioase pentru programele prioritare energetice ale țării.

— Ce ar cuprinde o hartă contemporană în dreptul Zalăului?

— Zalăul este cunoscut încă din hărțile istoriei antice. În vestita sa operă „Geographia”, Ptolemeu nu a uitat să menționeze Porolissum-ul din șirul localităților Daciei, castru militar la porțile Someșului, capitală a Daciei Porolissensis (foarte aproape de Zalău). Iată, că după mai bine de un mileniu și șapte sute de ani, Zalăul și-a reluat locul binemeritat

INDUSTRIA VIULUI

Biotehnologiile, industrii ale viului, diverse ca și viața însăși, curate, prelucrând materii prime ieftine, infinit regenerabile în uriașul laborator al universului. Procedee care alungă coșmarul poluării și al epuizării resurselor planetei. Biotehnologiile, patente scrise de natură de-a lungul multor ere, împrumutate de om și finite doar în cîțiva ani. Microorganisme, enzime, bacterii domestice să fabrice proteine și kilocalorii, vitamine și antibiotice, să fie catalizatori industriali și igienisti ai apelor, să joace roluri de sondori, mineri, calificați în recuperarea țiteiului din adînc și în îmbogățirea minereurilor. Biotehnologiile, promisiunea optimistă a științei, telegrame ale speranței dinspre mileniul trei.

Idei din miezul pînii

Pe biroul conferențiarului Voicu Giurcă de la Facultatea de Tehnologie și Chimia Produselor Alimentare din cadrul Universității din Galați, o piine pufoasă și aburindă se odihnește pe un caiet plin de diagrame, formule, rețete. Pe undeva, ca un simbol al concepției lui că lucrarea care împlineste destinul spicului rotunjindu-l în aromă de miez proaspăt trebuie să se sprijine, nu în ultimul rînd, pe știință. Asta îi face de ani de zile. Plămădește și frămîntă piine în primul rînd cu idei.

„Agricultura noastră, cu producții intensive de grîu, cere de la tehnologia de fabricare a pînii să-și sincronizeze pașii cu ea prin metode moderne. Recoltele mari conduc la o faină cu calități tehnologice deosebite ce impun procedee de panificație perfectionate. Tehnologia clasică constă dintr-o fermentație fracționată, în trepte, menită să asigure dezvoltarea în aluat a unor microorganisme. Ele conferă aromele, porozitatea, creșterea pînii tradiționale. Dar fainii din soiurile productive actuale nu îi priesc procesele fermentative de lungă durată. Un procedeu rapid înlătură inconvenientele. Dar el nu mai asigură timpul necesar creșterii microorganismelor și dobîndirii aromelor specifice pînii românești.”

În spatele muncii de la gura cuptorului se ascund delicate procese microbiologice, biochimice, de fizică coloidală. Ființele microscopice pe post de veritabili cascadori ai brutarului joacă un rol decisiv și trebuie protejate. După îndelungi căutări, conf. dr. Voicu Giurcă, a găsit însă o soluție ingenioasă. Aptă să respecte și ciclul de viață al catalizatorilor vii și ritmul unor fluxuri mai accelerate.

„S-a preconizat cultivarea microorganismelor în alt domiciliu decît în aluat, și anume în medii fluide. Acestea se obțin din cantități mici de faină, gelificate cu apă și ingrediente uzuale. În această fază separată, populațiile microscopice se pot dezvolta normal și fabrica fără grabă aromele și acizii caracteristici. Peste cultura de microorganisme crescută în secțiile anexă se adaugă apoi cantitatea masivă de faină. Aluatul rezultat nu mai e necesar să parcurgă toate etapele fermentative desfășurate în pași mici în cadrul vechii tehnologii căci a avut loc o preferențiată în mediile fluide. Detasarea procesului microbiologic de faza realizării aluatului a făcut ca durata procesului tehnologic să depindă doar de calitatea fainii și nu de timpul necesar preparării aromelor de către biocatalizatori. A dispărut operația de plămădire a masei, cînd se multiplică microorganismele. Si calitatea produselor de panificație se îmbunătățește. Piinea preparată după noua tehnologie în instalația experimentală a facultății își păstrează prospețimea 6-7 zile, e pufoasă, sănătos crescută, cu miez catifelat. Nu pot apărea goluri căci în cocă se desfășoară o fermentație omogenă.

La cursurile postuniversitare, conferențiarul Voicu Giurcă a expus pe larg noua biotehnologie. Așa au luat naștere la Galați noile sortimente Brateș și Galați, iar la Hunedoara, piinea

Corvinul. Studenții din ultimul an se îngheșuie să-și aleagă subiecte pentru lucrarea de diplomă din perimetrul acestei îndrăznețe cercetări. Preferențiată în medii fluide le asază în față un teren fertil pentru inovații de automatizări și mecanizări ale procesului.

Bucuriile specialistului Voicu Giurcă!

Startul seminței

— Tovarășe profesor doctor Brad Segal, observ în vitrina de la intrarea în stațiile pilot ale Universității din Galați, o serie de substanțe alimentare, frumoase ambalate cu denumiri curioase: Biovit, Malt vitaminic, Griu germinat, Plasmolizat de drojdie. S-a trecut de la sfaturile privind alimentația naturistă la realizarea unor produse „pentru sănătate”, conservate, folosibile o durată mai îndelungată, care ne scutesc de prepararea lor artizanală, după ureche, conform prescripțiilor telefonului fără fir?

— Într-adevăr, s-au fabricat prin biotehnologii produse alimentare de protecție, aflate la granița dintre aliment și medicament. Aceste procedee valorifică potențialul biologic al unor materii prime naturale, ieftine, conducînd la aceste produse cu implicații favorabile în sanogenă, în profilaxia și chiar terapia unor boli metabolice. De la empirism s-a ajuns la o fundamentare științifică, ca rod al unei colaborări multidisciplinare între Universitatea Galați, I.M.F. Iași și Cluj, Institutele de Igienă și Sănătate Publică din București, Iași, Timisoara, sub coordonarea prof. dr. Iulian Mincu, șeful Clinicii de Nutriție de la Spitalul Dr. Cantacuzino. Produsele alimentare de protecție au fost introduse în producție numai după testarea cu rezultate bune în laborator și clinică.

— S-au mai dezvoltat din tainele germinării, acest uluitor start al seminței spre o nouă viață?

— În semințe, plantele acumulează substanțe valoroase de rezervă, aflate însă într-o stare slab utilizată de organismul uman. Săntinele vigilențe, — și anume factorii antinutritivi și chiar toxici, — păzesc integritatea acestei cămări pentru noua generație vegetală. Un fel de ladă de zestre cu 7 lacăte. Prin germinare, biotehnologie împrumută de la natură, incuitorile se desfac și rezervele devin asimilabile de om, realizîndu-se efecte nutriționale aproape spectaculoase. Amidonul și proteinele devin ușor digerabile. Biomineralele trec din starea inactivă în cea activă. Prin biosinteza proprie germinăției, cantitatea de vitamine crește de 10-50 ori. Vitamina C, absentă în sămîntă, își face apariția în concentrații destul de mari. S-a decelat prezența fitohormonilor, cu efecte încă necunoscute, dar intuite ca fiind deosebite. Se trezesc în semințe virtuți cosmice pînă atunci adormite.

— Avea dreptate poetul zicînd: mirabila sămîntă...

— Demersurile științifice mai noi s-au orientat spre germinarea grîului, căci el prezintă o serie de avantaje față de orz: putere germinativă superioară, lipsa acelor învelisuri celulozice neagreabile consumului, disponibilități mari, posibilitatea realizării unei palete largi de produse. Cercetările pe animale au demonstrat că grîul

Recent, la Galați, într-o excelentă organizare, a avut loc al VII-lea Simpozion de Microbiologie Industrială și Biotehnologie. Cercetătorii români și-au aliniat pașii cu preocupările de vîrf ale lumii în acest domeniu al viitorului. Specialiștii din Institutul Central de Chimie și din cel de Biologie, Universitatea din Galați, institutele de cercetări chimico-farmaceutice, chimie alimentară și epurări ape reziduale, Întreprinderea de Antibiotice Iași au prezentat lucrări deosebit de interesante, de înaltă ținută științifică. Reproducăm cîteva din problemele fierbinți ale căutărilor în teritoriul vast al microbiologiei implementate în industrie.

germinat favorizează procesele de asimilare a alimentelor. Prin germinare, crește calitatea proteinelor din grîu. Semințele incolțite de grîu determină un efect de normalizare a lipidelor sanguine, inclusiv a colesterolului. Asociînd grîu germinat la excesul de grăsimi din hrana unor loturi de animale de laborator, s-a observat o reducere pînă aproape de normal a colesterolemiei lor, firesc crescută. Extractele de grîu germinat măresc valoarea nutritivă a unor alimente, altfel cu densități nutriționale scăzute. Le conferă aromă, gust, culoare plăcută. De altfel, grîul germinat produs în stațiile pilot se caracterizează printr-o bună stabilitate în timpul păstrării, printr-o uscare protectoare. Consumatorul poate utiliza produsul numai prin simplă înmuiere sau îl transformă în făină prin măcinare. Aceasta se amestecă cu o serie de mîncăruri, de la supă la lapte.

— Reamintîți-ne și calitățile celorlalte alimente de protecție!

— Biovitul, o pulbere produsă din embrionii de grîu și porumb, este un fortifiant general, bogat în vitamine, ce se poate amesteca cu orice aliment. Maltul vitaminic, obținut din orz germinat în condiții speciale pentru a maximiza concentrația în vitamine, conduce și el la un efect de fortificare a organismului. Biomaltul este un extract de malt vitaminic. Plasmolizatul de drojdie se fabrică prin condiționarea specială și uscarea prin pulverizare a drojdiei de bere. Livrabil sub formă de pulbere sau tablete, reprezintă un concentrat de proteine și polivitamine. Produsele speciale din pește oceanic, îmbogățite în acizi grași polinesaturați, au efecte benefice în bolile cardiovasculare.

Prin biotehnologii, principiile alimentației naturiste au făcut un pas spre rafturile magazinelor.

„Fabrica” de proteine

Cum a reușit o bacterie aproape anonimă, aflată în mare sau sol, să facă o curățenie gospodărească în apele impurificate cu metanol, să se înfrupte cu poftă din alcoolul metilic al acestora, producînd apoi chiar ea proteine, enzime, vitamine? Cum a devenit ea vedeta unei comunicări științifice deosebit de interesante prezentată la simpozionul desfășurat la Universitatea din Galați?

O poveste lungă, regizată de mintea unor biologi, cu produse metabolice, gene, personaje biotehnologice, cu viață privită la microscop. Depănata ani de zile într-un laborator al Centrului de Cercetări Biologice din Iași și puțin cunoscută în lume. N-a început cu „a fost odată” — căci nu prea fusese pînă atunci — ci cu o întrebare pentru sine a doctorului biolog Ioan Bontas: dacă prin descompunerea planctonului din apa mărilor se ajunge și la metanol, dacă lemnul și frunzele putrezite în pămîntul pădurilor conduc tot la el, cine totuși consumă acest compus chimic? Și cercetătorul ieșean a început să caute ca un detectiv locuitorul mărilor și solurilor care are în lista de bucate alcoolul cu un atom de carbon. Sute de bidouane cu apă din preajma plajelor,

săculețe cu pămînt de la rădăcina arborilor. Probelor li se îmbogătea în trepte zestrea de alcool metilic. Dispăreau pe rînd microorganismele nespecializate genetic în consumarea metanolului. În sîta căutărilor a rămas pînă la urmă o singură bacterie: *Methylomonas* sp. M14.1. Ea înghițea cu poftă la dejun alcoolul metilic, ba mai mult, îl convertea în laboratorul organismului ei în biomasă bogată în proteine, vitamine, glucide, lipide, săruri minerale. Produși utili omului. Munca însă de-abia acum începea.

Dr. Ioan Bontas, autorul ideii, Gabriela Hefco, Zenovia Olteanu au pornit la domesticirea bacteriei sălbatice pentru a-i crește productivitatea în proteine. Însă modelarea metabolismului unor microorganisme nu e chiar o bagatelă. Lucrul cu lumea viului nu se desfășoară după formula: punct ochit, punct lovit. Dar chemarea necunoscutului în această aventură științifică înzeca puterile și răbdarea. S-au modificat mereu aerarea, temperatura, presiunea din bioreactor pentru a le asigura confortul optim. În meniul de bază cu metanol al bacteriilor s-au introdus, după îndelungi căutări, cele mai „gustoase condimente”: compuși cu azot și fosfor. *Methylomonas* a început să digere altfel alcoolul. Funcțiile metabolice i s-au activat și a produs o supă proteică cu 69-78% proteină. Prin prelucrarea ei a rezultat o proteină sub formă de pulbere roz. Numai bună de folosit în furajele animalelor. Ba mai mult bucatarul microscopic și-a depășit atribuțiile preparînd în plus enzime și vitamine utilizabile în industria alimentară și medicină. Catalaza albăste grăsimile și conservă proprietățile laptelui, ribonucleaza luptă cu diferite boli metabolice și canceroase, vitamina K3 ajută la tratarea unor disfuncții ale organismului. „Mulți ridicau din umeri a neîncredere, își aminteste dr. I. Bontas. O bacterie să se hrănească cu metanol și să fabrice proteină! La cea dintîi sașă a instalației pilot, noi, cercetătorii, am rontăit primii proteina crocantă și dulceagă, generatoare de apetit. Puii de găină au confirmat testul ciugulind din restul mîncării granulele de proteină bacteriană. Ca pe o delicatessă.”

S-au conturat apoi alte perfecționări ale biotehnologiei: accelerarea reproducției microorganismelor și mărirea rezistenței lor la cultivarea industrială. Astfel de cercetări de vîrf, precum cele de la Iași, s-au făcut doar în R.F.G., Anglia, Japonia. În paralel, la Institutul de Energetică Chimică și Biochimică din București, se finalizează o altă tehnologie de pionierat în lume: fabricarea de hidrocarburi și benzine sintetice din metanol. Nu se mai pornește de la țiteiul tot mai drămuț în cămările Terrei, ci de la alcool metilic. Tehnologia bacteriană venea în întîmpinarea procedului chimic. Se potrivea ca o mînușă. Microorganismele epurează apele reziduale metanolice, deversate din proces, se hrănesc și cu alte fluxuri de metanol diluat și fabrică proteine. Instalația în curs de montaj are la bază cele două valoroase brevete născute din cercetările de vîrf de la București și Iași.

O poveste frumoasă și adevărată, de sfîrșit de mileniu!

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Există mai multe ipostaze ale descoperirii în biologie. Poți identifica spre pildă, procese ale viului nevănuite anterior, poți elucida substratul chimic sau fizic al unor transformări sau poți pur și simplu descoperi și descrie noi specii sau genuri de plante și animale (ori trăsături anterior necunoscute ale lor). În toate aceste cazuri — și nu sînt singurele — contribuie la progresul științei. Mă voi referi, în aceste rânduri, la doi biologi dispăruți nu de mult și care au fost prin excelență oameni ai noului — descoperitori. Nu voi insista asupra biografiilor lor, deși este deosebit de bogată, ci asupra creației lor științifice, cu totul remarcabile.

Petre V. Jitaru (11 mai 1905, Drăgănești, Neamț — 30 iunie 1989, Iași) a urmat studii secundare la Fălticeni, apoi s-a specializat în științe naturale la Universitatea din Iași, susținîndu-și licența cu o lucrare care a stîrnit un mare interes prin originalitatea tratării: *Fiziologia sistemului nervos vegetativ* (1929). În 1938 își dă doctoratul, tot la Iași, sub îndrumarea lui N. Cosmovici, cu o temă care va defini una dintre preocupările sale majore, privind glicogeneza hepatică. Își începe cariera didactică în 1930, la 25 de ani, ca asistent suplinitor, iar între 1947 și 1974 este profesor titular de fiziologie generală și comparată la Universitatea din Iași. Devine membru corespondent (1963) și titular (1974) al Academiei R.S.R., iar din 1974 președinte al Filialei Iași a Academiei și membru al Prezidiului Academiei. Este de asemenea, membru a numeroase academii și societăți științifice străine de specialitate.

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE

ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Morfogeneza frunzei (I)

Contribuțiile sale privesc în primul rînd o nouă viziune asupra rolului ficatului în menținerea temperaturii corpului la mamifere și în reglarea metabolismului în organism. Întreprinde cercetări pe animale și pe om privind deplasarea echilibrului funcționalele neurohormonale, deosebit de important fiind studiul său asupra fiziopatologiei lichidului cefalo-rahidian uman.

Inițiază, cu rezultate revelatoare, un studiu comparat al acțiunii cîmpului magnetic și electromagnetic exterior asupra organismului animal, emițînd o concepție proprie privind modul de acționare al acestor cîmpuri, pe baza existenței în organism a unui „biocîmp electromagnetic” — noțiune omologată de știință —, acesta fiind generat de biostructură. Biocîmpul servește ca legătură informațională intermoleculară și pentru transportul energiei. Introduce în știință și conceptul de „biocuantă”, bazat pe presupunerea existenței de biocîmpuri specifice celulelor, țesuturilor, organelor și organismelor — ba chiar și macromoleculelor. Cîmpurile aplicate din exterior, interferînd cu biocîmpul structurilor, sînt presupuse a modifica în mod corespunzător metabolismul.

A aprofundat, într-o serie de lucrări, fiziologia inimii și a sistemului circulator, de asemenea fiziologia sistemului nervos, enunțînd puncte de vedere principial noi. A obținut de asemenea, rezultate notabile referitoare la mecanismul de coagulare a hemolimei și rolul glandelor pediculare în reglarea glicemiei.

Colaborarea cu I. Borcea l-a atras spre studiul fiziologic al organismelor din Marea Neagră și din apele interioare. Sint, de pildă, cunoscute experiențele sale, incununate de succes, de stimulare chimică (cu hidrogen sulfurat) a fecundației la păstrăv.

LM. ȘTEFAN ■

OPINII

CULTURĂ ȘI OMOGENIZARE

În contextul marilor schimbări innoitoare petrecute în țara noastră, îndeosebi în ultimii 24 de ani de împliniri și prefaceri revoluționare, s-a accentuat substanțial procesul omogenizării sociale, înfrind multitudine și complex progresul multilateral al societății, conferindu-i o dinamică ridicată și un evident caracter umanizator. Industria cunoscând o dezvoltare puternică, într-un ritm fără precedent, a crescut corespunzător și ponderea muncitorimii angajată în domeniu, afirmându-se în practică, o bună pregătire politico-profesională și de cultură generală, evoluind ascendent ca amplitudine și profunzime, în concordanță cu progresul cunoașterii, cu mutațiile ce intervin în tehnologii. Ea se afirmă pregnant ca o clasă revoluționară înaintată, exercitându-și cu cinste, rolul conducător în societate. Consolidându-se proprietatea agricolă cooperatistă, țărâniimea, deși s-a diminuat cantitativ, se configurează tot mai pregnant ca o clasă socială nouă, cu dimensiuni calitative superioare, acționând conștient, cu pricepere și răspundere, în spiritul exigențelor noii revoluții agrare, sporind rodnicia pământului, afirmându-și plener aportul propriu și distinct la dezvoltarea generală a societății. Ridicându-se preponderent din rândurile clasei muncitoare și a țărâniimii, intelectualitatea a cunoscut o importantă creștere numerică, având un rol hotărâtor în îmbunătățirea continuă a forțelor de producție, în progresul științei și tehnologiei, al învățămîntului și culturii. Perfectionându-se permanent sistemul democrației muncitorești-revoluționare se înregistrează participarea tot mai amplă a tuturor claselor și categoriilor sociale, în denumită unitate de interese, la conducerea întreprinderilor, a localităților, a țării, la administrarea mai chibzuită a avuției naționale, la adoptarea și înfăptuirea politicii noastre interne și externe, ca expresie a asumării deliberate și active a propriu-

lui viitor, al propriului drum de edificare a socialismului și comunismului.

Amplu impact social al revoluției științifico-tehnice contemporane și a noii revoluții agrare, cu schimbările innoitoare ce le promovează obiectiv în conținutul și profilul muncii în toate sectoarele de activitate, în stilul de trăire a valorilor existențiale, diminuarea diferențelor dintre sat și oraș, creșterea nivelului general al bunăstării materiale și spirituale sînt aspecte constitutive și definitorii ale realităților actuale din România, care înfruesc considerabil desfășurarea procesului de omogenizare a societății.

În Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român, aflate acum în dezbateră întregii națiuni, se precizează că: „În procesul trecerii la faza superioară a societății socialiste multilaterale dezvoltate, va avea loc o apropiere între toate clasele și categoriile sociale, accentuarea procesului de omogenizare a societății, de făurire a poporului unic muncitor”.

Această formulare reprezintă o deosebită însemnătate principială, teoretică și practică, pentru oamenii de cultură, pentru cadrele din învățămînt, pentru toți cei a căror menire se împlinește în sfera muncii politico-educative. Prefacerile economice au, în mod obiectiv, un rol major în acest proces, dar în contextul unor relații dialectice mai largi, se înțelege cu claritate, imperativul angajării culturii avansate în forme superioare de expresivitate și implicare în educarea permanentă și multilaterală a maselor, în conștientizarea în rîndul lor a elementelor de comuniune a unității de interese, a mobilității, țelurilor politicii noastre de partid și de stat a perspectivei generoase ce se conturează pentru întregul popor, în devenirea sa, pe coordonatele socialismului și comunismului.

Potrivit concepției partidului nostru, purtînd amprenta gândirii realiste de amplă anver-

gură prospectivă, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, promovarea culturii în rîndul maselor, ridicarea continuă a nivelului lor de pregătire multilaterală se înscrie major în strategia transformării revoluționare a societății, aducîndu-și contribuția specifică, în contextul determinărilor complexe, obiective și subiective, la dezvoltarea unității de conștiință, de gândire și acțiune a întregii națiuni, adîncind continuu și grăbind procesul omogenizării sociale, pe măsura cerințelor stadiului actual de edificare a socialismului și de creșterea a condițiilor de trecere spre comunism.

„Trebuie să acționăm — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — cu înaltă răspundere revoluționară pentru perfecționarea întregii activități și pentru unirea întregului popor în lupta și munca de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și de înaintare fermă a României spre comunism — visul de aur al omenirii”.

Intr-o atare perspectivă generoasă, se angajează programatic și plener întreg frontul ideologic, al activității politico-educative, toți cei a căror muncă se desfășoară, prin excelență, în planul modelării conștiinței oamenilor, al ridicării nivelului lor de pregătire profesională și de cultură generală, dezvoltînd multilateral și armonios personalitatea tuturor cetățenilor, mobilizîndu-i la acțiunea convergentă și unitară, cu supremă dăruire și patos patriotic, în toate domeniile practicii politice și economico-sociale, accelerînd liberat, ritmul prefacerilor la înălțimea mărețelor obiective ale celui de al 9-lea plan cincinal și a perspectivei de progres multilateral a patriei, prefigurată în deplinătatea înțelesurilor generoase, pînă dincolo de anul 2000, în recente documente programatice, pregătitoare ale Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român — „Congresul victoriilor socialiste”.

MIHAI RĂDUCANU ■

Reproducere după o lucrare de Traian Brădeanu

Piinea

Bucuria nespūsă a zlelor de vară toridă cu bulgări cosmici de lumină albastră se răsfrînge adesea și prin miezul pufos al unei pîini rumene dospite în tulburătorul miros de pămînt reavăn și griu pîrguit ce parcă mijeste întruna în licărul pur al ochilor limpezi de copil amenințat încă de metalice păsări cu irizări de foc.

DUMITRU UDREA ■

— Stimată Zeno Vancea, dumneavoastră faceți parte din galeria figurilor ilustre ale muzicii românești, adică din generațiile lui Mihail Jora, Mihail Andricu, Sabin Dragoi, Marțian Negrea, Alfred Alessandrescu, Ion Nonna Otescu, George Enăscovici și a celorlalți care au desăvîșit principala etapă de dezvoltare a școlii noastre naționale de compoziție. Sinteți un mare muzicolog, alăturîndu-vă lui George Breazu, Constantin Brăiloiu și altor nume de legendă în ceea ce privește edificarea și scrierea unei prime istorii a muzicii românești. Cunoștințele și experiența dvs. constituie un adevărat tezaur din care am putea extrage conținutul multor cărți. Să purtăm deci, această convorbire, înscrind opinia lui Zeno Vancea, la această frumoasă vîrstă de 89 de ani, în dubla sa calitate de compozitor și muzicolog, asupra situației artei compoziției.

— Pentru a analiza serios acest fenomen, trebuie să fac o introducere. Cînd eram student al Conservatorului din Viena, am citit cartea lui Oswald Spengler intitulată *Amurgul occidentalului* din care voi rezuma: deosebirea culturii muzicale europene, față de cea africană sau asiatică (exceptînd America, ce este — după cum se știe — o fiială a cuceririlor artei sonore din bîtrînul nostru continent) se datorează simțului armonic.

Începînd cu marii maeștri organişti ai şcolii de la Notre-Dame din Paris, care au creat polifonia, în frunte fiind Perotinus Magnus, sec. XII (continuare)

Artistul, conștiință a epocii sale

ZENO VANCEA:

„Sînt
al acestui
secol”

al lui Leoninus Magnus, din aceeași școală), și mai ales după crearea instrumentelor cu claviatură — cu ajutorul cărora se puteau cînta acorduri — simțul armonic s-a dezvoltat treptat, ducînd în cele din urmă, cîteva secole mai tîrziu, la cristalizarea

muzica melodică neacompaniată. Europa a inventat și creat armonia”.

— Totuși, atît chinezii cît și japonezii cîntă melodii cu un acompaniament instrumental specific.

— Dar nu cu ceea ce numim noi

armonie; sînt de fapt cîteva sunete simple care susțin linia melodică. Revenind la armonie, să spunem că ea a fost un mijloc eficace de intensificare a expresiei, dar din caracteristicile principale ale muzicii europene, susținerea faptului că însăși „muzica este limbajul sentimentelor” reprezintă un alt important pas înainte; de aceea, toți compozitorii au fost convinși, cel puțin pînă în 1933, de faptul că ei exprimă sentimente. Culmea ironiei a apărut chiar în 1854, anul în care Wagner începuse să lucreze la opera *Tristan și Izolda*; în acel moment a apărut o carte — ce a făcut mare vîlvă la acea vreme — intitulată *Frumosul Muzical*, a lui Eduard Hanslik, care — în esență — contesta posibilitatea artei sunetelor de a exprima ceva, susținînd că „doar forma poate produce un efect estetic”, adică stabilirea unei stări euforice, identice cu cea a unui om care contemplă o operă arhitecturală. Trebuie să adaug că deși aceste teorii au fost combătute cu asprime, ele mai au, ciudat!, și astăzi destui adepți. De fapt, momentul în care se poate afirma că tonalitatea și-a început fenomenul de dezintegrare — și cu aceasta a pornit către decădere și dezagregare întreaga muzică europeană — l-a constituit chiar opera

(Continuare în pag. 15)

CLAUDIU NEGULESCU ■

Convorbiri
fără adiționale
cu Valeriu Răpeanu

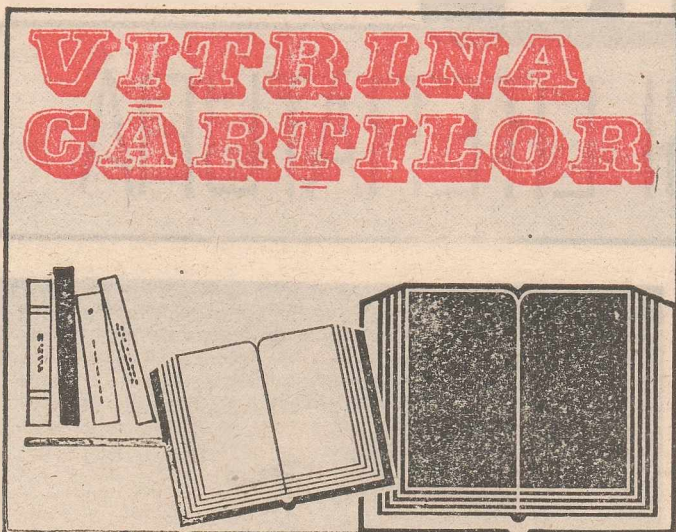
pagina 10

Din nou invitație
la operă și la concert

pagina 14

Atelier literar

pagina 15

VITRINA CARTILOR

Convorbiri fără adiționale

Exemple nemuritoare

— De curind a apărut în librării cel de-al treilea volum din ciclul **CULTURA ȘI ISTORIE** care poartă pe copertă mențiunea **N. IORGA — I.G. DUCA**. Toate volumele acestui ciclu, ca și ultima carte semnată de dumneavoastră, **SCRITORI DINTRE CELE DOUĂ RĂZBOAIE** se deschid cu studii despre N. Iorga. Este o coincidență, Valeriu Răpeanu?

— Nicidecum. După cum bine știți, de două decenii am dedicat o bună parte a activității mele studierii operei lui N. Iorga prin publicarea unor ediții din operele sale fundamentale (*O viață de om, O luptă literară, Pe drumuri depărtate* etc.), ca și a relevării valorii ei de primă însemnată nu numai pe tărîmul istoriografiei ci și al literaturii, domenii cum sint memorialistica, arta portretului, oratoria, însemnările de călătorie situându-le la cotele cele mai înalte ale expresiilor artistice naționale. Deci, fiecare volum din acest ciclu, ca și cel menționat de dumneavoastră, urmăresc să contureze o imagine asupra lui N. Iorga.

— Care anume?

— Aceea de personalitate cardinală care a cumulat și sintetizat direcții de acțiune și gândire, a fost un factor propulsor în multe sectoare ale vieții sociale românești, în câteva din capitolele ilustrate de el vădind nu o dată concepții de o uimătoare modernitate.

— Cum integrește noul volum această perspectivă?

— Prin analiza impresiilor de călătorie ale lui N. Iorga în străinătate timp de o jumătate de secol, am dovedit înfinita paletă artistică a prozatorului, virtuozitatea sa literară, faptul că el reușește în cel mai înalt grad să sintetizeze observația realității cu o viziune intelectuală enciclopedică. Al doilea studiu dovedește că omul de teatru N. Iorga (nu dramaturgul), adică istoriograful, și pentru o bucată de vreme — mai precis pînă în jurul anului 1912 — criticul — a avut influențe pozitive asupra Thaliei și că, în perspectiva timpului, cele mai multe dintre judecățile lui și-au dovedit perenitatea.

— În cel de-al doilea volum al seriei prezentate, alături de N. Iorga — un amplu studiu — de altfel prima interpretare a vieții și operei lui — e dedicat

lui Gheorghe I. Brătianu. De data aceasta, cea mai mare parte a cărții este închinată lui I. G. Duca, o adevărată monografie. Din nou o premieră în materie de „reconsiderare“?

— I.G. Duca reprezintă o personalitate complexă, cu înrîuriri multiple asupra vieții sociale și spirituale românești. Anumite direcții ale demersului său pe plan economic și diplomatic au făcut obiectul contribuției publicate în revistele Institutului de istorie „A.D. Xenopol“ din Iași. În ceea ce mă privește, am căutat în această primă încercare de sinteză să-l integrez pe I.G. Duca în marile curente de gândire și de sensibilitate românească, să-l înfățișez în legăturile sale cu câteva mari personalități ale culturii noastre.

— Citeva nume?

— În primul rînd cu N. Iorga, dar și cu Gala Galaction, C. Stere, O. Goga, George Enescu. Să-l situez în mișcarea de idei a vremii sale și să trasez contribuția sa la dezvoltarea artei portretului și a oratoriei din țara noastră și să-l definesc din punct de vedere moral și psihologic.

— În volum se vorbește ades și despre I.G. Duca, scriitorul.

— Despre I.G. Duca scriitorul au vorbit pentru prima dată N. Iorga și G. Călinescu. Am mai pus în evidență faptul că omul politic a fost însușit de idei democratice, acționînd ca un adevărat patriot în momentele decisive ale istoriei țării noastre, iar consecvența lui în lupta pentru triumful acestor principii a determinat moartea sa tragică. Am căutat să demonstrez că identitatea spiritului lui N. Iorga cu cel al lui I.G. Duca nu se datorează hazardului, ci reprezintă simbolul tragic al luptei duse în anii dintre cele două războaie, în țara noastră, între democrație și totalitarism, între spiritul toleranței și al exclusivismului, între cultul ideii de drept și dreptate și cel al forței. Apropiati și despărțiți, prieteni și adversari, aflați pe aceleași baricade și înfruntîndu-se, cei doi au rămas în istoria României uniți pentru vecie, ca nemuritoare exemple de dăruire patriotică, de apărare chiar cu prețul vieții a libertății individului și a țării.

GEORGE ARION ■

Vacanța culegătorilor

Chiar dacă nu l-au însoțit în însoțirile zile ale verii, paginile almanahului „Vacanța culegătorilor“, editat de Redacția revistelor pentru copii — aflat, în acest an, la a doua sa apariție — vor oferi, cu siguranță, cititorilor școlari, multe clipe plăcute, instructive, captivante.

— Căci, ce poate fi mai deconectant, după orele de școală și pregătirea lecțiilor pentru a doua zi, decît înțînirea cu ne-nămărații eroi ai acestui almanah în care benzile desenate, schițele literare, documentarele, concursurile, paginile de umor se succed într-o ameli-toare avalanșă de tentații în fața cărora alegerea nu se va dovedi deloc simplă?

„Procurîndu-ți almanahul, ai devenit dintr-o dată posesorul fericit al biletului de drum, ca și al brevetului care certifică cuprinderea ta, dorită și aștep-

tată cu emoție și bucurie, în echipajul constituit de eroii povestirilor din această originală carte pentru copii — citim în cuvîntul introductiv, adresat fiecărui tînăr cititor.

Declarîndu-ne de perfect acord cu autorii almanahului, nu ne rămîne decît să vă dorim o lectură plăcută!

ROXANA PAICU ■

Cronica literară

de Romul Munteanu

„Un timp de cuvinte“...

Încă din versurile sale de debut, Bogdan Ghiu lăsa să se întrevadă o capacitate expresivă cu totul deosebită a limbajului său poetic. Și cum poezia este prin excelență un act de gândire mediat de un limbaj puternic personalizat, ni se pare firesc să căutăm valențele estetice ale discursului liric pe acest plan.

La prima vedere, s-ar putea crea impresia că enunțurile literare puternic metaforizate diminuează sau opacizează forța reflexivă a poeziei. Credem că faptul acesta se poate într-adevăr întîmpla atunci cînd scriitorul este tentat să se retragă total în cuvinte. Dar cînd lanțurile metaforice devin purtătoare ale unor nuclee de gândire și sensibilitate, poezia nu este amenințată de sterilitatea unor tuburi sonore de verbalism.

Bogdan Ghiu face parte din rîndurile acelor poeți contemporani care și supraveghează actul poetic în stare născînd, transcrierea intenției gândite transformîndu-se aproape pe neobservate în versuri. Poetul contemplant lumea, o aude prin golurile sau plîsurile sale și transcrie reacțiile întîlnite dintre cogitoul său și existentă. Mari-le liante tematice din *Manualul autorului* (Ed. „Cartea Românească“, 1989) se produc între lumină și obiectele ce o umbresc, scriitura și tăcere, text și realitate, cuvinte și eul afectiv etc.

Poetica practică de Bogdan Ghiu nu se configurează decît parțial, ca o poezie a scriiturii, deși un anumit gen monocord de creație nu lipsește din acest volum. Predominante rămîn, așa cum spuneam și mai înainte, acele tipuri de *cuvinte-gînditoare*, apte să coaguleze în jurul lor puternice nuclee de poezie. Poeziile din *Manualul autorului* se configurează în general ca acte de reflecție. „Se extrag zorile din lucruri. / Lumina evadează din lucruri. / Dimineata găsim lumina înafara lucrurilor. / Dimineata găsim lucrurile în lumina care s-a scurs din ele peste noapte / Dimineata găsim lucrurile plînd în lumina care le-a fost extrasă.“ (Propoziții matinale).

Dacă în urmă cu o jumătate de secol un poet ar fi oferit un asemenea text unui critic, am mari îndoieli că l-ar fi considerat poezie lirică. Fiecare epocă își are modalitățile sale de manifestare a spiritului excentric în literatură. Diferența dintre stilurile literare se produce uneori în ritmuri și mai rapide. De aceea, coabitarea între stilurile vag reziduale și cele ce anunță *prezentul viitorului* nu se face întotdeauna cu ușurință.

Cînd poemul se transformă în confesiune privitoare la modul de scriitură, principiile dezvăluie și ele un nou tip de relații dintre conștiință și existentă. „Cu hîrtia acopăr lumea, ca să o protejez și în același timp să n-o văd. Pe hîrtie scriu și totodată prin hîrtie pipăi, orbeste. Încercînd să ghicesc ce acoperă ea. Hîrtia îmi ascunde lumea, fie că în lume este ceva de acoperit, fie că nu. Lumea este împachetată în hîrtie, iar eu încerc să scriu, să întocmesc o etichetă corectă.“ (Regulamentul orzaniei).

Evident că hîrtia rezează în acest context un simbol polivalent. Între o geografie a realului și o topografie a imaginărilor, am fi ispițiți să spunem că hîrtia maschează o realitate de dincolo pe care o străbate o fantezie de dincoace, poate chiar dinaintea cuvintelor așezate într-o structură riguros semantică. De fapt, toată poezia lui Bogdan Ghiu se integrează într-un amolu scenariu filozofic al cunoașterii, enunțat ca un discurs, metaforizat: „În zori de zi, viziunea ne acoperă ochii. / În lori luminii, iluminarea. / În miezul zilei, din drăgăla soarelui fulgerul, / într-o cameră bine încălzită / și îndelung pregă-

tită, febra.“ (Sibiu, octombrie 1984).

Raportul dintre eul cunoscător și realitate nu trebuie să ducă la mascarea cogitoului poetului. Doi factori, mențiți să contribuie la un plus de cunoaștere, se aliază tocmai prin natura lor diferită. „Cel care vede nu trebuie să fie ascuns. / În clipa în care omul vede / el trebuie să poată fi văzut. / Lumina și iluminarea trebuie să coincidă.“

Bogdan Ghiu nu și-a intitulat cartea de versuri *Manualul autorului* fără nici o justificare. Confesive la modul direct, emise ca niste rînduiri generale în muzeul literaturii, ca interogații sau asertiuni, toate acestea sînt destinate să illustreze un anume mod actual de a gîndi despre poezie, grefat pe o sensibilitate de final de mileniu. Dar să nu uităm că alături de toate acestea, scriitorul pledează pentru o etică a conviețuirii în universul artelor, bazată pe regulile firești ale democrației culturale: „Poeții se rînduiesc nu unul deasupra celuilalt, ci unul lîngă altul, ca două litere puse să promită înțeles. Ei sînt îngropați acolo unde stă și sensul, la îndemînă aproape, dedesubt, aici. Din literă vie, neagră, cu singele prizonier, care singură umple pagina și face gestul cuvîntului, textul, totul, ei devin încetul cu încetul pagină albă, goală, în care ni se dă de scris.“ (Daniel, Virgil).

Poetul intră într-un prezent etern, venind din urmă sau uitîndu-se îndărăt din viitor. *Căderea în pagină și ciocnirea de lume* sînt atributele sale fundamentale. Fără îndoială că toate aceste texte absorb un corpus teoretic masiv, care riscă să transforme aceste poeme în doctrină literară-zată. Bogdan Ghiu iese, într-o anumită măsură, din acest spațiu de risc prin puterea de relevantă a limbajului. Oricum, „timpul de cuvinte din lirica sa devine obsesiv.“

Teoria productivității textului care situează limbajul deasupra autorului, redus la ipostaza unui mecanism deosebit de transmisie, lasă urme prea mari în corpusul teoretic al poeziei lui Bogdan Ghiu. Ele sînt și tardive, acum cînd rolul autorului în procesul de facere a textului se pune în alți termeni. Sciziunea eului în actul de creație este și ea exagerată: „Într-o limbă neînțeleasă vorbește sufletul / meu cu mine. Îmi întinde cuvinte / să le spun singur.“ (Așteptîndu-te).

Redus la rolul unei pulsii formative a textului, erosul deține în poezia lui Bogdan Ghiu o funcție minoră. El se aude ca un ecou, o amintire sau ca o destinație a unui text: „În timp ce scriu, de cealaltă parte a paginii (pe verso) ești tu. Te ascunzi și foaia te ascunde. (...) Textul pe care îl scriu se datorează (mai ales) reliefului trupului tău.“ (Legătura dintre noi).

Dar pentru a acredita expresivitatea limbajului din *Manualul autorului*, spiritul asociativ proiectat pe o claviatură lexicală extrem de largă, se cuvine să ne întoarcem la acel gen de enunțuri care focalizează poezia din interiorul cuvintelor-gînditoare, printr-un sistem metaforic puternic personalizat.

Există în *Manualul autorului* un îndemn ce rămîne la fel de valabil pentru cel ce l-a emis, ca și pentru alții: „cînd nu reușești să convingeți lumea să devină text, nu încercați să profitați (deși se poate, în general, conta pe el) de cititor“ Sfaturi (mai mult sau mai puțin practice).

Există, fără îndoială, o presiune teoretică prea mare, prea acaparatoare, în poezia lui Bogdan Ghiu. Cînd aceste elemente reziduale se vor estompa, versurile lui Bogdan Ghiu vor cîștiga pe planul poeticității care, oricum, pulsează în toate textele sale.

Vorbiți și scrieți românește

Greșala deghezată (3)

„Autobiografia vieții“

Pare de-a dreptul curios cum de nu este sesizat, în momentul formulărilor, uneori, sensul unui element prim de compunere savantă, întîlnit în unele vocabule alit de des folosite în vorbirea noastră cotidiană: **BIO-**, „viață; în legătură cu viața“.

Vom spiciu doar cîteva cuvînt din bogata grupă a celor compuse cu **BIO-**: **biologie**, **biologie**; **biomecanică**; **biopsie**; **biostem**; **biosferă**, **familie** nouă tuturor, datorită mass-mediei și nivelului de scolarizare, mult mai ridicat astăzi decît odinioară.

În aceeași situație se află elementul secund de compunere savantă: **-GRAFIE**, cu sensul „scriere“, din cuvintele: **radio-grafie**; **topografie**; **disgrafie**... Este evident neajunsul folosirii în aceeași formulare a unor formate cu aceste elemente lexicale alături de cuvinte din familia verbului **SCRIE** și a substantivului **VIATĂ**.

Așa se face că pot fi întîlnite astfel de construcții sintactice: [...] un suflet extraordinar, pe care mulți dintre cei „care am făcut (sic!) fotbal la [...] am putea să-l scriem cu recunoștință în autobiografia vieții [...].

Prin poluare se înțelege pro-

cesul de degradare a mediilor de viață biotică și [...] .

Sensul verbului regent **SCRIEM** este cuprins în complementul circumstanțial de loc (în *autobiografia*), iar al substantivului **VIETII**, de asemenea, în corpurile lexicale al acestuia: (auto)BIO (grafia).

S-a produs astfel un dublu pleonasm, care s-ar fi putut evita spunîndu-se: „[...] am putea aminti cu recunoștință în **AUTOBIOGRAFIE**“.

În cel de-al doilea text, este utilizat neologismul **BIOTICĂ** („BIOTIC-A, adjectiv, „în legătură cu viața, de viață“) ca determinant adjectival pe lîngă substantivul **VIATĂ**, ceea ce produce, fără îndoială, un pleonasm.

Dar și mai șocant este pleonasmul ce se strecoară în textele care folosesc vocabula **VIATĂ** atunci cînd aceasta intră în legătură sintactică directă cu formele **NAȘTE** („a da viață, a căpăta viață“) și **RE-NAȘTE** („a se naște din nou; a se trezi la viață“).

Pentru a ilustra aceasta, reproducem următorul text:

[...] pămîntul a renăscut la o nouă viață [...].

S-ar fi putut spune: **pămîntul A RENĂSCUT** sau **pămîntul A ÎNCEPUT O NOUĂ VIAȚĂ**.

DORIN N. URITESCU ■

Cap limpede

La întrebările „Care credeți că este stadiul receptării creației eminesciene în lume? Ce credeți că ar trebui întreprins pentru ca opera scriitorului nostru național să fie mai bine cunoscută și în alte țări?“, criticul și istoricul literar Edgar Papu răspunde: „Stadiul receptării creației eminesciene în lume lasă de dorit, mult de dorit. Traducerile au dat, aproape toate, faliment, fiindcă nu l-au putut reproduce pe adevăratul și marele Eminescu. Un traducător în proză poate fi mai mediocru decît autorul original. Traducătorul de poezie lirică trebuie, însă, să fie congenial cu poetul tradus, așa cum a fost Baudelaire sau Mallarmé față de Poe, sau Rilke față de Michelangelo. Or, Eminescu este unul din cei numai cîțiva cei mai mari poeți ai lumii. Unde să găsești traducători pe aceeași măsură? Singurul remediu — și acesta semi-utopic — este a face pe cît mai mulți străini să-l citească în românește. Avem, oare, o asemenea posibilitate? Pentru aceasta se cere să atragem cît mai mulți străini la universitățile noastre, pentru ca și ei să devină, la rîndul lor, dascăli valoroși de limbă și literatură română în țările lor. Aceasta pe de o parte. Pe de altă parte, s-ar cere să sporim cu oameni de valoare lectoratele noastre din străinătate. În felul acesta

SEMNAL

Ministerul turismului a editat recent cartea-pliant „Eminescu pe pământ românesc și în durată eternă” în limbile română, engleză, franceză, germană, rusă, spaniolă însoțită de două hărți. Se reconstituie astfel drumurile făcute în țară și peste hotare de către marele nostru Poet.

Dedicată Centenarului Eminescu — sărbătoare națională și eveniment UNESCO — lucrarea a fost elaborată de către Victor Crăciun și Vasile Smărăndescu și se constituie ca un prețios îndrumar pentru turismul cultural, cuprinde o sinteză de informații prețioase privind viața și opera Luceafărului poeziei noastre.

Printre cărțile de reportaj apărute la noi în ultima vreme Ștafeta continuă (Ed. Eminescu) semnată de Marian Constantinescu se distinge prin capacitatea autorului de a descoperi semnificații tulburătoare în faptele mărunte ale vieții, trecute de obicei cu vederea. El relatează despre „oa-

meni, constructori, fizionomii, ape, betoane, piloni de fier, ecluze, turbine” cu acea incintă a primului descoperitor al unui nou țărîm, totul părăindu-i-se ieșit din comun, totul smulgându-l o exclamație admirativă: „Senzational”!

Un volum de „proze”. Noapte bună, săgetătorule, în care sint prezente mai multe modalități ale artei narative.

publică Toma George Maiorescu la Editura „Cartea Românească”. Întîlnim în această carte relatări neutre sau pline de patos, pasaje care ne descoperă o realitate imediată, familiară tuturor sau o altă închipuită, conturînd, în final, o imagine caleidoscopică a lumii în care trăim.

Ștefan Mocanu și Dumitru Răducanu sînt în librării cu un volum care va stîrni cu siguranță un legitim interes din partea cititorilor: Plante medicinale, legume, fructe și cereale în terapeutică. (Editura Militară). Cei doi autori se explică: „Lucrarea de față își

propune să pună la dispoziție cititorilor un minimum de informații necesare recunoașterii în teren a celor mai uzitate plante medicinale spontane sau de cultură, date despre proprietățile lor terapeutice determinate de principiile active ce le conțin, contribuția ce o aduc la menținerea stării de să-

nătate și ameliorare a unor afecțiuni, indicații referitoare la modul de preparare și administrare”.

Doi ziaristi din Vilcea, Ioan Barbu și Gheorghe Smeoreanu publică la Editura „Dacia” o lucrare „dedicată celei de a 45-a aniversări a Revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944. Ilie Purvaru, în paginile care țin loc de prefată, ne introduce astfel în universul acestei cărți teribile: „Ni se înfățișează, în paginile care urmează, tragedia existenței unei femei, povestită de ea însăși. Eroina

cărții este Elisabeta Mandel din Rimnicu-Vilcea, unul dintre puținii supraviețuitori ai Auschwitzului”.

Răspîntia de purpură este volumul de versuri al lui Dan Lupescu pe care ni-l propune Editura „Scrierile românești” din care cităm Nerostita chemare: „Sub cerul jos, fără scăpare/coarnele cerbilor se

frîng, /s-au înecat corăbiile-n zare/și-n drumul către nord se string//însingurate lumi, pantere/pîndind prin gratii — dînd ocol/ciorchini de nopți, spaime, tăcere/ne-ademenesc cu-n rostogol în gol.../Cad albatroși de fum, pe mare/doar strigătele mai plutesc. Rotund /uitatul drum, spre nord chemare/il biruie doar cîntecul, profund...”

Cunoaștere și producție

(Urmare din pag. 1)

Înaltă calificare, sau ceea ce face ca învățămîntul să se confrunte cu cea mai intimă cerință a progresului economic și social. Căci orice investiție și orice încordare de forțe, oricît de ambițioasă, pot fi anulate de incompetență și de risipirea energilor. În această situație, problema învățămîntului este una de adîncă responsabilitate. Dacă vrem să pășim înainte cu adevărat, trebuie să formăm personalități cu profil de comunist, ale căror virtuți se vor afla în angajamentul lor neprecupețit față de societate, în dorința lor de continuă autodepășire. Este ceea ce școala românească a înfăptuit cu prisosință prin grija partidului nostru, prin constanta preocupare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, ctitorul României moderne, dezvoltarea învățămîntului pe coordonate moderne beneficiind deopotrivă de contribuția fundamentală a tovarășei academiciene doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic, savant de largă recunoaștere internațională.

Este locul să amintim de asemenea că una din marile biruințe, dobîndite în această judicioasă remodelare a școlii naționale, o reprezintă integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea. Împreună cu cadrele didactice, elevii și studenții au devenit astfel membri activi ai unei societăți în continuă dezvoltare, trăind în viața de zi cu zi și în însuși procesul instruirii toată gama de probleme ale economiei, ca și din alte domenii. Amfiteatrul în care studiază studentul de mine este astăzi uzina, iar pentru agronom ogorul. Racordat direct la problematica economică-socială a țării, învățămîntul răspunde astăzi, mai mult ca oricînd imperativelor etapei istorice pe care o traversăm. În același timp, se afirmă din ce în ce mai mult caracterul lui creator, gradul său ridicat de implicare în progresul tehnico-stiințific și cultural-artistic al țării. Învățămîntul superior cu deosebire își desfășoară activitatea în legătură nemijlocită cu planurile noastre de dezvoltare, conștiința acestor responsabilități reprezentînd un factor însemnat de educație precum și un argument economic de impor-

tantă remarcabilă.

De o săptămînă, elevii și studenții României și-au reluat locurile în clasele, amfiteatrele, laboratoarele și atelierele școlilor, facultăților și institutelor de învățămînt superior. Procesul instructiv-educativ a început sub cele mai bune auspicii într-o țară în care fiecare cetățean poate ajunge prin muncă, hărnicie și bună credință la înalta demnitate de erou civilizator. Pentru fiecare tînar în parte, viitorul reprezintă o certitudine. El se va intrupa din gîndul și fapta celor care, astăzi, pe băncile școlilor trudesc cu entuziasmul virstei și nestăvilita lor sete de cunoaștere să devină specialiști de mîine, oameni de înaltă ținută profesională și morală, înarmați deopotrivă cu o temeinică pregătire politică, ideologică, în spiritul concepției științifice a partidului nostru despre lume și viață. Tutaror acestora să le reamintim, odată mai mult, emoționantul, mobilizatorul și bărbătescul îndemn adresat tineretului studios de către cel mai iubit fiu al națiunii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, cu prilejul deschiderii anului de învățămînt 1989—1990: „Nu există astăzi obligație patriotică și revoluționară mai înaltă decît aceea de a învăța și a învăța pentru toți copiii și întregul nostru tineret. Însuși-vă, dragi prieteni, cele mai înalte cunoștințe! Folosiți la maximum condițiile create de partid, de statul nostru, de popor pentru a putea învăța și a vă însuși cele mai minunate cunoștințe din toate domeniile! Faceți astfel încît să creșteți ca buni și înalți cetățeni ai României socialiste, să asigurați întotdeauna în veci de veci — ca să mă exprim astfel — existența patriei și poporului nostru, a limbii noastre, în rîndul țărilor independente ale lumii, împreună cu alte popoare! Dar să dezvoltăm continuu limba și cultura românească, să preluăm istoria națională, trecutul nostru glorios!”

Un îndemn, care, nu ne îndoim, se va constitui într-un model de gîndire, de activitate nemijlocită de către toți elevii și studenții patriei socialiste, în ampla deschidere spre muncă creatoare, cunoaștere și adevăr.

Cap limpede • Cap limpede •

s-ar cere să-l pasionăm mai serios pe străini de cultura noastră, făcîndu-i pe ei înșiși să scrie cărți mai originale și mai interesante, decît pînă acum, inclusiv despre Eminescu”. Răspunsul face parte dintr-o convorbire cu distinsul critic apărută în Orizont nr. 36. • În Ramuri numărul 8 Marin Sorescu publică niște amuzante (dar nu numai!) „confesiuni la purtător”, de fapt o meditație asupra scrisului său, al creației în general: „In caruselul vieții unui autor, ideile nu-i vin așa cum ar dori el, ci cum se învîrte roata. Prin expresia, prea orgolioasă, „am fost inspirat”, putem să înțelegem, mai degrabă, „am fost inhalat”, „am fost tras în piept”. Orgoliul tău trebuie trecut la dîteza pasivă. Căci, într-adevăr, cînd scrii, cineva te respiră, după ce, probabil, te-a adîmnețat și te-a amușinat, precum copolul vinatului, simțindu-ți duhoarea bună de fiară scriitoare. Și-atunci te vinează și te... inspiră. Acest cineva, — mă întreb dacă putem să-l scriem cu literă mare? Un Cineva — trăiește din și în scrisul tău, c-o forță copleșitoare, mult mai mare decît ai crede. Nu vreau să ajung la originea misterioasă a inspirației, problemă care s-a tot discutat din antichitate încoace. Acest Cineva este pentru mine — simplificînd mult, de-

sigur — întîmplarea.” • În același număr, două titluri care nu ni se par prea inspirate: Poemul, apozitie la scrii și „Traducerea” ca operație elepsidrică • Unul din puținele interviuri pe care sculptorul Ion Jalea le-a acordat apare postum în revista Tomis nr. 8. Iată cum evalua fenomenul plastic contemporan marele artist: „Consider că plasticienii noștri au în singe marea tradiție a artei noastre populare, că au moștenit o tradiție de artă remarcabilă. O artă a noii sculpturi este o realitate neîndoielnică și ea se desemnează din ce în ce mai bine. Pentru prima oară artiștii și-au pus problema formelor abstracte în funcție de realizarea expresivă. S-a desprins astfel din arta sculpturală o ramură nouă, cu idealuri și preocupări proprii. Prin mijloacele ei de realizare, prin expresia ei, aceasta este mai apropiată artei arhitecturii decît artei modelajului. Sculptura demonstrează vasterile ei posibilități de realizare artistică. Desigur, găsesc că ea nu-i menită să ia locul sculpturii tradiționale și nici arhitecturii. Căci sculptura nouă presupune chiar înnoirea și perfecționarea sculpturii tradiționale, pe potrivă înnoirea sufletului omesc, pe care ea trebuie să-l exprime în operele sale.”

Restituire necesară

Lipsește, deocamdată, marele, fundamentalul tom al unei istorii a presei românești, cuprînzătoare și profundă sinteză a publicațiilor, ideilor, campaniilor, a oamenilor care le-au zămislit și a valorilor pe care le-au afirmat de-a lungul unor îndelungate frămîntări. Există, însă, o serie de studii și monografii — majoritatea elaborate în ultimele două decenii — care pun în lumină personalități și perioade de o importanță ce se dovedește a fi covîrșitoare pentru cultura română. Căci, — o spune Octavian Goga — în perioadele de restrîngere a constituit unica șansă de a respira (politic, cultural, larg spiritual) a unui întreg popor. Eforturilor de readucere în conștiința cititorilor a unor împliniri majore ale presei noastre interbelice li se adaugă realizarea recentă a lui Lucian Octavian Bogdan, care ne restituie revista Tară Nouă, îndreptar ardelenesc de gînd și faptă românească, într-o destul de completă — și complexă — modalitate analitică.

Dincolo de utilitatea ei directă, informativă (din acest punct de vedere autorul dispune de vaste resurse documentare), cartea ne propune cîteva moduri, diferite și complementare, de lectură. Însotim, înțîl, demersul limpede, argumentat și onest al cercetătorului de a

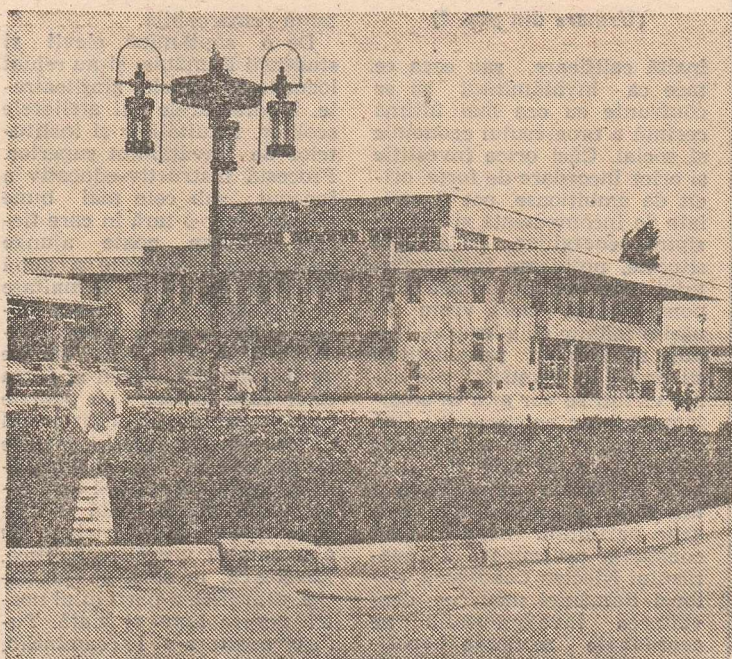
rezuma, în linii esențiale, direcțiile de activitate, idealurile și convingerile pe care le-a apărut revista clujeană pe parcursul celor 66 de apariții săptămînale (21 mai 1939 — 1 septembrie 1940). Un răgaz scurt, în cea mai întințată perioadă a istoriei noastre; dar o viață intensă, o luptă aprigă pentru drepturile de temelie ale românilor transilvăneni și ale românilor de pretutindeni, ale înseși ființei umane. Sub norii grei ai amenințării și începutului celui de-al doilea război mondial, în plin teritoriu vinat de politica revanșardă și revizionistă a cercurilor conducătoare ungare, o mină de intelectuali ardeleni (universitari, în primul rînd) constituiau nucleul acestei publicații progresiste, continuatoare a revistei clujene Tribuna cooperăției ardelenice, Observatorul social-economic și Tară de mîine. Ca și acestea, Tară Nouă a fost condusă de neobositul Victor Jinga, căruia i s-au alăturat redactori și colaboratori de elită ai intelectualității transilvănene: Victor Iancu (prim-redactor al revistei), Mihai Beniuc, Mircea Biji, Ion Dimof-tache (I.D. Mușat), Vasile Munteanu, Liviu Rusu, Ion Vlasiu, Coriolan Drăgulescu, Ion Oancea, Ștefan Pascu, Teofil Vescan, Bucur Schiopu și alții. Nu lipseau semnăturile de prestigiu ale lui Nicolae Iorga, Tu-

dor Vianu sau Miron Radu Paraschivescu. Săptămînalul de opt pagini acoperea un front larg, bine structurat pe rubrici de maxim interes, care apărea — într-o ținută corectă, argumentată, înflăcărată dar fără vehemențe — adevărul etniei noastre împotriva revizionismului soviet, al păcii și progresului, împotriva războiului și imperialismului fascist, al muncii istovitoare a muncitorimii și țărănimii transilvănene, împotriva exploatarei burgheze. Cu aceeași fervoare erau apărute dimensiunile fundamentale și personalitățile marcante ale culturii noastre, de la filosofie la pedagogie, de la literatură la teatru și muzică. Un puternic nucleu comunist (să-i amintim pe Mihai Beniuc, Mircea Biji sau pe muncitorul tipograf — dar și redactor — Mihail Surdu) își făcea simțită prezența, conferind revistei un aer, dar luminos radicalism politic și moral.

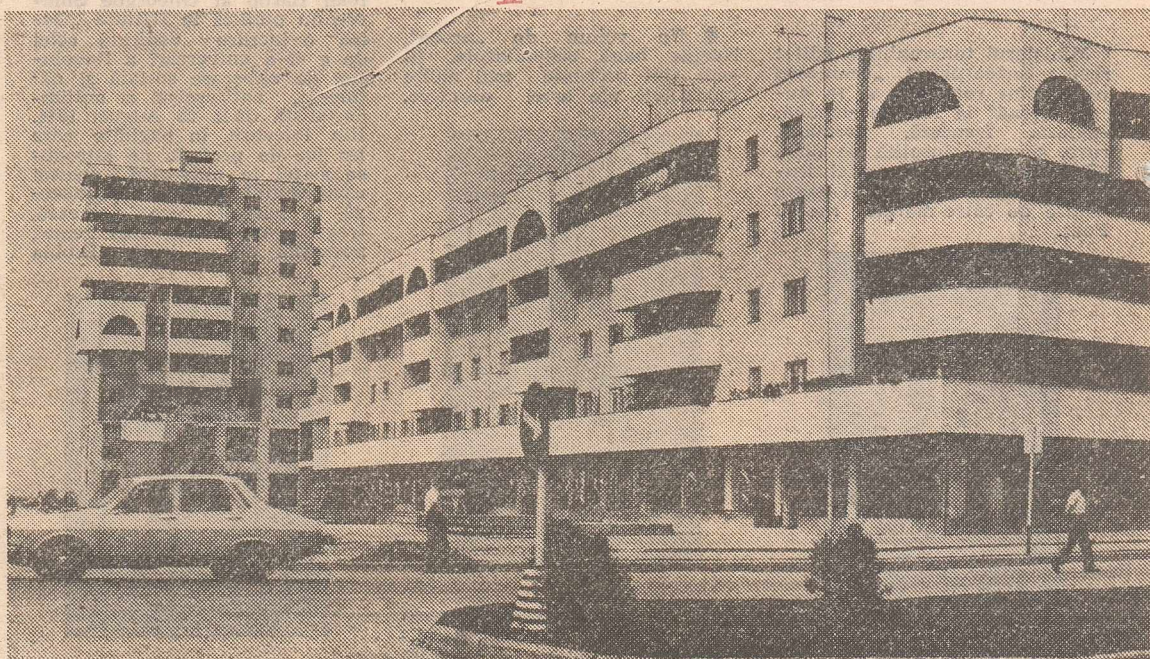
La capătul acestei lecturi bogate și incitante ni se propune cea a antologiei care cuprinde cele mai importante articole, analize, studii, eseuri, cronici publicate în Tară Nouă. Deci, o lectură directă, vie, pe care o înțelegem din perspectiva celor aproape cinci decenii care au trecut de la apariția lor. O carte necesară, scrisă apăsător pe cerneala unei istorii care se cere, în continuare, cercetată.

RADU CIOBOTEA ■

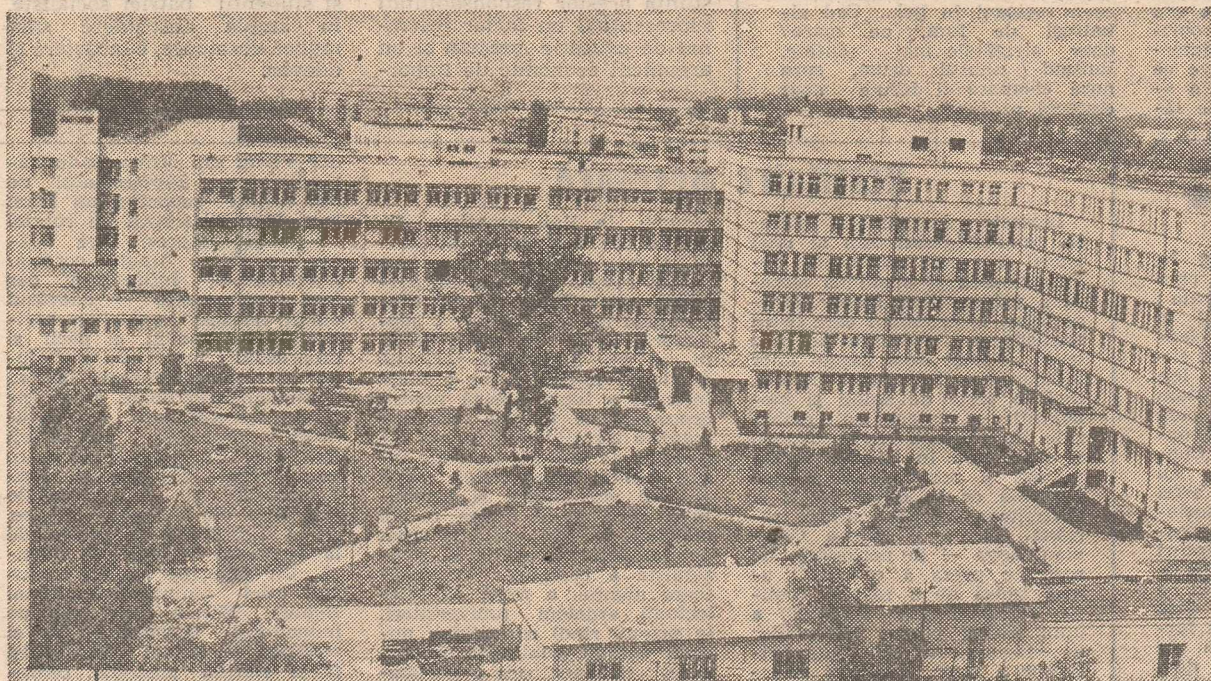
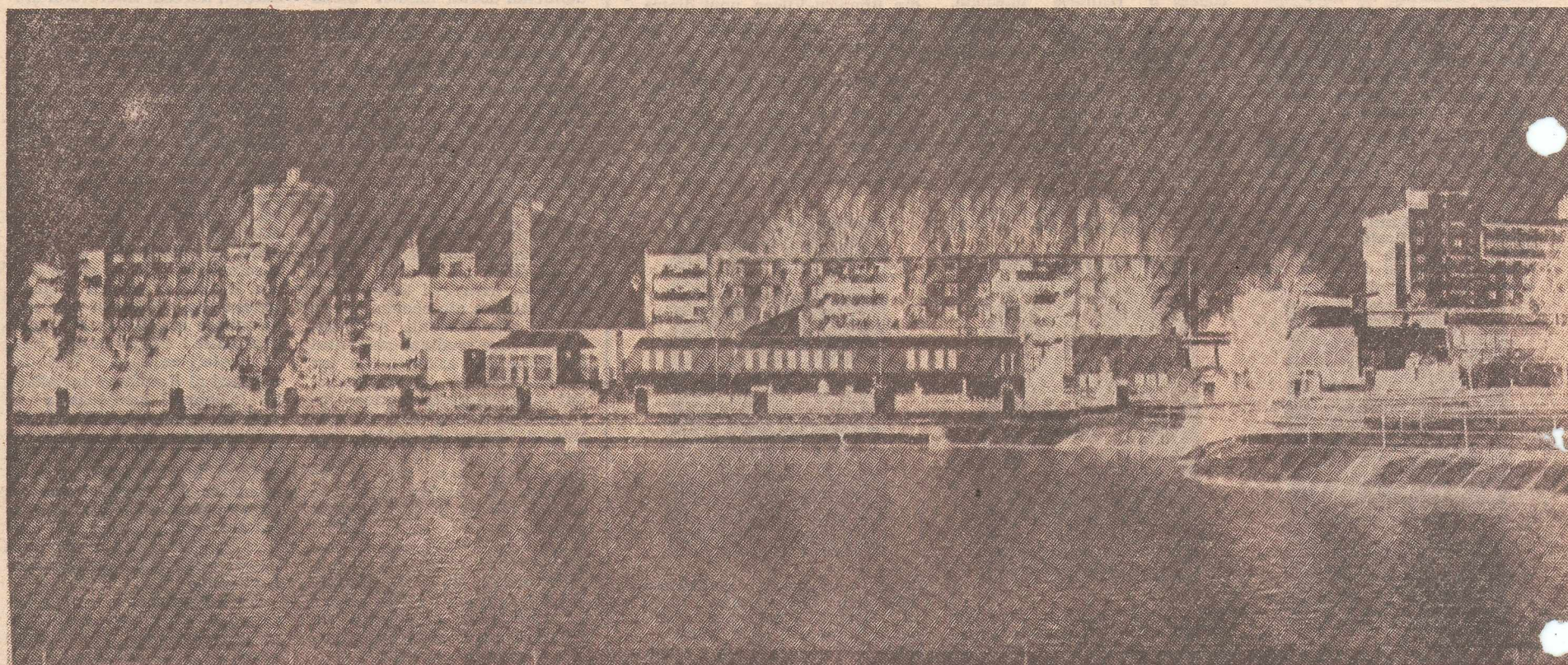
Ce-i mai mîndru pe la noi...

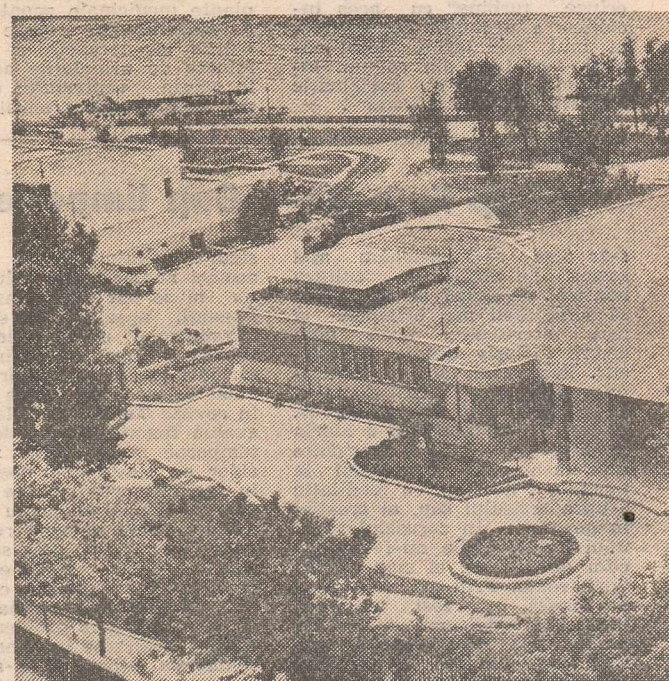
Intr-o gară frumoasă, o urare civilizată de „Drum bun!” și „Bine ai venit!”

„Bulevardul siderurgiștilor” — Călărași

Parcul din incinta Spitalului e organizat, simbolic, în jurul unui arbore viguros

Complexul hotelier „Perla”, într-un spațiu

„Călărași — pămînt de aur”. Sub acest generic se organizează anual un concurs interjudețean de interpretare a muzicii populare românești, manifestare ajunsă, iată, la a patra ediție. Dar aici, la Călărași, nu numai pămîntul a fost înobilat, în anii construcției socialiste, cu nestematele hărniciei oamenilor acestor locuri, ci întreaga viață socială, economică, politică.

Din 1976, cînd fosta capitală a călărașilor ștafetari a fost investită cu statutul de viitoare vatră de metal a patriei, din 1979, cînd pe stema

municipiului a putut fi trecut deja emblematicul însemn al localităților producătoare de oțel, orașul a crescut, s-a înălțat pe verticală. S-a construit mult în acești ultimi ani pentru oamenii cetății de foc, dar și pentru colectivele Combinatului de celuloză și hirtie, Întreprinderii materialelor de construcții, Întreprinderii de confecții, pentru toți cei care au venit să-și pună umărul și mintea la edificarea unei așezări moderne, civilizate, prospere.

Din 1975 încoace, s-au construit aproximativ

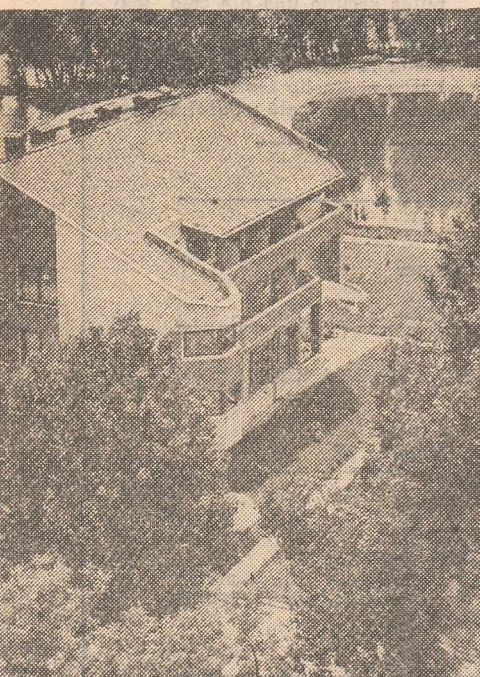
15 000 de apartamente în blocuri. Case durale, case frumoase, cu cîte 2, 3, 4 și 5 camere, unele dintre ele fiind dispuse în sistem dublu.

De la Combinatul siderurgic și pînă la Combinatul de celuloză și hirtie, puncte de repaus dispuse în părțile opuse ale orașului, se construiește o nouă și modernă arteră de circulație. Actuala stradă București va deveni, miine, Bulevardul siderurgiștilor. Noile blocuri de locuit care închează viitorul bulevard au fost gândite și realizate după proiecte unice, cu siluete molco-

Fosta Casarmă a Pompierilor (1897) acum, renovată, sediu al Arhivelor Statului

„Teatrul popular” rivalizează pe verticală cu arhitectura din preajmă

...ne transmite
Gheorghe Tudorache
fotoreporterul ziarului

Tremuri noi

ORGAN AL COMITETULUI JUDEȚEAN CALĂRAȘI AL P.C.R. ȘI AL CONSILIULUI POPULAR JUDEȚEAN

Noul centru al municipiului Călărași

re-I pune mai mult în valoare

precum întinderile, nesfârșite ale cimpiei, cu balcoane sugerind rotundul piinii rumene, abia scoasă de pe vatră, cu pastelul culorilor în care albul predomină, pentru a-i menține și chiar a-i da localității o încărcătură de lumină din neostoita lumină și înțelepciune a partidului-stegar. Iar la parterul blocurilor sau printre acestea, în clădiri proprii, s-au construit zeci de mii de metri pătrați de spații comerciale și de prestări servicii, care au luat locul insalubrelor dughene ce străjuiau strada principală de la un capăt la

altul. Unele din ele mai există. Drept mărturie a ceea ce a fost Călărașul de ieri. Dar echipele de constructori își fac loc treptat, dindu-le la o parte, ridicând case, magazine, alte obiective social-culturale, precum spitalul cu peste o mie de paturi; sau clădirile liceelor siderurgic, de construcții, de matematică-fizică...; sau cele ale cinematografului „Orizont”, policlinicii nr. 2, bazei de agrement pentru tineret, stației C.F.R., autogării, hotelurilor „Călărași” și „Perla”. Ori

a impunătorului Centru de creație și cultură socialistă ce se înalță deja în „inima” localității. Acestea toate și multe altele aliniază municipiul de pe malul Borcei în rindul tuturor localităților patriei ce au cunoscut, în arcul de timp cuprins între Congresele IX și XIV ale partidului, structurale transformări innoitoare, propulsându-l spre traiectoria civilizației socialiste și comuniste.

AUREL DAVID ■

Teatru

Premieră absolută

Regizorul Ioan Ieremia de la Teatrul Național din Timișoara și-a făcut un adevărat program din a monta în premieră absolută piese de D.R. Popescu. Teatrul acestuia, extrem de dificil în măsură în care e și profund, pune de regula mari probleme de interpretare, fiind unul cu precădere „deschis”, polifonic (ca și proza sa), cu o mare densitate de idei pe centimetru cub de aer scenic. La lectură, piesa Păpușarii cehi și moara de pulbere (tipărită în revista „Teatrul”, nr. 9, 1987) provoacă un adevărat șoc datorită diversității mesajelor. Nu se poate calcula exact dacă, în parabola textuală, istoria, destinul călăului perpetuu sau forța socială a victimei, înlietatea aparține unei sugestii sau alteia. Accentele tranzitive cad pe cuvânt și mai puțin pe acțiune scenică, iar replicile sunt mai degrabă gândite decât rostite. Lată, așadar, încă o misiune grea pentru Ioan Ieremia, pus în fața unei opțiuni de descriere și de traducere teatrală. Alegându-și foarte bine echipa de la Teatrul de Stat din Oradea, regizorul a reușit să ofere un spectacol coerent, cu semnificații clare. Bineînțeles, a fost nevoit (și bine a făcut) să renunțe la o parte din cantitatea de demonstrație filosofică a textului, la o parte din frazele arborescente și chiar la un final care reprezenta, de fapt, începutul altei piese. Se știe că D.R. Popescu nu se opune intervenției regizorale în textele sale dimpotrivă, este interesat de valoarea variantelor interpretative, în măsura în care, desigur, nu sînt viciate sensurile lor majore. Avem convingerea că spectacolul orădean se înscrie cu corectitudine în ideologia teatrală a lui D.R. Popescu, relevând forța generalizantă a unor idei, transformarea lor de drept din seria celor naționale (simbolul lui Horea domină acțiunea) în a celor de însemnătate universală. De altfel, piesa, deși are un punct de referință în istoria românilor, poate fi jucată în per-

spectiva oricărei alte istorii. Soarta tragică a călăului, care nu scapă de victimele sale pînă cînd nu se autoexecută, este aceeași oriunde. Gabor este un personaj mare, de forță shakespeariană, pus în situația de a dezvolta și rezolva cîteva mari probleme ale omenirii. El este obligat să realizeze acest lucru într-o lume văzută ca teatru (de marionete), avînd astfel de învins convențiile și repetabilitatea acestuia. Călăul Devej este atestat documentar, dar D.R. Popescu îl introduce în ficțiune tocmai prin această imixtiune inedită. Ion Măineza reușește să însuneze cele două direcții de judecare a personajului, distanțîndu-i gama afectivă de la ironie la iritare, de la tandrețe la cruzime. Modul în care actorul se modifică în funcție de capriciile celorlalte personaje este remarcabil. Rolul său este conceput cu profesionalism net, deși nu ne-ar fi deranjat mai multă modernitate a sa. Aceasta pentru că Miriam Cuișus (invitată de la Teatrul Național din Cluj-Napoca) joacă din nou cu un acut simț al fanteziei scenice, efectuînd nu doar pronunții, ci și mișcări și gesturi ample. Actrița își rezolvă rolul (Magda) într-o paletă largă de nuanțe, sensibil armonizate. Într-o notă apropiată ei, se înscriu celelalte trei personaje ale piesei, precum și ipostazele lor fantomatice (Cecilia-Cecilia: apariții succesive după teoria autorului privind „mortul care învie” spre disperarea călăului). Daniel Vulcu (Popluhar), un tânăr actor cu reale calități, îndeplinește nota filosofică și ironică a textului. Piticul său (actorul joacă mai toată vremea în genunchi) este remarcabil prin bufonerie înaltă și spirit de însinuire în constința personajului central. Rolul Venczel este trasat de Eugen Harizomenov, actor cu vastă experiență, dotat cu inteligență scenică, în linii ușor mucalite (frivole în figurația Ceciliei II), dar cu trimiteri tragice. Petre

Panaft (Novotny) este viguros și dinamic, marcînd replicile profetice (concluzive) ale piesei. Cei trei păpușari cehi sînt, cum s-ar zice, materia de lucru și ambianța dramei călăului Gabor; sînt obiecte și unelte de tortură ale acestuia, dar și efecte ale științei sale încărcate. Magda este intermediarul celor două fronturi, un liant cînd de contopire cînd de incompatibilitate. Grupul scenic astfel dispus de Ioan Ieremia este omogen și semnificativ. Un decor sintetic semnat de Emilia Jivanov, e concentrat în jurul unei căruțe păpușeresti și limitat de două morminte săpate de înșeși victimele călăului. Eforturile echipei sînt considerabile în a popula acest spațiu ideatic, în a da „cenusii” idellor o coloratură scenică transmisibilă. Spectacolul orădean este, în consecință, greu de sensuri, tulburător, chiar dacă apăsător prin consecvența infinitului cultivat de text. Succesul lui (de public) nu e imediat, dar e temeinic (din perspectiva criticii) și progresiv în perspectiva meditației ulterioare.

VALENTIN TAȘCU ■

Plastică

Lăsarea cortinei

Cine a încercat să pătrundă fenomenul naiv în anul lui cel mai bun de la începutul deceniului al optulea a realizat, prin relație directă cu acesta, sensul unor termeni ca modă, piața, opera de artă, amatorism și profesionalism, kitsch și chiar fepomen. Astăzi, interesul pentru arta naivă a diminuat considerabil și, în consecință, și numărul pictorilor „de duminică”.

Conform unei legi interesînd mai degrabă bunul simț decît sociologia, numărul naivilor autentici rămîne constant, indiferent de treburile comerțului artistic și de atîtea alte treburi ce par să prezinte importanță, cînd vine vorba de bani. Pasiunea crescîndă a publicului pentru creația naivă a stimulat critica, astfel că, deodată, cu proliferarea galeriilor „specializate” în naivi — unde, în treacăt fie zis, se fabricau maștri și genii din fel de fel de neajutorări — s-au tipărit și sumedenie de lucrări — în special dicționare — unde efortul autorilor era orientat spre definirea conceptelor. La Bratislava, oraș în care Muzeul artei insitice a reprezentat, un timp, și locul de stat al teoreticienilor cu gustul pelerinajului, s-a ținut un simpozion dedicat în întregime definiției naivității în artă. O dovadă că nu s-a ajuns niciodată la un consens — între altele și datorită faptului că ar fi fost pentru prima oară cînd s-ar fi definit un fenomen artistic astfel ca toată lumea să fie mulțumită — o constituie și faptul că muzeul ceh nu e unul al artei „naive”, ci al artei „insitice”. Se înțelege că principala concluzie a studiilor dedicate perioadei a rămas aceea că studiul fundamental urmează a fi conceput.

Un astfel de studiu, la lăsarea cortinei, a publicat la Meridiane, în colecția „Curenți și sineteze”, Victor Ernest Masek. E întotdeauna mai simplu să scrii privind în urmă decît privind înainte. Ori, cel puțin, așa pare, cartea lui Victor Ernest Masek ne convinge că nimic nu e mai simplu, dacă urmărești adevărul. Fiindcă adevărul e ceva mișcător. Una din cauzele pentru care tentativa de demitizare radicală nu poate fi dusă pînă la capăt e și aceea că, dacă au dispărut galeriile „specializate”, comercianții, experții și mare parte din artiștii înșiși, au rămas, totuși, colecțiile și colecționarii. Colecționarii și un

personaj care are calitatea că trăiește din convingeri și cusurul că le abandonează foarte greu. Pe un om poți să-l faci să se îndoiască de oportunitatea unei cheltuieli, dar e aproape imposibil să-l aduci în situația de a se îndoii de calitatea gustului său. Cartea lui Victor Ernest Masek e una venind din observația directă a fenomenului și, deopotrivă, o carte a cărților despre arta naivă. În sens superior, autorul produce o explicație și un instrument de lucru. Sînt inventariate — și, evident, triate — toate întrebările ivite de-a lungul anilor, vizavi de creația naivă, inventariere ce produce distincții pertinente. Valorile sînt evidențiate, lăsînd în seama timpului filtrajul major, cel care trimite în uitare pe campioni conjuncturilor. Concluzia autorului e limpede: „Dacă, așadar, indiferent de valoarea ei artistică, orice lucrare născută dintr-o spontaneitate și o naivitate reală își are locul ei într-un muzeu al artei naive, numai unele lucrări pot revendica de drept admitterea lor și într-un muzeu al artei universale, unde orice etichetări și diferențieri tipologice își pierd semnificația, din moment ce a fost oficiat principalul ceremonial de investire — omologarea valorii”. Cu alte cuvinte, orice pictură naivă are un ce valoros în ea, dar nu neapărat în sensul artisticului. Cea mai mare parte din imaginile semnate de naivii (și mai puțin naivii) deceniilor de referință ale fenomenului rămîne interesantă, chiar dacă astăzi ne vine greu să ne manifestăm entuziasmul la virtuțile plastice. Au continuat să fie discutați, ca artiști, numai acei pictori care, în cuprinsul lumii înfățișate de ei sub imperiul candorii și al vocației de povestitori, și-au perfecționat mijloacele, și-au conștientizat situația, au ajuns la o anume măiestrie. Moment în care ne putem întreba ce sens mai are, dacă e măiestrie, atributul naivității. Volumul lui Victor Ernest Masek, bogat și cu mare discernămint ilustrat, are meritul de a fi traductibil, de a fi bun oriunde în lume, întrucît conține gîndirea.

TUDOR OCTAVIAN ■

Din nou invitație la operă și la concert

● Vineri 22 septembrie (ora 18), opera „Tosca” de Giacomo Puccini se bucură de o distribuție prestigioasă: în rolul titular, invitată în spectacol, soprana Mioara Cortez-David de la Opera Română din Iași, alături de care vor mai apărea Ionel Voineag (Cavaradossi) și Nicolae Urziceanu (Scarpia). La pupitrul: Constantin Petrovici.

● Primul spectacol al actualei stagiuni cu opera „Nabucco” de Giuseppe Verdi, unul dintre marile succese ale scenei lirice bucureștene, are loc sîmbătă 23 septembrie (ora 18) și prilejuiește spectatorilor o plăcută

reîntîlnire cu Vasile Martinoiu (Nabucco), Lucia Tîbuleac (Abigail), Dan Zancu (Zaccaria) și Lucia Cicoară-Drăgan (Feneaa). Dirijor: Cornel Trăilescu.

● Duminică 24 septembrie la ora 11, copiii se vor putea împrieteni cu Swanilda (Cristina Teodorescu-Palade) și Franz (Mugur Valsami), tinerii eroi ai baletului „Coppelia” de Léo Delibes, care îl vor necăji din nou pe Coppélius, bătrînul păpușar (Mihai Spiridonescu, pentru prima dată în rol). Conducerea muzicală: Carol Litvin.

● Seara, la ora 18, basul Pompei Hărășteanu va fi Don

Scenă din Nabucco

Pasquale, în opera cu același titlu de Gaetano Donizetti. Alături de el: cițiva cunoscuți interpreți: Gerda Radler (Norrina), Florin Georgescu (Ernesto), Lucian Marinescu (Malatesta), Paul Basacopol (notarul). Dirijor: Constantin Petrovici.

● Marți 26 septembrie (ora 18), „Carmen”, capodopera lui Georges Bizet, va avea ca interpreți pe Lucia Cicoară-Drăgan (în rolul titular), Anatol Covali, Nicolae Urziceanu și Melania Ghioaldă. La pupitrul: Constantin Petrovici.

● „Îmblînzirea scorpiei”,

spumoasa comedie a marelui Will, a fost transpusă coregrafic de Ioan Tugearu. Sub titlul „Femeia îndărătnică”, spectatorii vor putea urmări miercuri 27 septembrie (ora 18) vijelioasa poveste a lui Petruchio (Tiberiu Almosnino) și a Catarinei sale (Irina Roșca).

● Joi 28 septembrie (ora 18), iubitorii muzicii lui Verdi vor putea asculta una din cele mai cunoscute pagini ale creației sale: „Traviata”. În distribuție: Eleonora Enăchescu, Ștefanița Lascu și Vasile Martinoiu. Conducerea muzicală: Carol Litvin.

Sala Studio Vineri 22 ora 17

„Treptele afirmării artistice” ANA UNGUREANU — vioară. La pian GHIZELA TULVAN Paganini, Wieniawski, Sarasate, Lalo, Kreisler, Mozart

Ateneul Român Sîmbătă 23 ora 18

Concertul Orchestrei de cameră a medicilor Dirijor dr. ERMIL NICHIFOR Gluck, Mozart, Beethoven Soliști Dr. Gabriela Enache, dr. Mihai Szöcs

Ateneul Român Duminică 24 ora 18

„Integrale camerale” GABRIEL FAURE — Melodiile pe versuri de Verlaine GEORGETA STOLERIU — soprană, VINICIU MOROIANU — pian

Sala Studio Luni 25 ora 17

Recital de pian CARMEN RIDICHE

Ateneul Român Luni 25 ora 18

„MUZICA ROMÂNEASCĂ ÎN ACTUALITATE” — XVII Concert cameral — TRIO „CONTRASTE” (Sorin Petrescu — pian, orgă, percuție; Emil Șein — clarinet, clarinet bas, saxofon; Dan Suciu — percuție, vioară). Colaborează Peter Beczky Comentariul ȘERBAN NICHIFOR

Sala Studio Marți 26 ora 17

„Treptele afirmării artistice” CLARA CERNAT — vioară. La pian ILEANA BUSUIOC Bach, Mozart, Brahms, Enescu, Ceaikovski, Sarasate

Sala Studio Miercuri 27 ora 17

„Valori camerale românești” MUGUREL MARKOS — vioară, SIMONA SCAUNAS — pian Enescu

Carol Litvin

Ionel Voineag

Tiberiu Almosnino

Ateneul Român Miercuri 27 ora 18

Recital de orgă CHRISTIAN BERGER Bach, Wilhelm Berger, Liszt, Franck, Reger

Sala Studio Joi 28 ora 17

Seară de sonate LUMINIȚA BURCĂ — vioară, DANA SIMONA CIOCĂRLIE — pian Mozart, Enescu, Fauré

Ateneul Român Joi 28/Vineri 29 ora 18

Concert simfonic Dirijor OVIDIU BALAN Solistă NATALIA TRULL (U.R.S.S.) Tiberiu Olah — „Evenimente 1907”, suită simfonică Prokofiev — Concertul pentru pian și orchestră nr. 3 în do major Schumann — Simfonia a III-a, în mi bemol major, „Renana” ORCHESTRA SIMFONICĂ DIN BACĂU

Sala Studio Vineri 29 ora 17

Recital de violă LIVIU CONDRIUC

Sala Studio Sîmbătă 30 ora 17

„Literatura chitarei” RĂZVAN GRIGORESCU, VIOREL HARALAMBIE Piese de Sor, Giuliani, Lauro, Brouwer, Adrian Ionescu; duete de Risutti, Joplin, Adrian Ionescu, Beethoven, Ponce, Chapi

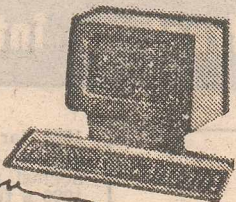
Ateneul Român Duminică 1 octombrie ora 18

„Universul artei vocale” GABRIELA DRĂGUȘIN — mezzosoprană, DESPINA CARABELLA-OPROIU — pian Lieduri de M. Jora, D. Popovici, Peter Cornelius, Schubert, Arli din opere de Rossi, Thomas, Saint-Saëns, Donizetti, Verdi

atelier literar

Ion Mărcăneanu

Ion Mărcăneanu — București. Nu vă putem satisface curiozitatea în termenii stabiliți de dumneavoastră. Ar însemna să punem în discuție — și deci și sub îndoaie — obiectivitatea juriilor care v-au acordat respectivele premii pentru poezie. Observăm doar, și nu ca un reproș, prea multa narație din poemele pe care ni le-ați trimis. Par niste povestiri după alte povestiri despre un trecut netrăit de nici unul din povestitori.

Dosoftei Lucian — Ploiești. E frumos că iubiți poezia, e bine că scrieți. Numele vă obligă la aceasta. Și ar fi și mai frumos dacă ați încerca, precum Dosoftei, să scrieți în vers clasic. Ceea ce ne-ați trimis acum sînt niste notații albe, înepetate, fără ecou. Reproducem din *Poem romantic*: „Doar eu într-o secundă de vînt / așteptam o secundă cu chip / pe o frunză cu / pe altă frunză tu”. Se spune că așa dorm și elefanții: își aleg cite o frunză cit mai sus, în copac. Să alba timp să cadă în picioare.

Paul Gon — Turda. N-aveți motive pentru reproșuri: computerul își amintește că, încălcînd regulile *Atelierului*, v-a dat loc de mai multe ori în primul rînd de scaune. Nu vă putem publica toa-

tă opera. Mai sînt și alții. În plus, ceea ce ne-ați trimis acum e foarte slab. Probabil că lucrurile bune le-ați încredințat poștasului de la Luceafărul, chiar și un gazel, unde vi se pregătește un *Periscop* întreg. Nu sîntem invidioși.

Puricescu Alexandru — Zărnești, Vrancea. Ne scrieți: „Vă rog să mă iertați că nu am ascultat de aprecierea computerului dumneavoastră și m-am apucat iar de scris”. Foarte bine, scrieți cit doriți, dar nu ne mai trimiteți.

Scutaru Ioan — Piatra Neamț. Reținem pentru arhivă *Soldatul necunoscut*. Fără o cultură bine asimilată și fără o lectură a poeziei nu veți ajunge departe.

Gabriela Stef — Tirnăveni. Transcriem din *Amăgire*: „Nu-ți mai găsesc privirea, / nici zîmbetul, / nici sufletul, / Dar fiindcă te simt undeva, aproape, / te mai caut încă”. Dacă vă apucați de scris, nu o să mai aveți timp să căutați. Și invers: dacă veți continua căutarea, n-o să mai puteți scrie. Alegeți singura. Nouă ne convine a doua soluție.

Gabriela P. Anca — București. Adăugați la cele trei poeme altele cîteva, precum și cîteva date personale. Chiar și

imaginare.

L. Amurg — Miercurea Ciuc. Sintetizați în continuare și cerneti bine produsul rezultat: e multă substanță inutilă și există semne că aveți sită bună. N-ar strica să încercați versul clasic.

Selicean Călin — Cluj-Napoca. Păstrați cu grijă și stăruință carnetul de student obținut cu atît efort. Poezie, dacă nu vă e greu, scrieți numai atunci cînd simțiți că aveți cu adevărat ceva de spus.

Mihaela Mihai — Ploiești. Nu vă stă bine să pozați în navigator fără busolă. Chiar dacă nu vă vine să credeți, tristețea care vă străbate poemele e falsă.

Șerban Cecilia — Constanța. E timpul să-i lăsați pe cei cinci copii să hotărască singuri cum să-și folosească timpul și talentele. Nu scrie nici unde că toți cinci sînt sau trebuie să fie poeți. Nici Văcăreștii nu au fost atîția.

Stăicu Ion — Timișoara. Buna stăpînire a prozodiei nu vă salvează prea mult. Subiectele tratate sînt neinteresante, ideile nu au pic de sugestie, iar rostirea e prea puțin supraviețuită de logica frumosului. Doar *Balada ultimiei răzpezi* pledează în favoarea poetului. Restul e

apă de ploaie.

Ion Tăgîrță — Simeria. Computerul e curios să știe ce satisfacții vă încearcă atunci cînd reușiți să nu spuneți absolut nimic folosind toate cuvintele posibile. Cîndva izbuteați să comunicați cit de cit un gînd frumos, o idee interesantă. Ați descoperit o artă nouă?

Cristian B. — București. Din scrisoarea care vă însoțește poemele deducem că ați putea fi un foarte bun și incisiv critic literar. Cu condiția culturii și erudiției. Din poeme nu înțelegem nimic. Ce ar fi să încercați singur o analiză a lor? Sigur, cu obiectivitate. Noi, ca să vă ușurăm munca, ne facem că nu le-am primit.

Mai trimiteți: Deaconu Gheorghe și Gloria Bo-beică — București; **Doru Faur** — Bacău; **Daniela Turlea** — Vințu de Jos. **Deocamdată nu: Dorin Ioachim și Munteanu Olga** — Galați; **Laza Teodor** — Arad; **Oprea Angelina** — Slobozia; **Iulian Sava** — Buzău; **Dragos Duțica** — Rimnicu Vilcea; **Zvoristeanu Adelina** — Tirgu Mureș; **Leca Virginia** — Mărășești; **Ana Mălinaș** — Gherla; **Mircea Ichim** — Reșița; **Terente Florentina** — Rimnicu Sărat; **Balaur Camelia** — Iași. **Nu vă pierdeți timpul: Brezoianu Nicolae** — Pestișani; **Goldu Emil** — Galați; **Bontă Viorel Marius** — Zalău; **Schiopescu Constantin** — Drobeta Turnu-Severin; **Mircea Mladin** — Be-rești, Vilcea; **Viorel Străulescu** — Titu; **Saveli Fănică** — Dolhasca.

DARIE NOVĂCEANU

Pasiune

Mi-e dor de mine, cea de la-neeput, cu limpezimi de vise și tăceri de fiară; mi-e dor de mine, portul neștiut al bărcii ce în zori urma să piară.

Mă vreau, în somn, cu patimi de nebună, copil mă vreau, să port în ochi de lut cireși ce ard cu flăcări verzi sub lună și cai trecînd prin ochiul lunii mut.

Mă vreau sărar, ținînd în mină corbil, căruțe vechi și patimi fără leac; un zodiac sub frunte port și orbii se-ntore să vadă timpul din alt veac.

RAITA NICOLETA

Mic anunț

E un pescăruș mort în spatele gării de nord.

Pensionarul chel dă din umeri și trece mai departe. Măcelarul scrie romane de dragoste. Frizerul pictează flori albe pe fond roz. Domnul ministru urmărește cursele de ogari.

Pe ecranul video — gimnastică aerobică
Pe ecranul video — gala de box.
Pe ecranul video
reclamă la pasta de dinți
la crema de ghețe
la avionul de luptă Mirage.

E un pescăruș mort în spatele gării de nord.

VALENTIN DOLFI

Pasărea

Pasărea cu aripa trîntă și-a ascuns zborul în singele meu. Caută un drum să-și scoată cîntecul afară din timp.

ION NICOLA

„Sînt al acestui secol”

(Urmare din pagina 9)

Tristan și Isolde, despre care tocmai vorbeam.

— Da! Fuga de tonalitate!

— Așa este; o fugă care a culminat cu cele trei piese pentru pian, opus 11, celebre ale lui Schönberg scrise în 1908. Aici nu mai există tonalitate, iar *disonanța* se bucură de o totală emancipare; ceea ce a supărat pe toți iubitorii de muzică. Ei erau obișnuiți cu *disonanța* să fie doar un element de contrast față de *consonanță*, producîndu-se în acest mod o tensiune. Dar o muzică ce este tensionată continuu, are drept rezultat estomparea urechii umane față de *disonanță*, lucrarea de acest fel devenind o pictură bazată pe o singură culoare. Să zicem o pictură în gri! Arnold Schönberg și-a dat seama de acest mare neajuns și a înlocuit forța de coeziune a armoniei (ce era bazată pe-tonalitate) cu un sistem artificial, matematic, în care fiecare sunet din cele 12 cit conține orice gamă, devine independent unul față de celălalt, acest sistem numindu-se *dodecafonie serială*. Lucru foarte interesant altminteri, doar că regulile severe impuse inhibă enorm imaginația creatoare. De aici pînă la depășirea *dodecafonismului serial* și căutarea unor noi drumuri — cu toate că în cei 10—15 ani de înflorire a acestuia s-au creat și cîteva capodopere incontestabile: *Wozzeck* de Alban Berg (strălucit elev al lui Schönberg). Nunta singeroasă de I. Fortner, *Lancelot și Elaine* ale lui Paul Dessau, și altele, de aici, deci, și pînă la amalgam n-a mai fost decît un pas.

— S-a cîntat vreuna dintre aceste opere în România?

— A fost cu neputință, din mai multe motive. În primul rînd publicul nu era pregătît. Eu am asistat la un enorm scandal, atunci cînd *Wozzeck* s-a cîntat pentru prima oară la Viena, nu la Staatsoper, ci la Volksoper. Publicul a repudiat-o categoric! În schimb, la puțină

vreme, aceeași lucrare fiind prezentată la Berlin, a avut un succes răsunător. Berlinezii erau mai avansați, sau — dacă vre! — mai acomodați, acolo muzica lui Paul Hindemith cîntîndu-se destul de des în concerte a avut darul să obișnuiască ascultătorii cu întrebuintarea frecventă a *disonanței*. Un al doilea motiv pentru care nici una dintre aceste capodopere ale secolului XX nu a fost cîntată în București l-a constituit reținerea cîntăreților.

— Poate că soliștii noștri aveau și ei motivele lor.

— Poate! Circumstanțele atenuante se pot găsi în faptul că în conservatoare studenții dela clasele de canto nu au timpul necesar să parcurgă epocile creatoare și stilul lor; într-un fel se cîntă Monteverdi și Gluck, în alt fel Mozart, la Verdi emisia trebuie modificată, la Wagner intervine acel recitativ cîntător-vorbitor, iar la moderni, la contemporanii noștri, are loc o adevărată sinteză care cere soliștilor de operă să devină cîntăreț-actor total. Ce să mai vorbim însă de faptul că absolvenții de conservator nu cîntă nici măcar liederurile lui Hugo Wolf; ei se opresc, în cel mai fericit caz, la Schubert și Schumann. Deci cum să înțeleagă, mai întîi cîntăreții și apoi publicul, limbajul modern, inclusiv acela al compozitorilor români?

— Pînă la urmă venim iar la problema educației muzicale. Dacă ea lasă de dorit chiar și în rîndul acelor care și-au ales meseria de interpret, ce să mai vorbim atunci de cunoștințele publicului?

— Al dreptate. Se poate spune că, în majoritatea cazurilor, nu creatorii s-au îndepărtat de public, ci melomanii ascultă cu foarte puțină răbdare muzica secolului XX, adică a anilor contemporani cu ei; aceasta lăsînd chiar de o parte pe acei compozitori care își concep creațiile subjugată fiind doar de exploatarea resurselor fizice ale sune-tului pur... Am să-ți povestesc un caz. Unul dintre prietenii

mei, eminentul pictor transilvan Aurel Ciupe, vezi tabloul acesta, ce zici?

— Mărturisesc, lată un Ciupe care arată foarte bine între un Ciucurencu aflat vizavi de Maxy!

— Mulțumesc! Deci, Ciupe aflîndu-se o oarecare perioadă de timp la Paris, prietenii săi îl duceau tot timpul la Trocadero, acolo unde se cînta foarte mult Wagner. Bietul de el era exasperat, nu înțelegea nimic, neavînd nici o educație muzicală prealabilă, fiind obișnuit cu valsurile și tangourile. Dar, politicos, suporta cu stoicism seară de seară aceste opere. Iată însă că după un oarecare timp el a devenit un adept înfocat al lui Wagner. Am și acum scrisorile lui Ciupe din acea vreme! Deci ascultînd și iar ascultînd, începi să înveți, să te apropii și să înțelegi fenomenul muzical. În definitiv, creația artistică nu se află chiar de la început la urechea sau privirea fiecăruia. Cînd am vizitat pentru prima oară la Paris, în urmă cu multe zeci de ani o expoziție cuprinzînd lucrările lui Pablo Picasso, m-a apucat nebunia; nu pricepeam nimic. Mai tirziu însă... În muzică se investesc multe, în afara talentului, desigur: melodia, polifonia, armonia, instrumentația, travi-lul tematic și altele altele, care cer din partea ascultătorului — în primul rînd — răbdare, gîndire, dragoste și încredere față de arta sunețelor. E mai simplu să citești un ziar decît să parcurgi versurile lui Nichita Stănescu, Marin Sorescu sau — să zicem — scrierile lui Goethe; la fel, e foarte simplu să ascuți un cîntec-folk la chitară, devine mai dificil să înțelegi o rapsodie și destul de complicat să te apropii de un cvartet de coarde, fie el chiar beethovenian. Cine este însă avid de cultură, ajunge și la Goethe și la Beethoven, ori la Jebeleanu sau la Benteoiu. Așa stă situația și în muzica românească. Creatorii noștri obțin succese de notorietate internațională. Generația de aur, Benteoiu, Berger, Beloiu, Carmen Petra, Basacopol, Capoianu, Th. Grigoriu, Marbă, Niculescu, Olah, Vieru (ca să numesc doar cîțiva și în ordine alfabetică, să nu se supere pe bătrînețea mea!), s-au aliniat limbajului contemporan. Puteau ei să mai creeze melodii izvorîte dintr-un arpeggiu, așa cum a făcut-o Beethoven în *Eroica*? Fi-

rește că nu! A ascultat publicul românesc într-o asemenea măsură Debussy, Hindemith, Honegger, Bartok, Strawinski și alți înalți fauritori ai muzicii moderne a anilor noștri? S-au preocupat filarmonicile, să programeze în așa fel etapele creatoare ale sfîrșitului secolului XIX și cuceririle secolului XX, pentru ca abonații lor să mai înțeleagă cit mai bine ceea ce s-a petrecut și continuă să se schimbe în muzică? Să spunem cîștit, muzica secolului nostru s-a cîntat mult prea puțin la noi, atît pe podiumul de concert cit și în sălile de operă. Iar faptul că creația românească, foarte înaintată în limbaj, se execută în concert, este într-adevăr un act patriotic de cultură.

— Dar ce credeți despre George Enescu? El se situează în prima linie a marilor compozitori ai secolului XX, lîngă Bartok, Strawinski (măcar în prima sa perioadă), Sostakovici, Prokofiev și încă cîțiva alți iluștri creatori. (Poate chiar că acest veac a dat prea puține personalități muzicale față de secolul XIX: Beethoven, Brahms, Schubert, Schumann, Mahler, Berlioz, Mendelssohn-Bartholdy, Liszt, Bruckner etc., dar aceasta e altă chestiune care merită a fi discutată cîndva). Socotiți că Enescu cu genialitatea sa, cu acel monument ce se numește „Oedip” — este cunoscut în-deajuns pe plan universal?

— Eu as afirma, fără sfială, că nu este destul de cunoscut nici pe plan național. În această privință, consider că e inadmisibil ca teatrele de operă românești, ce poartă înalta titlatură, responsabilă de „Opera Română” (București, Iași, Cluj-Napoca, Timișoara), care sînt deci omonimele Teatrelor Naționale, să nu cînte *Oedip*. Cred că este — din păcate — un caz singular absolut și de neînțeles. *Oedip*, cea mai importantă operă enesciană, trebuie montată și cîntată pînă la saturație pe scenele noastre; cu conferințe explicative chiar; cu ilustrații muzicale și cu dezbateri în fața publicului! Pe această lipsă de popularizare sîntem vinovați noi, contemporanii, și faptul că Enescu și-a ținut prea multă vreme în sertar partiturile nu ne scuza. Sigur că vre-

mea trecînd, în secolul XX, cum am văzut, curentele artistice și gustul publicului s-au schimbat și mai repede, iar acestea au început să depășească stadiul creației și timpul cînd ea, în mod normal, trebuia să se facă cunoscută, spre a intra în competiția marilor valori universale. Pentru revenire se cer făcute eforturi, nu numai pe plan național, dar și internațional. Pînă la urmă, însă, am convins-gerea că genialitatea operei enesciene va străbate veacul. Să ne preocupăm însă ea noi, românii, în primul rînd, să cunoaștem opera luceafărului muzicii românești (și nu doar cele două răsodii) și anul să avem pretenția ca străinătatea să se apropie și mai mult de el.

— Ați rămas, de mai multă vreme, în domeniul muzicii camerale și, în special în acela al cvartetelor. De ce ați abandonat genul dramatic, pe care l-ați abordat cu atîta succes, mă refer la splendidul balet *Priculiciul*; iată, după atîta timp, trupa de balet contemporan „Fantasio”, aflată sub conducerea maestrului Oleg Danovski, care a și revizuit libretul, l-a reluat recent, chiar în Festivalul Național „Cîntarea înie”. Oare nu ați găsit cîțiva subiecte interesante?

— Află un scriitor care ar fi dispus să lucreze cu un compozitor bătrîn ca mine și din cale afară de pretențios, dă-mi numele lui și voi fi gata să mai scriu încă un balet. Apoi cu *Priculiciul* este o poveste nostimă. Aflîndu-mă în vara lui 1926 prin munții Semicului, mi-a ieșit în cale o babă care mi-a spus: „nu intra în codru, acolo e *Priculiciul*; și cînd un bărbat se întîlnește cu el, fie că moare în același an, fie că orbește; de se întîlnește cu o fată, ea rămîne însărcinată”. Mi s-a părut atît de amuzant istorisirea, încît mergînd pe urmele ei am descoperit că ea este o rămășiță a vechii credințe a faunului roman; credință ușor modificată și îmbogățită de bănățeni, urmași direcți ai dacoromanilor; legendă pe care eu am transpus-o în muzică, adăugînd sentimentul dragostei care poate schimba totul, cum de altfel se petrece și în viață. Astăzi însă sînt prea vîrstnic pentru a mai colinda pădurile...

■ **Comitetul pentru problemele consiliilor populare** ne face cunoscut că Florian Tuturică a fost obligat să presteze paza obștească în comuna Căldăraru, unde are domiciliul stabil, întrucât acesta nu a dovedit că poate fi scutit de prestarea acestei activități, în condițiile prevăzute de Decretul nr. 477/1983. Față de motivele invocate în sesizare și ținându-se cont de cercetările făcute în comună s-a hotărât scutirea petiționarului, pentru anul în curs, de a efectua paza obștească.

■ „Cauza la care se referă petentul Vasile Veliscu” din București a constituit obiectul de cercetare al dosarului penal nr. 940283/1988, Circ. 14 Militie, privind pe învinuitul Mihail Mihalcea, cercetat pentru infracțiunea de vătămare corporală gravă. În cursul urmăririi penale au fost administrate probe care au confirmat susținerile semnatarului, dovăduindu-se vinovăția persoanei cercetate, astfel că aceasta urmează a fi trimisă în judecată pentru infracțiunea săvârșită. Instanțarea vine din partea Procuraturii municipiului București.

■ „Sintem locatarii blocului D 72 din bd. George Enescu nr. 34, din municipiul Suceava. Și în fața casei noastre era frumos până când... nu știm cine s-a gândit să mute stația de autobuze I.T.A. de la Spital, pe bulevard, în aceeași stație cu I.J.T.L. Suceava. De atunci întregul spațiu verde a fost distrus, florile nu mai sînt, gardul viu este rupt, la fel și pomii.

Acum totul arată ca un maldan, de dimineată și pînă noaptea este o gălăgie infernală. Deși am cerut ajutorul forurilor locale se pare că liniștea de acolo nu este tulburată prea ușor”. În numele cetățenilor semnează **Camelia Miron**.

■ „Conducerea Direcției Municipii din Satu Mare a analizat situația familială a Irinei Toth din Satu Mare și i-a acordat un ajutor în valoare de 400 lei. Totodată îi comunică lipsa caracterului permanent el fiind aprobat o dată, cel mult de două ori pe an”. (Consiliul popular al județului Satu Mare).

■ În scrisoarea adresată redacției, Maricel Matei, persoană încadrată în muncă la Centrul de fabricații Harnu Conachi, pendinte de S.M.A. Vameș, își manifesta nemulțumirea în legătură cu stilul și metodele de muncă ale sefului de centru, ing. Chirilă Tănăsache, cit și despre faptul că, în mod nejustificat nu a mai fost primit la serviciu. Trusul pentru mecanizarea agriculturii Galați a dispus cercetarea celor sesizate și ne-a răspuns că, în prezenta conducerii unității, a petiționarului și a sefului de centru s-a hotărât ca Maricel Matei să-și continue activitatea tot în cadrul aceleiași subunități, urmînd ca pe parcurs să se hotărască încadrarea sa în funcția de electrician auto, pentru care a fost calificat. Dovăduindu-se că stilul de muncă al inginerului Chirilă Tănăsache nu este și nu a fost corespunzător cu personalul muncitor din subordine, a fost sancționat, potrivit art. 100 litera „b” din Codul Muncii, cu „avertisment”.

■ „Oare chioscul de ziare, singurul de alfel, rămas în zona Rahova-Chirigiu să fi fost uitat sau pierdut din vedere, de către factorii de resort? Așa am fi tentați să credem, după lipsa programului de funcționare, în „consens” cu el fiind și... prezența gestionarei”. Semnatarul acestor rânduri, Dumitru Ciocan din București, str. Nășăud nr. 4, bl. 20, sc. 2, et. 6, ap. 53, sectorul 5 e un cititor vitregit în dimineata unei zile de august de zările epuizate, încă de la ora 7 dimineată, primind doar replica „ce, vreți să fi le dau pe ale mele?”. În schimb, „la chioscul de difuzare a presei nr. 240 din cartierul Dunărea, Galați, se fac surorize cu publicații apărute deja cu o lună înainte. Așa se face că, revistei „Rebus” din iulie i se atasează șase numere de ziar „Viata nouă” din august. Nu știm dacă pentru „actualizarea” ei sau pur și simplu pentru schimbarea de preț a revistei: 8 lei în loc de 5 lei.

Scrisoare comentată

Gară pentru toți

Gara e cartea de vizită a unei localități — pecetea care lasă prima și ultima impresie despre așezarea respectivă. Celor din Ploșoru, județul Gorj, nici nu le trece, probabil, prin cap, cit de neplăcută este impresia pe care gara lor o lasă celor veniți de aiurea. Spre a se convinge că nu s’toamă ascunși de ochii lumii, vom așterne mai jos câteva rânduri primite din Timișoara.

„Recent am poposit în gara C.F.R. din localitatea Ploșoru, județul Gorj, ce leagă două centre miniere — Turceni și Rovinari. Nu pot să vă explic nedumerirea ce m-a cuprins în fața tabloului dezolant ce se oferă celor ce-i trec pragul zi și noapte.

Cu o existență de numai 5 ani, construcția acestei gări prezintă ochiului o arhitectură nouă, de care ar trebui să se bucure, adăugînd un plus de gingașie și frumusețe locului în care a fost amplasată. Dar, ce folos, cînd totul este umbrit de lipsa de curățenie din interior, de aspectul neglijent al bălărilor ce-i cresc în preajmă, de tot felul de materiale uitate (cărămizi, bare metalice, scinduri, șirme), ce te întîmpină încă de la intrare. La toate astea se mai adaugă și indolența crasă cu care te primește personalul de aici. Nu există nici un afiș informativ cu „Mersul trenurilor”, nici o cîșmea la care călătorul să-și poată astîmpăra setea, nu există o bancă, iar „Sala de așteptare”, zăvorâtă cu lacăte, e transformată în depozit de materiale. Bătrîni, femei cu copii în brațe, toți cei ce poposesc aici sînt nevoiți să aștepte trenul pe peron, în picioare, fie că-i vreme de ploaie, caniculă sau ger.”

Doru Macris (str. Platanilor nr. 7, sc. B, ap. 11 — Timișoara), semnatarul acestor rânduri, a sesizat în câteva minute tot ceea ce privea amănunțit de obșnuința în nepăsare a localnicilor nu mai înregistrează de mult. Neglijența pătează un efort de investiție făcut în ideea de mai bine, mai frumos, mai confortabil.

Stația C.F.R. din Ploșoru nu este doar a celor ce locuiesc în Ploșoru. Prin excelență, o gară este un loc al tuturor. Or, și această gară pentru toți trebuie să arate modern și civilizat, așa cum a fost ea gîndită și proiectată. Chiar și numai pentru aceste succinte expuse motive, nu putem să nu fim de acord cu finalul scrisorii semnate de Doru Macris: „O măsură urgentă, se impune! Cu sprijinul factorilor de răspundere, gara Ploșoru să-și recapete adevărata ei înfățișare, spre folosul nostru, al tuturor.”

LIANA MOLNAR ■

Chiar dacă datele sînt depășite, ideea vinzătoare pare nouă! (G. Ștefănescu din Galați, cartier Tîglinea 1, bl. C2, ap. 109).

■ **Consiliul popular al județului Cluj — Comitetul executiv:** Carmen Lupu a fost evacuată din apartamentul pe care-l deținea, prin sentință judecătorească, întrucît avea reștanțe în sumă de 11507 lei. În urma cercetării situației, de fapt în înțelegere cu organele locale, i s-a atribuit o garsonieră confort 1, pe Alea Tineretului nr. 36.

■ „De trei ani consecutiv merg în concediu la mare. În această vară am fost în stațiunea Saturn, la hotelul „Diana”. În prețul biletului de odihnă erau incluse și două „seri românești”, ce urmau să fie petrecute, una la restaurantul „Pelican” din Saturn, iar cealaltă la restaurantul „Paradis” din Jupiter. După „prima seară”, cei de la „Pelican” ne-au dat o de comandă cu care trebuia să mă prezint, la „Paradis” dar aici nu mi s-a recunoscut valabilitatea ei. Trei zile am tot mers de la un local la altul, ca să aflui în cele din urmă că, locurile sînt ocupate pînă în ziua cînd, culmea coincidenței, ni se expira sejurul la mare”. Valeriu Nicu, din Craiova, str. Craiovița Nouă, bl. 11, sc. 1, ap. 34, ne expediază odată cu scrisoarea și de comandă, arătînd că nu a fost singurul caz. E păcat că „soarele” vacanței poate fi „umbrit” de practicile unor „astfel de „responsabili”.

■ **Răspunsul Ministerului Muncii** ne parvine la aproape șase luni de la intervenția făcută. Ni se face cunoscut că, „din datele de care dispune, dosarul de pensie al petentei Eugenia Tudoroiu din Tg. Neamț, pentru munca depusă și limită de vîrstă întocmit la data de 24.02.1989, a fost transferat de la DPMOS Suceava la DPMOS Neamț, cu plata pensiei de la 1.03.1989, pensie ce a fost pusă în plată în martie a.c.” Mai bine mai tîrziu...

■ „În primăvara acestui an, fi aduceam la cunoștință președintelui Cooperativei „Metalocasnica” faptul că nu am putut recupera, după mai multe drumuri, o cameră de anvelopă de la unitatea nr. 299 Anexa, din

1986, iar dosarul a fost trimis la Oficiul de pensii în 10 aprilie același an. Cu data de 1 mai 1986 a fost înscris la pensie. Depunerea cu întîrziere a dosarului de către C.A.P. se datorează faptului că, odată cu cererea, petentul nu a prezentat și carnetul de muncă și decizia de pensionare din sectorul de stat.

■ „Fiind în trecere prin București am colindat și prin câteva magazine cu jucării, cu intenția de a cumpăra ceva util și frumos pentru cei mici. La librăria „Ion Creangă”, de lângă magazinul „Sora” am luat mai multe jucării printre care și două seturi de cuburi în valoare de 60 de lei. Nu mică mi-a fost surpriza cînd, intrînd în magazinul „Materna” (unitatea nr. 24), seful de cuburi achiziționat de mine costa nu 30, ci 27 de lei! Prețul de aici nu a coincis cu cel de la librărie. Mi s-a „sugerat” că nu dinsele mi-au dat cuburile, ci eu le-am dorit. Probabil că suma de 6 lei pe care am „pierdut-o”, nu este prea mare în comparație cu cea încasată de respectivele vinzătoare din diferența la... eu știu cit de multe? — cutiile de cuburi, din magazin!” S-a aflat în acea zi de 29 iulie a.c. în București, Teodor Tănase din Caracal, Intrarea Alexandru cel Bun, bl. Fl. sc. 3, ap. 19.

■ „Cunoscute” fiind cauzele care încă generează neajunsuri în furnizarea apei calde la nivelele superioare în orele de vîrf, întreprinderea furnizoare a luat măsuri pentru procurarea unor pompe cu caracteristici tehnice care să asigure presiunea apei calde. Pompele respective vor fi puse în funcțiune în instalațiile punctelor termice de pe raza municipiului la care sînt semnalate aceste neajunsuri, în cursul trim. III 1989”. Cauzele, așa cum reiese din răspunsul Consiliului popular al municipiului Sf. Gheorghe, sînt cunoscute; rămîn de așteptat efectele măsurilor luate.

■ Georgeta Cazacu din Constanța, fiind suferindă și afectată de decesul mamei și al soțului, s-a hotărît să plece pentru refacere într-o stațiune balneoclimaterică și anume la Balvanos, județul Covasna. Ajunsă la destinație, la recepția hotelului „Carpazi” i se refuză cazarea. În acest caz, petenta ne solicită sancționarea celor vinovați și restituirea drepturilor de transport. Prin controlul inopinat efectuat de Ministerul Turismului s-au confirmat aspectele sesizate de petentă, iar celor vinovați, Constantin Iacob, recepționar și Tereza Portik, administrator hotel, li s-au aplicat drastice măsuri disciplinare.

■ Toate precauțiile ca reusita unei excursii în zona Severinului să fie deplină au eșuat. De ce? Explicația ne parvine din scrisoarea Adrianei Maxim din București, str. Grigore Alexandrescu nr. 76, Sectorul 1: „În ziua de 19 august a.c., așteptînd aproape o oră acceleratul care venea de la Timișoara, ne-am urcat în tren din gara Drobeta Tr. Severin în vagonul nr. 9, avînd locurile 21—25. Spre uimirea noastră compartimentul era ocupat de o familie din Sulina (părintii și doi copii) și de doi tineri care mergeau la Constanța. Oamenii erau în perfectă ordine deoarece aveau și ei bilete în același vagon, același compartiment, aceleași locuri. Mai mult, călătorii care urmau să aibă un drum lung pînă la Sulina, rezervaseră și ei, ca și noi, biletele din timp. Controlorul de bilete apărut după gara Craiova n-a putut soluționa problema. Ni s-a spus că sînt reguli de la gara din Drobeta Tr. Severin, nereguli care nu pot fi rezolvate în tren, desi fac o călătorie atît de neplăcută!” Oare regimul de rezervare a biletelor s’ presupună și acest disconfort?

Pagină realizată de MARIA BOGDAN RADU ■

Poșta redacției

Manea Ion — com. 23 August (Constanța): 1) Conform art. 248/1 cod procedură penală, lipsa nejustificată a părții vătămate la două termene consecutive este considerată drept retragere a plîngerii. 2) Aveți posibilitatea de a formula o acțiune civilă în grănituire la judecătoria Constanța, urmînd a vă dovedi susținerile. ■ **Vasilescu Elena** — București: Încă o dată precizăm, pentru dv. și pentru toți cititorii, că nu este nevoie să trimiteți nici bani, nici timbre, nici plicuri atunci cînd vă adresați redacției. ■ **Mirea Gh. Constantina** — satul Blidari, com. Golești (Vilcea): Pentru a beneficia de pensie este necesar să fi realizat o vechime de cel puțin 10 ani. Perioada cit ati lucrat ca îngrijitoare la școală, plătită cu sume forfetare, nu reprezintă vechime în muncă utilă la calculul pensiei. ■ **Rosu Nicolae** — București: Pînă la înlocuirea actualului pod de lemn, cu durată de serviciu epuizată, cu unul din beton armat, s-a finalizat o variantă de drum care asigură traversarea riului Timis pe podul din satul Prisian, rezolvîndu-se astfel transportul de persoane din satul Poiana — Caras-Severin. ■ **Cin Ionel** — com. Micula (Satu Mare): Citiți „Scinteia tineretului” și veți găsi ce căutați. ■ **Pașcu Stela** — satul Chijic, com. Copăcel (Bihor): Dacă la 1 ianuarie 1986 nu aveți 3 copii în întreținere, nu aveți dreptul. ■ **Spaller Ileana** — Cluj-Napoca: Cuantumul stabilit la emiterea deciziei. ■ **Cucisan Paul** — București: Nu. ■ **Popa Vartolomei** — com. Drăgășeni (Galați): 1) Concediul de odihnă se acordă astfel: pînă la 5 ani vechime neîntreținută — 15 zile, între 5 și 8 ani — 16 zile, 8 și 11 ani — 17 zile, 11 și 14 ani — 18 zile, 14 și 17 ani — 19 zile, 17 și 20 ani — 21 zile, peste 20 ani — 24 zile. 2) Nu. ■ **Mare Danielis** — Brașov: 1) Puteți. 2) Depinde de felul în care muncii și vă comportați. Oricum, discutați cu conducerea unității. ■ **Pavel Mihail** — satul Pietreni, com. Costești (Vilcea): Sperăm că s-a rezolvat. Dacă este cazul, reveniți. ■ **Tudorache Constantin** — București: Adresați-vă comisiei de judecată de pe lângă Consiliul popular al sectorului 1. ■ **Marin Ecaterina** — București: În conformitate cu art. 137 Codul Muncii și Legea 3/1977, perioada cit ati înntrerupt activitatea pentru îngrijirea copilului în vîrstă de pînă la 7 ani nu se ia în considerare la stabilirea pensiei, pentru simplul motiv că nu ati muncit în acel timp. ■ **Pintescu Vasile** — Rădăuți: Pentru ca executorul judecătorec să poată trece la executarea silită împotriva debitorului, depuneți la Judecătoria Sectorului Agricol Ilfov, oras Buftea, cerere de executare silită, titlul executoriu (hotărîrea judecătorească investită cu formulă executorie de către judecătoria care a pronunțat-o), copie de pe hotărîre care se comunică împreună cu somația debitorului, timbru fiscal de 5 lei și timbru postal de 8 lei. ■ **Timis Daniela** — Borșa: Aveți dreptul să introduceți o nouă acțiune de partaj, iar pentru a intra în posesia moștenirii prezentați instanței autorizările de preluare și partaj ale succesiunii, ce se eliberează la cererea moștenitorului interesat, de către consiliul popular din raza localității unde se află masa succesorală. ■ **Luican Elfriede** — jud. Timiș: Adresați-vă Oficiului farmaceutic Timișoara str. L. Pasteur nr. 2. ■ **Bucur Elena** — com. Fundeni (Călărași): este obligatoriu să denunțați la începutul anului școlar, la oficiul de pensii, adeverințele de la școală.

REGHINA VARVICI ■

■ „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Cei puternici rămân în teren

— Vă repet, nu-mi place publicitatea!

— Ați fost de atâtea ori în centrul atenției pe stadioane.

— E o altă fază a vieții mele, total depășită. Atunci eram căpitanul echipei de rugbi de la clubul Steaua, acum sint inginerul mecanic Paul Ciobănel, director al întreprinderii de produse ortopedice și protezare.

— Povestea vieții dumneavoastră este ieșită din comun.

— Am înțeles că vreți să cunoașteți realizările noastre. Aco-perim cerințele chirurgiei ortopedice cu toate elementele de osteosinteză, țije, șuruburi (sint chiar și în piciorul meu); producem încălțăminte, ortopedică, cărucioare pentru spitale, proteze pentru membrele inferioare, dispozitive de adaptare la autoturismele Dacia și Trabant, pentru a fi conduse chiar fără picioare, corsete pentru malformații ale coloanei vertebrale la copii, bandaje și centuri pentru hernii, orteze.

— Retrospectiv vă puteți analiza?

— Nu vreți să renunțați?

— Aștept răspunsul dumneavoastră...

— M-am studiat la rece și cu detașare...

— Ca orice om, când află că are osteosarcom, ați fost disperat că veți rămâne fără un picior?

— Nu!

— Să vă cred?

— Credeți — nu credeți, când am aflat diagnosticul acum 11 ani, s-a născut în mine o înverșunare teribilă. Am vrut să dovedesc că sint mai tare decât boala. Stadionul m-a învățat să lupt cinstit, din toate puterile, până la ultima răsuflare. Mi-am făcut singur psihoterapie. Atât cit mai am de trăit, imi spuneam atunci, să fiu demn. Nu mă sfîșie să recunosc că mi-au curs și lacrimi în seara când mi-am privit ultima oară piciorul bolnav.

A doua zi a fost amputat și din acel moment am început să trăiesc fără el, însă normal. M-a ajutat enorm, să-mi înțeleg noua situație, cartea unui celebru oncolog care se referă la 25 de pacienți, din care trăiau 8 și al 25-lea s-a însăsnătoșit total. Deci, se poate reuși, mi-am spus. Și eu voi fi un alt al 25-lea!

— După 11 ani de la cumplita încercare sinteți ca un munte

toamna, în culorile cele mai frumoase...

— Bine ați spus toamna, pentru că am 50 de ani. Am satisfacția de a-mi fi îndreptat cursul vieții așa cum l-am vrut. După operație n-am urmat nici un tratament. La sfatul unui specialist, am refuzat chimioterapia. M-am bizuit pe proteză așa cum alții se sprijină pe picioarele sănătoase.

— V-ați mai autoanalizat?

— Niciodată! Judecățile trecute nu-mi mai foloseau. Am plecat din spital după o lună și am condus mașina, bucurându-mă de peisaje, ca un excursionist. Am preluat conducerea la întreprinderea unde ne găsim după ce am fost unul din clienții ei. Mă simt mai puternic de atunci. La ce mi-ar fi ajutat lamentările? De ce eu? I etc. etc. Prietenii m-au înțeles și au fost alături de mine în direcția pe care am dorit-o. N-am evitat să discutăm despre cancer, dar niciodată nu l-am considerat mai tare decât noi. Mă mir cum de m-ați făcut dumneavoastră să revin asupra unor amintiri închise cu lacăte groase...

— O facem pentru noi toți...

— Abia acum mi se pare într-adevăr interesantă convorbirea noastră.

— Ce v-a schimbat brusc atitudinea față de propunerea mea?

— Interesul social. Să mă explic. Profesorul dr. Medrea m-a rugat să-l vizitez la clinică și să stau de vorbă cu un inginer care suferea de aceeași boală. Omul nu vroia să se opereze și ar fi fost condamnat. Decizia nu poate aparține decât bolnavului și era dificil ca un necunoscut să-i spună „acceptă amputarea”. Ne-am cunoscut într-o cameră de spital, i-am povestit întimplarea mea. M-a văzut că am autonomie de mișcare și și-a dat seama că viața poate continua. S-a decis pe loc și astăzi e la fel de energic, de entuziast, același destoinic inginer șef. Am rămas prieten. Am făcut un pariu social să nu mă las bătut și să nu-i las nici pe alții să alunece pe panta deznădejdii. Acest aspect, care am simțit că vă interesează, m-a făcut să-mi schimb atitudinea față de ideea dumneavoastră de a scrie despre mine.

— Stați de vorbă cu toți cei care au nevoie de proteze?

— Da!

— Sfaturile dumneavoastră

sint cu atit mai prețioase cu cit cunoașteți nefericirea din interiorul ei...

— Mi-am propus să-l fac pe cei care suferă să înțeleagă că mai important decât cea mai perfecționată proteză este modul cum te porți cu ea. Ești pierdut dacă te consideri inferiorul ei.

— Moralul?

— Este decisiv. Cu citva timp în urmă a venit la mine o puștancă, însoțită de părinți. Toți trei erau disperați. Fata se vedea condamnată să fie infirmă pe care o persiflează copiii din sat. Am aflat că iubeste animalele cu o duioșie care se poate transforma în virtuți de mare specialist și am sfătuit-o să învețe mai departe. Acum este studentă și Tatiana este salvată.

— Face parte din aceeași familie de spirite cu Paul Ciobănel.

— Ovidiu Piticar din Cimpulung Muscel mi-a arătat diploma de... zootehnist.

— Profesuniene aleasă tot la îndemnul dumneavoastră?

— Era singura ieșire din marmasul disperării. Cit timp rămîn în acest loc de muncă, unde mă întîlnesc în fiecare zi cu necazurile adevărate, imi voi împieți munca de inginer cu cea de sfătuitor. Deplina salvare a unui om care suferă un accident, traumatizat este numai munca. Tinerii trebuie să învețe, să aibă o preocupare majoră, ceilalți care au o profesiune să nu o abandoneze.

Secretara îl anunță că-l așteaptă citeva persoane. Mă roagă să-l scuz citeva minute. Le sorb, pentru că sentimentele înduioșătoare m-au asaltat. Altul în locul lui Paul Ciobănel ar fi izbutit? Tatiana, inginerul șef, zootehnistul, fără să-i cunosc, imi apar în față. Deci se poate, cu voință și control de sine. Pe Paul Ciobănel disciplina de sportiv l-a format pentru toate încercările vieții. Nu se poate pune la îndoială diagnosticul. Nu este un miracol, dar este una din marile surprize ale vieții. Paul Ciobănel s-a comportat cu bărbăție și a câștigat. Din acest episod el extrage sevă și transmite, încredere și altora, le redă gustul vieții le ridică moralul și le cere să nu abandoneze lupta. Pentru că este o luptă cu dusmanul din tine.

Paul Ciobănel urcă și coboară zecile de scări din fața biroului său, fără să le dea vreo importanță. Toate mișcările și gesturile sale sint sigure. Rămîne același care juca cu neîntrecută măiestrie rugbi pe marile stadioane din lumea întreagă, care intra cu sete de carte la examenele politehnicii. Viitorul inginer acumula continuu puncte.

Lupta pentru salvarea vieții la 39 de ani a fost cea mai mare ascensiune, cerebrală, organizată, studiată. Acum așteaptă colaborarea unui psihiatru care să-l lămurească, poate, și științific, clipele trăite, chiar cu scrisnete de dinți, pe care, nu le mărturiseste, dar le bănuiesc.

Paul Ciobănel este un învingător și îi stringem mina cu mare respect. Într-un roman povestea vieții sale ar fi socotită sigur însoirata măiestrie a autorului. La doi pași de noi este înfrunghirea puterii și voinței umane.

CARMEN DUMITRESCU
Fotografie de DINU LAZAR

Cronica șoselei

Lumini stinse

În fața casei cu zorele și draperii de culoare închisă care împiedicau privirile indiscrete să vadă cit de cit ceva în interiorul locuinței, opreau tot felul de mașini. Nu ziua, cînd Despina ținea cu tot dinadinsul să dea un aspect de decență și chiar sobrietate micii, dar co-chetei căsuțe, ci după ce întunericul acoperea totul cu vâlul lui discret și protector. Cînd omul de la volan „sigur” pe sentimentele tinerei proprietare, ciocănea la ușă, femeia îl invita zîmbitoare, învăluindu-l cu privirile sale ce expediau mii de fascicule „laser” care-l hipnotizau pe Ionuț. De data asta formula fu excesiv de politicoasă, ceea ce îl derută pe invitat. „Poftiți vă rog. Mă bucur că nu m-ați uitat” (și doar o văzuse cu o zi înainte). Musafirlul presimți că seara era ratată. Trecu și el la persoana a treia. „N-as vrea să vă deranjez”. „Nici vorbă. Faceți cunoștință cu vărul meu de-al doilea. Are aceeași profesie ca dv. Sint convinsă că veți avea atitea lucruri să vă spuneți. Pe mine vă rog să mă scuzați. Vă pregătesc o cafea”. „Vărul” se uită la proaspătul venit cu un dispreț vădit. Privea plictisit în direcția televizorului. Cînd Despina reveni „vărul” se învioră și reîncepură să se tutuiască. În ochii tinerei se citea plăcerea de a discuta cu „ruda” sa. Din cînd în cînd, de complezență se mai adresa și lui Ionuț. Nu omise întrebarea care revenea ca un leitmotiv la fiecare vizită a „îndrăgostitului”. „Sper că ați stins luminile mașinii?”. „Da, da, desigur, confirmă tinăru l ușor iritat. „Săcoșele puneti-le aici” și femeia îi arată locul din apropierea fotoliului, unde de fiecare dată Ionuț își depunea „obolul”. În timp ce asista, neabăgat în seamă la discuția celor doi, tinăru l își reamintea pentru a nu știu cîta oară jurămintele Despinei: „Ești singurul bărbat din viața mea. Dacă trăiesc, o fac numai pentru tine. Știi doar bine n-am pe nimeni!”.

Venise la Despina cătrănit, chiar infuriat. În dimineața zilei respective demnitatea lui suferise profund. Unul dintre colegi, în prezența citorva șoferi, i-o trîntise „Ți-am văzut basculanta parcată la nr. 10, știi tu unde. Fii atent în fața căsuței atit de „nevinovate” staționează seara cam mulți colegi de-ai noștri, nu ești tu singurul „adorat”. Făcuse citiva pași spre interlocutor, furios la culme, vrînd să-l pălmuiască, dar se abținuse. S-ar fi dovedit ridicol. În fond ce-i spusese colegul era perfect adevărat.

Acum era hotărît să-l reproșeze Despinei comportarea reprobabilă, dar își adusesese totuși „obolul”. Spera, dorea, de fapt din tot sufletul, ca Despina să-l respingă acuzațiile și el ca alădată, în trecut, cînd găsise la ea tot felul de „veri”, „cumnați”, „foști colegi de liceu” etc. s-o ierte. Discuția ei cu bărbatul ce continua să-l privească ca pe un zid, continua. Hotărî să plece. O rugă să-l însoțească pînă la porțiță. „Să vă spun despre perspectivele de angajare a fratelui”. „Da, cu plăcere”. Des-

pina, cu o mișcare studiată se ridică de pe fotoliu, îndreptîndu-se spre ușă. Îi privi corpul parcă sculptat, soldurile ce se ondulau ispititor, ochii negri, tulburători, părul lung, lucios ca tăciunele. Și ce frumos simplu, dar elegant știa să se îmbrace. Vorbea ca o adevărată doamnă. O asemenea femeie nu putea fi ce se discută despre ea. Nu, nu credea asta. Gîndurile lui Ionuț se involburau iar bătăile inimii creșteau în intensitate pe măsură ce se apropiau de poartă. „Am aflat lucruri urite despre tine, Despina. Colac peste pupază, îl găsesc aci și pe «vărul» de-al doilea. Și eu care-mi puseseam atitea speranțe în tine”. Femeia nu păru deloc surprinsă. Rămase calmă. O rază de lună se opri pe buzele ei, punîndu-i în evidență un zîmbet sincer, duios și trist. „Și tu, iubitul meu, crezi toate prostiile astea? Nu-ți dai seama că-s invidioși pe tine. Știi doar că eu i-am respins pe toți începînd de la ingineri, maiștri. Nici nu i-am băgat în seamă pe colegii tăi, murdari, mirosînd vesnic a benzină. Te-am ales pe tine pentru că ești un băiat fin, inteligent, citit, ai bacalauratul”. Fata lui Ionuț se lumină brusc. Devenise din nou cel mai fericit muritor. „Îți mulțumesc Despina. Iartă-mi îndoilele. Sint un prost”. Mai aveau doi, trei metri pînă la porțiță cînd se auzi un bubuit străsnic. Pămîntul li se cutremură sub picioare. Ionuț întui repede ce se întîmplase. Alergă spre partea din spate a autobasculantei. Autoturismul se înfipse sub uriasa mașină. Cineva gemea slab. Un bărbat implora ajutor. „Oamenii buni, nu ne lăsați, scoateți-ne de aici”. Obrazul fetei, așezată între cei doi tineri, plini de singe, pe fotoliul din spate, era imaterial de alb. O suviță roșie i se prelingea din colțul gurii. Trecu destul timp pînă ce levierule, rîngile intrate în funcțiune reușiră să-i elibereze pe captivi, din mașina transformată într-o ciudată minge de rugbi.

La citeva zile după întîmplare, șoferul autoturismului, revenit la viață printr-o minune, singurul căruia doctorul îi dăduse mai puține șanse de supraviețuire în comparație cu ceilalți doi tineri, povestea: „Corina acceptase să facă o plimbare cu toți trei”. „Să n-aud de gelozie și vrajbă între voi. Țin la toți trei în egală măsură”. M-am întors spre banca din spate, cînd am auzit risul fetei. O sărutau pe rînd iar ea chicotea de plăcere. Blestemam postura ingrădat de șofer în care mă aflam. Eu care scontam că-i voi stîrni admirația dacă nu ca bărbat, măcar ca șofer. N-am văzut mașina în staționare decît tirziu. Fata nu are tată. Mai că-sa a avut încredere în noi. În primul rînd în mine. „Cornele, ai grijă cum conduci, îți încredințez fata, singura mea comoară”. Ce-i voi spune cînd voi da ochii cu bătrîna? Dar cu părinții colegilor mei? Dacă luminile basculantei erau aprinse, poate deznădămintul nu era atit de teribil, reflectă tinăru l.

VICTOR BEDA

„Deșeuri” de organizare

Jianu Florea și Jipa Romeo responsabili depozitelor de recuperare a hirtiei Militari, și, respectiv Jilava au fost inițiatorii unor infracțiuni la care oamenii legii au trebuit să chibzuiască îndelung pentru a face corectă apreciere între delapidare și înșelăciune în dauna avutului obștesc. Sus-numiții nu și-ar fi putut pune însă în aplicare intențiile corodate de rugina necinstei, dacă n-ar fi „beneficiat” de complicitatea unor șoferi și achizitori de hirtie de aceeași teapă. Și, mai ales, dacă n-ar fi „sesizat” două condiții de culpabile neglijențe manifestate în asigurarea integrității avuției obștești prin măsuri de ordin preventiv. O primă condiție a constat în modul de predare a deșeurilor de către unitățile furnizoare — în special cele cu profil poligrafic. Acestora le era „mai la îndemnă” să predea hirtia în baloturi a căror greutate varia între 50 și 80 kg. Apoi, din aceleași „considerente” (neglijență în organizarea muncii) unitățile respective nu

deșemnau un delegat care să însoțească transportul, integritatea acestuia fiind lăsată „în sarcina” șoferilor și a șefilor de depozit. Este locul să facem o mențiune. Depozitul din „Jilava era destinat preluării deșeurilor de hirtie de la unități socialiste, școli și organizații obștești, iar cel din Militari de la populație, prin centrele volante ale întreprinderii. Ei bine, „defecțiunile” în conlucrarea cu unitățile poligrafice furnizoare au permis înțelegeri frauduloase între sus-numiții „șefi” și, în special, șoferii Răduță Oprea, Ghinescu Constantin și Pirvan Ion și o serie de achizitori de deșeuri de la populație. Astfel, transportul de hirtie de la întreprinderile Poligrafice „13 Decembrie”, „Arta Grafică”, „Informația”, „Lucașfăru”, s.a., „greșeau” drumul luînd-o spre depozitul Militari. Aici era predată pe numele unor achizitori și stringători ai IRVMR prin întocmirea de documente fictive pe baza cărora rezulta că hirtia ar fi fost colectată de aceștia. Unită-

ților furnizoare li se întocmeau confirmări de primire false de către Jipa Romeo și ai lui. Acesta și cantariul Gane Maria aveau grijă să-și creeze plusuri justificative și să la parte la împărțitul prăzii valorificată la Militari. Cum se creau plusurile? Mai întîi la cîntarul de la depozit niciodată baloturile preluate nu cîntăreau mai mult de 50 kg, deși... (să adăugăm că, în unele locuri, față de hirtia strînsă în școală, pachetele cu pachetele, prin rîvna părinților și elevilor, la depozit „totalul” este „ciupit” fără vreo explicație cu 200—300 kg la un transport de o tonă). Apoi, plusurile frauduloase „creșteau” și în momentul predării finale a deșeurilor la întreprinderea de Confecții și Cartoane Scăieni, contra unor „atenții” nominalizate în Codul penal drept mită. Într-o asemenea împrejurare infracțională Jianu Florea a oferit, și Barață Nicolae împreună cu Ciobanu Ion, de la I.C.C. Scăieni, au primit o „atenție” de 20 000 lei. Potrivit convenției între IRVMR și achizitori, aceștia primeau un comision de 8—12 la sută în raport cu cantitatea și valoarea hirtiei predate. Este

clar de ce unii dintre ei, printre care Suciu Ion, Răileanu Maria, Ciudin Floarea, soția și fiica lui Teoharide Ion (după pensionarea acestuia), au răspuns favorabil solicitărilor fracționale ale șefilor și șoferilor de a semna acte fictive doveditoare că hirtia (pe care nici nu o vedeau ar fi fost colectată de la centrele lor. Pentru că incasau un comision fără a presta vreo activitate. Iar șoferii, pentru „zelul depus” în crearea și valorificarea plusurilor, primeau un procent de 10—20 la sută din valoarea totală a hirtiei valorificate. Pînă la urmă infractorii au trebuit să răspundă și material pentru un prejudiciu de 482 982 lei, la care s-a adăugat suma de 88 640 lei reprezentînd comisionul achizitorilor, carburanți consumați și retribuțiile șoferilor pentru cursele efectuate ilegal în realizarea caruselului infracțional. Se pare că în ultima vreme activitatea de recuperare a deșeurilor de hirtie s-a mai perfecționat sub raport preventiv. Totuși, în timpul documentării noastre mai multe cadre didactice au ridicat problema transportului hirtiei recuperate. IRVMR asigură autocamioane

numai la o cantitate anume. De regulă, o tonă. Dacă s-au strîns de pildă 800 kg, revine școlii obligația transportului. Cu ajutorul părinților. Efectuarea unor asemenea transporturi „pe apucate” are la bază speculații de ordin sentimental, de... „ce nu face omul de dragul copilului”. Desigur, pentru întreprinderea beneficiară este mai comod așa, decît să se ocupe și de optimizarea prestației de colectare. Să fie chiar așa de dificilă organizarea unor curse de preluare într-o singură deplasare a unor diverse cantități de la mai multe școli? Sau, nu poate fi planificată o școală pentru ziua cînd întreprinderea colectează hirtia de la mai multe tonete din zona respectivă? S-ar evita și pretextele, „avansate” cu subînțelese, de personalul întreprinderii atunci cînd este „chemat” să descarce autocamioanele „închinate” de școli. De la ale lor n-ar avea cum să se fofileze. Dar... inițiativa este în suferință la IRVMR iar prevenirea (creării de plusuri, și nu numai), nu și-a aflat încă aici un cadru stabil de manifestare.

MARIAN TEODORESCU

Ei asta vă doresc și
pentru asta trudes:

SĂ FIȚI SĂNĂTOȘI!

Zestrea serviciului sanitar al județului Caraș-Severin a sporit considerabil în ultimul sfert de veac, fapt ilustrat de cele 54 dispensare și 32 unități stomatologice (față de 3 în 1965) existente astăzi în mediul rural, cât și de creșterea numărului de medici de la 458 la 853 și a paturilor de spital de la 2 281 la 3 986. Sau, altfel spus, unui medic îi revin azi 460 de locuitori, față de 793 în 1965, iar populației îi sunt asigurate 9 paturi de spital la 1 000 de locuitori, indicee ce se înscrie printre cele mai bune din țară.

Dar „starea de sănătate” a acestor investiții sociale ce emană din politica partidului depinde în permanență de munca efectivă a cadrelor medicale, de spiritul organizatoric și dăruirea celor desemnați de societate să vegheze și să asigure sănătatea populației.

Surprinderea unor aspecte „în priză directă” din asistența medicală acordată în satele județului Caraș-Severin reprezintă mobilul și subiectul reportajului de față.

Din veghea lor renaște viața

CARAȘ-SEVERIN

Totul pentru viață

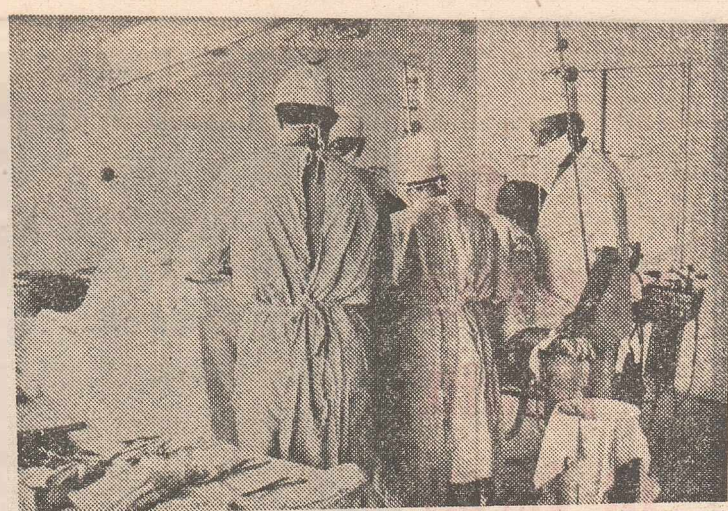
De mai mulți ani director adjunct al Direcției sanitare județene Caraș-Severin, doctorul Stelian Stoia își trădează de la primele replici vocația spre acțiune și decizie, ordine și ini-

tativă, dublată de o vastă experiență profesională ce-i conferă o incontestabilă autoritate. A început ca medic de țară, 12 ani îngrijindu-se de sănătatea celor din Cornereva, o comună de munte ce își răsfiră casele pe zeci de kilometri. Niciodată în acești ani nu a lipsit din comună concomitent cu soția sa, în permanență unul din ei asigurând continuitatea serviciului medical. A trăit cu patimă acele vremuri de apostolat când pasiunea și dragostea de meserie a oricărui începător îl îndemneau să-și la trusa medicală în miez de noapte sau de iarnă și să bată muniți și vâi până la casa vreunui suferind. Astăzi, doctorul Stoia cunoaște oamenii din majoritatea satelor,

le știe bucuriile și necazurile, de aceea poate își îngăduie ca, indiferent de oră, să intre în vreo casă oarecare și să afle cînd a trecut ultima oară pe-a-colo medicul din satul sau comuna respectivă. Sau să intre în dispensar cu o fiolă în mînă cerînd să i se facă urgent o injecție. E o modalitate de a vedea pe viu cum reacționează personalul medical, cum sînt aplicate normele de igienă și respectată corectitudinea prestației sanitare. Nimic nu va mai putea influența concluzia și măsurile luate, căci, așa cum îi place să spună, „te doare sufletul să vezi nepăsare și dezordine într-o unitate medicală”. Doar Petru Pătășan, șoferul de pe mașina Direcției, e martorul tăcut al acestor ronduri de zi și de noapte pe cele mai îndepărtate laturi ale județului.

Un coleg de generație, la fel de mobil în gîndire și devotat în profesie, este doctorul Doru Drăgan, reputat specialist în igiena muncii, personalitate recunoscută pe plan național și internațional. În 1958 era medic igienist la Anina și de atunci toată știința lui s-a concentrat pentru a preveni și găsi leac unei boli neiertătoare: silicoza. A pus la punct o invenție pur tehnică — „Stropirea automată a vagonetelor în subteran” — care, alături de alte măsuri (perforare umedă, montarea de generatoare de ceață pe galerii și hidrofiltre în tuburile de aeraj), a contribuit decisiv la eradicarea silicozei în acea zonă de minerit. Evidența doctorului Drăgan este deosebit de semnificativă în acest sens. Dacă în anul '50 numărul cazurilor de silicoză nou înregistrate era de 350 pe an doar la Anina, după anul 1965 această cifră a început să scadă vertiginos, pentru ca astăzi să se înregistreze anual doar 20—25 de cazuri ușoare în tot județul. Și nu minerii se îmbolnăvesc de silicoză, ci primele semne apar la muncitorii de la suprafață, din stațiile de preparare, sa-blaj sau aglomerare.

Printre atribuțiile specialiștilor Spitalului orașenesc Caransebeș se numără și aceea de îndrumare a activității medicilor din peste jumătate din dispensarele județului, în fapt fiind vorba de consultarea efectivă a cazurilor mai dificile ce depășesc posibilitățile confratilor mai tineri. În egală măsură ei sînt solicitați și la organizarea cursurilor de reciclare a personalului mediu sanitar, noua formulă organizatorică dînd deja rezultatele scontate. La fel de valoroasă s-a dovedit a fi inițiativa eliberării biletelor de internare sau analiză în dublu exemplar, unul fiind înmînat pacientului, iar celălalt remis dispensarului de pe raza de domiciliu, pentru o urmărire în timp a evoluției sănătății. Și nu în ultimul rînd trebuie subliniată deosebita ambiție a directorului acestui spital, doctorul Ion Vid, de a verifica în mod consecvent realismul asistenței medicale la domiciliu, de zădărnici urmăriți fiind comutarea ponderii consultațiilor din cabinet pe teren, la domiciliul pacienților. Și pentru că intransigența directorului Vid nu a acceptat

nici o abatere de la deplina securitate a actului medical, sînt destul de care îl cunosc exigența, dar tot atât de adevărat e faptul că toți cei din jurul lui au adoptat deliberat și definitiv aceeași severă conduită morală, dublată de un desăvîrșit profesionalism.

Dispensarul din Păltiniș asigură condiții optime de consultații și tratament în circuit separat, atât adulților cît și copiilor. Pe un perete al cabinetului se află o hartă a comunei unde sînt localizate toate cazurile din evidență, astfel încît medicul de gardă știe imediat ce caz îl așteaptă atunci cînd e chemat la o adresă oarecare. Medic de serviciu s-a nimerit să fie Carmen Capotescu, venită aici de șase luni, timp în care nu s-a confruntat decît cu un singur caz mai dificil — o intoxicație la un nou-născut — dar intuiția ei („am văzut ceva similar la Drobeta-Turnu Severin, pe vremea cînd îmi făceam stagiatura”) i-a permis o primă intervenție rapidă și eficientă.

Dispensarul de la Poiana Mărului este „de incintă”, termen ce vrea să sublinieze că el se află în colonia șantierului Antreprizei Construcțiilor Hidroenergetice Bistra — Polana Mărului. E suficient să-l treci pragul pentru a sesiza desăvîrșita curățenie ce domnește în cabinetele de pediatrie și stomatologie sau în punctul farmaceutic, aprovizionat cu toate medicamentele uzuale necesare celor 5 600 de oameni ce muncesc la acest impresionant obiectiv hidroenergetic. Alături de tinăra familie de medici, Speranța și Gheorghe Jurj, de veghe la starea generală de sănătate se află și Liliana Bădescu, precum și asistenta Doina Nicodim, toți locuind în colonie, în apartamente care rivalizează, prin confort și eleganță, cu cele de la oraș.

La dispensarul din comuna Zăvoi am zăbovit numai pentru a-l cunoaște pe Gheorghe Jurj, detașat aici în locul unui coleg plecat în concediu, dar locul lui este la dispensarul de la Poiana Mărului. În momentul vizitei, în cabinetul de tratament se afla un pacient ce suferise un accident vascular cerebral, pierzîndu-și memoria și facultatea de a vorbi, indicele de inteligență scăzînd la

aproape 50 la sută. După zece zile de acupunctură, situația lui este în evident reviriment, acest caz adăugîndu-se la dosarul de reușite ale medicului Jurj. Căci asta face un medic tînăr într-un dispensar din inima munților: îmbină tratamentul clasic european cu acupunctura. Că și într-un dispensar „de incintă” se poate face medicină de performanță o dovedește teancul de invitații trimise din toată lumea pe adresa: „Șantier Bistra-Mărului, România”, congresele de specialitate desfășurate în Grecia, Cehoslovacia sau Spania fiind printre cele mai recente manifestări științifice la care a participat și doctorul Jurj.

Următorul popas e la Obreja, la un dispensar curat și strălucitor ca o grădină. În cei trei ani de cînd a fost repartizată aici, Rodica Pogani și-a dobîndit faima omului serios și muncitor ce-și vede de treabă zi și

Zîmbetul doctorei Rodica Pogani înseamnă sănătate în Obreja

noapte, chiar dacă locuința și orașul îi sînt aproape, la numai cîteva kilometri. Comuna numără 3 890 de locuitori, dintre care 806 sînt copii, 55 sub un an dar normele de igienă adoptate în fiecare casă fac ca supravegherea lor să nu ridice probleme deosebite. „Dacă nu ar exista gustul bănățeanului pentru mincăruri grase, cu sosuri din belșug, populația vîrst-

GURA TEGHII

Patru tineri inimoși

Totul îți pare un joc, jocul a două fete în vacanță. Halatele scrobite îmbracă siluete de școlărițe, paturile de consultație, dulapurile, scaunul stomatologic se pierd, ca niște jucării, în somptuoasele încăperi, cu tavane înalte și impunătoare. Fetele poartă ecuson, nu e o glumă, sînt chiar doctorețe: medic coordonator, medicină generală Gabriela Burlan și medic stomatolog Cristina Dabița Istrate.

Pesemne, nu-i chiar o premieră aerul meu amuzat, au mai venit și alții la doctor — și-au dat de două „copile” pe care le-au privit cu un zîmbet. Gabriela Burlan se încrunță aproape imperceptibil, își la cel mai grav ton de care dispune și-mi ține, mai bine de jumătate de ceas, o adevărată conferință:

— Gura Teghii este o comună din nordul județului Buzău,

compusă din 7 sate, cu o suprafață de 45 372 hectare și o densitate de 9 locuitori pe kilometrul pătrat, una dintre cele mai mari ca întindere din țară și cea mai îndepărtată de orașul de reședință, Buzău. Principalele unități economice ale comunei le constituie C.A.P.-ul, Sectorul de exploatare forestieră Bîsca, Ocolul silvic, C.P.A.D.M.-ul, unitățile de prestări servicii și oficiul P.T.T.R. cu 225 posturi telefonice. Comuna are cinci școli, cu clase de la I la X. Gura Teghii este o zonă folclorică bogată, cu obiceiuri și tradiții nespuse de frumoase, locul unde de 20 de ani are loc sărbătoarea folclorică „Pe urme de baladă”, la care participă de fiecare dată 18 000—20 000 iubitori de folclor. În decorul acesta legendar, cu o climă protejată de munți, cu bogăția pădurilor nesfîrșite, ne desfășurăm activitatea de ocrotire a sănătății doi medici de medicină generală-adulți, un stomatolog și un pediatru și cinci cadre medii.

Cred că nu i-a scăpat nimic. Gabriela Burlan, în calitatea sa de medic coordonator, dar și ca „cea mai bătrînă”, — are puțin ani peste 30 — vrea să afle totul: programul de activitate, orele de gardă, deplasările în teren, indicatorii demografici și natalitatea — foarte

ridicate — activitatea de profilaxie care a lichidat mortalitatea infantilă. Nu sînt uitate nici cursurile de prim-ajutor, orele de educație sanitară din școli și grădinițe, nici „sanitarii pricepuți” și concursurile la care ei au participat. Mai sînt amintite filmele de educație sanitară proiectate în comună, mesele rotunde, cu participarea medicilor de la Spitalul județean, vîitoarea casă de nașteri ce se pregătește acum. Starea de sănătate a femeii gravide, a mamei și copilului, cu vizite zilnice la domiciliu, constituie un capitol special. Ca o școlăriță abia premiată, Gabriela Burlan răsufliă doar cînd consideră că totul a fost spus. Nu i-am mărturisit-o atunci, dar mai mult decît orice pledoarie m-au convins cîteva cuvinte simple rostite de primărița Elisabeta Leonte: „Ne străduim să-i păstrăm la noi, că-s tineri buni și inimoși”. La rîndu-i, Gabriela se destăinuie: „Trebuie s-o cunoașteți! Femeia asta nu ne este doar primar, ci și mamă”. Bănuiala se transformă în certitudine: doctorița adolescentină și-a închipuit că poate înlătura printr-o împusă gravitate, chipul și sufletul de copil. Cu toată știința-i de carte, Gabriela simte nevoia unei mame. Pojghița de gheață se topește în aburul amintirilor. La început îi era teribil de fri-

că. Cea mai grozavă încercare a fost trecerea punților suspendate, sub care se deschidea hăul.

— Simțeam cum, la fiecare pas, se clătina cu mine și-l stringeam tare de braț pe vizitiu. Îmi ziceam că trebuie să-mi înving frica, dîncolo de ripă e un om bolnav într-o casă și are nevoie de mine. Vedeti, cel în vîrstă nu prea vin la dispensar. Preferă să te duci tu la el. Drumul e uneori lung și greu. Sînt autobuze, dar nu ajung peste tot, ar fi imposibil. Nici cu sarea nu putem pătrunde uneori. O luăm pe jos și sîntem antrenări mai ceva ca niște alpinisti.

Cristina Dabița Istrate e la fel de tînără și copilăroasă. Cred că i-a și folosit înfățișarea asta.

— S-ar putea să aveți dreptate. Cine vine cu plăcere la dentist? Se tem de scaun, dar nu se tem de mine. Cînd am apărut, acum doi ani, a fost un adevărat val în cabinet. Pînă să vin eu, comuna fusese mult timp lipsită de stomatolog, or, de la mic la mare, toată lumea are nevoie de așa ceva. Asta m-a și reținut aici. Sînt din București și aș minți dacă aș spune că nu mi-e dor de Capitală. Dar, vedeți, acolo sînt foarte mulți medici stomatologi, așa încît, la cea mai mică durere, oricine poate să-și aleagă medicul. La Gura Teghii, în

creierul munților, oamenii nu mă au decît pe mine și m-au făcut să înțeleg repede lucrul acesta.

Pentru că veni vorba de colegi, aș vrea să-i cînoșc. Despre Mihai Balla aflu că are 31 de ani, specialitatea medicină generală și ar fi aproape imposibil să dăm de el repede. E pe teren. Există, desigur, un caiet în care sînt înscrise solicitările de vizite la domiciliu, dar, să nu uităm, comuna se întinde pe 32 de kilometri. Bogdan Drăgănescu, medicul pediatru — 32 de ani — a ieșit din gardă, așa încît Gabriela știe aproape sigur unde l-am putea găsi. Și nu se înșală, e într-adevăr la rîu. Un urias cu zuluți blonzi, ochi albaștri și zîmbet scos din registrul copilăriei, cară alături de alți trei oameni un buștean imens. Miinile acestora apucă un copil mic fără să-l fărîme?

— Mai ceva ca o mămăică, zîmbeste însofîtoarea mea.

Bogdan Drăgănescu se scuza. El, în timpul liber, este foarte ocupat, dar, cînd e nevoie de el, toată comuna știe unde să-l caute, ceea ce face el nu mai e un secret pentru nimeni:

— Știți, aici îmi construiesc o casă!

Și ochii lui rid ca al unui copil, de bucuria viitorului.

LIANA MOLNAR

La Poiana Mărului „tensiunea” e bună

nică ar scăpa de drumurile spre dispensar”.

Pe o poziție simetrică opusă se află dispensarul din Buchin. Clădirea lui e temeinic mincătă de trecerea vremii, iar încăperile nu arată că ar fi fost zugrăvite prea recent. Condiții pentru serviciul de gardă nu există, așa că tinărul generalist Mihai Nuță, rămas de mai multe săptămâni de unul singur, face ce poate, mai merge în Caransebes, mai rămâne în casa unor cunoscuți din comună, de fiecare dată având grijă să lase în ușa dispensarului un bilet cu adresa unde poate fi găsit.

Tot un bilet în ușa aveam să găsim la dispensarul din Brebu prin care eram anunțați că „sint la consiliul popular, de gardă la telefon”. Situația pare oarecum ciudată, mai ales că nu eu mult timp în urmă comuna a fost racordată la sistemul telefonic automat având prefixul 965. Consiliul popular comunal se află la doi pași de dispensar și acolo o întâlnim pe moașa Sofia Ivan, păzind cu strânicie telefonul, dar și pe tinărul vicepreședinte al comunei ce ne explică, cu argumente convingătoare, desore importanta serviciului la sediul consiliului. Situația ar fi putut fi rezolvată printr-o mai bună organizare a personalului medical dar „dacă ar mai sta și medicii după-masa în comună nu ar mai rămâne dispensarul de izbeliște, dar naveta, bat-o vina...”

Ne consolează aceeași destoinică Sofia Ivan, spunându-ne că atât ea, cât și asistentul Ionel Mărza sint tare pricepuți într-ale medicinei, au mai rezolvat ei cazuri dificile ivite peste noapte.

La gară

Doar tipătul ca de cucuvea scos neîntrerupt de bariera automată plantată în apropiere mai reușește să destrame din cind în cind vraja acestor locuri. Clădirea a fost ridicată cu un veac în urmă drept sediu al „Casei comunității de avere”, o firmă particulară ce se ocupa cu exploatarea pădurilor, iar de 24 de ani ea adăpostește atât dispensarul comunei Bucosnița, cât și locuința doctorului.

Amarul de ani scurși pe sub ferestrele ei au mușcat cu osir-

die din trupu-i costeliv și au lăsat rani adinci ce cu greu mai pot fi vindecate, cu toate că actualul-ei stăpîn nu mai prididește cu oblojirea lor. Necazul cel mai mare se trage de la acoperișul subred prin care vinturile ce se dezlântuiesc în culoarul Timișului strecoară mormane de zăpadă și o împrăstie în toate colțurile. De o parte a clădirii trece calea ferată, de cealaltă parte se strecoară soseaua europeană și mai e și un alt drum ce face cruce aici și pare că toată lumea se duce de colo, pînă dincolo, fără să se mai oprească. Numai doctorul stă și privește această continuă vinzoleală și greu e de ghicit unde-l poartă gîndul.

Gheorghe Dumitrescu e argeșean de fel, dintr-un sat, din apropierea Piteștiului, dar trenul vieții l-a adus aici și aici l-a uitat. Acum a ajuns la vîrsta la care nu mai tinjește după asfaltul orașului, ba nici nu s-ar mai încumeta să plece din dispensarul acesta, cu toate că așa, citeodată îl apucă un fel de furie mocnită cînd vede cum se macină și om și casă... Noroc că nu are timp să-și facă prea multe gînduri, toată ziua aleargă cu sarea pe la casele oamenilor, ba la Golefu, ba la Pietrosnița sau la Vălișoara, satele aparținătoare comunei.

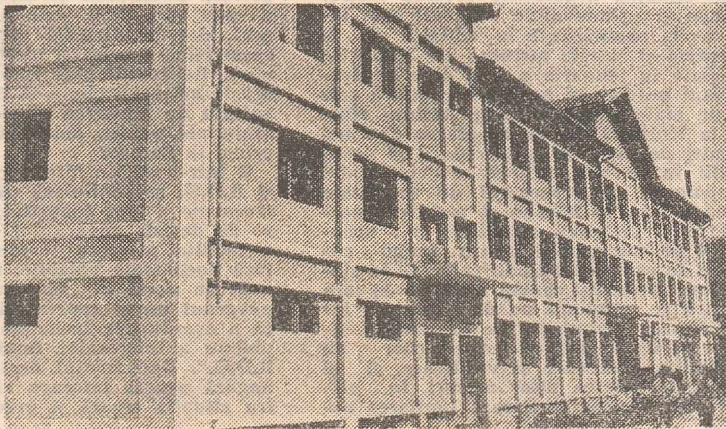
Dispensarul dispune de un cabinet de consultație, unul de tratament și, firește, o sală de așteptare și chiar dacă podelele scîrție și grinzile tavanului sint sfredelite de armate de carii, curățenie și ordine ca aici nu am întîlnit parcă în nici un alt dispensar văzut de noi. Îmi arată doctorul Dumitrescu catalogul populației, caligrafiată meticuloasă de soția sa, o treabă făcută doar pentru a fi cu actele în ordine, lui personal nu-i mai folosește la nimic. E de ajuns să-și scrie un nume sau un număr de casă, chiar și o poartă și pe loc îi spune doctorul desore cel în cauză mult mai multe lucruri decît ar putea fi înscrise într-un registru.

Îl întreb pe doctorul Dumitrescu de ce mai aleargă și azi pe la casele oamenilor, de ce nu stă liniștit la biroul lui să-și aștepte pe cei care au nevoie de ajutorul său. Răspunsul e simplu: „Pentru că sint medic”.

EUGEN NEGREA
Fotografiile autorului

NĂDRAG

În liniște, acasă

Pentru întreg Banatul, tradiția de centru muncitoresc a Nădragului este, de multă vreme, o mindrie. Peisajul montan, aerul curat nu te îndeamnă să te aștepti să găsești, aici, industrie. Întreținerea „Ciocanul” nu atentează la calitatea factorilor de mediu. Gospodăria locului, începînd cu primarul Victor Negrea și inginerul Petrică Serban, directorul întreprinderii, au în planurile pentru activitatea viitoare nu doar un muzeu al Nădragului și o casă a pensionarilor, ci și amenajări de drumuri pentru turism spre peșterile, popasurile și cabanele din zonă. „Aici, la noi, este un extraordinar climat de crutare. Noi trebuie să ne facem viața mai frumoasă. Și putem să ne-o facem. Simplu. Foarte simplu”. (Petrică Serban).

Cea mai nouă realizare de interes cetățenesc pentru toți locuitorii din Nădrag — și din satele apropiate — este dispensarul uman. Clădirea, pe care o aveți în imagine, va găzdui, de fapt, o mică policlinică. Mică, sub raportul numărului de medici necesar la populația Nădragului; altfel — cum ne-au subliniat cu mindrie citiva din cei ce l-au ridicat — noul edificiu este mai mare ca policlinica Lugojului. Prin urmare, ne vom îngădui să vorbim de policlinică — în devenire — de la Nădrag. Mai ales că, la Direcția Sanitară a județului tovarăsa director, conf. univ., dr. Lucia Ioana Anghelescu ne-a asigurat că acest centru muncitoresc va fi, în continuare, mereu în atenția direcției. „Vom trimite toată aparatura necesară. Deocamdată, 7 medici credem că sint suficienți. Medicul șef de dispensar, Alexandru Factor s-a stabilit acolo din 1974. Împreună cu ceilalți colegi, au reușit să examineze și să fișeze toată populația. Genera-

liști vor fi instruiți să facă și laborator, să lucreze cu aparatul de specialitate. Este un climat bun de muncă. Vreau să vă spun că directorul fabricii s-a zbatut pentru a asigura cadrelor medicale toate condițiile și că nu există problemă cu care să se ducă un doctor de acolo la dînsul pe care să n-o rezolve. La Nădrag avem unul din cei mai buni indici de natalitate din județ”.

Cum Lugojul — cel mai apropiat oraș — se află la vreo 40 de kilometri, pînă acum, pentru o analiză sau o radiografie, un om făcea acest drum cel puțin o dată.

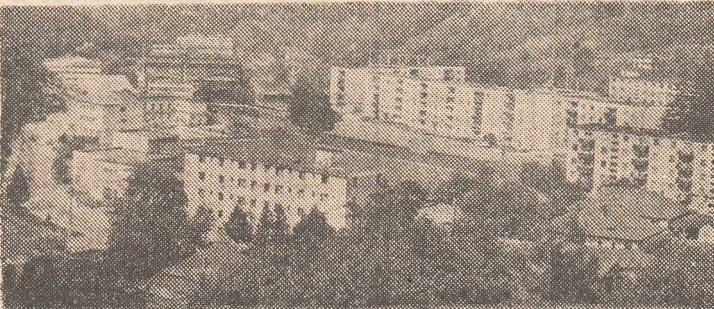
„Noi am început lupta pentru această policlinică pornind de la nevoia unui centru de sănătate al muncitorilor întreprinderii, ne declară inginerul Petrică Serban. Avem aici locuri de muncă grele și foarte grele. Unii oameni pierdeau zile întregi pe la Lugoj: medicul de la noi le scria doar o trimitere. Clădirea noii policlinici a fost ridicată „la roșu”, fără acoperiș, acum patru ani de către I.A.C.M. pentru metalurgie din Reșița. Apoi nu s-a mai făcut nimic. Nu am mai răbdat s-o vedem așa. Cu sprijinul primăriei și al Consiliului Popular Județean, am preluat-o noi, în regie proprie. Am terminat-o într-o sută de zile! În fiecare zi au lucrat cam o sută de muncitori. I-am făcut pe toți să înțeleagă și au înțeles că muncesc pentru sănătatea lor și a întregii populații, pentru a nu mai face drumuri la Lugoj. Toate secțiile, toată uzina a participat. Dispensarul nostru policlinic va avea și staționar, pe lângă mai multe cabinete de specialitate foarte necesare. Vom avea radiologie, laborator, casă de nașteri, farmacie, cabinete de boli interne, ginecologie, pediatrie, stomatologie, medicina muncii, reumatologie-recuperare. În spa-

tele clădirii vom face un bazin care să servească și pentru scopuri terapeutice. Ne asumăm răspunderea administrativă și pentru dotări, dar să fim sprijiniți cu specialiști, să ni se asigure personal de specialitate. Nu știu cum să vă spun mai bine, dar aș vrea să rețineti — mai mult decît imaginea construcției — că noi, aici la Nădrag, ca de altfel și în alte părți ale țării, ne străduim să dăm o importanță cit mai mare vieții oamenilor, problemelor lor reale și sănătății lor, nu numai clădirilor mari”.

Unul din medicii localității este Daniela Perescu. În 1987, după terminarea stagiaturii, s-a stabilit aici, unde muncește și soțul ei ca inginer. Este timișoreancă, acolo a făcut facultatea pe care a absolvit-o strălucit, dar se simte bine la Nădrag în apartamentul primit: „Avem casă la bloc, tot confortul, așa cum aș sta în Timișoara la mama”. Tînăra doctoriță este convinsă că „aici sint toate condițiile pentru a face medicină modernă”. Lîngă dispensar se află calculatorul întreprinderii. Se poate pune pe calculator toată evidența noastră. Vreau să învăț ceea ce nu știu pentru acest lucru. Toți medicii de aici am venit cu ideea de a face în primul rînd profilaxie; o vom putea face din ce în ce mai mult. Natura, mediul ne permit și ne ajută. Cît desore oamenii care ne pot ajuta, ei nu ne-o pot ajuta să o facă, oriunde s-ar afla: la Consiliul Popular Județean, la Direcția Sanitară. La primărie sau în biroul tovarășului director Petrică Serban omul căruia toți îi datorăm mult pentru dragostea sa de oameni, concretizată în mina de sprijin pe care n-o refuză nimănui”.

Rîndurile de mai sus ilustrează, credem, cite ceva din felul în care își duc viața și muncesc în liniște niște oameni, la ei acasă. Sint fapte care arată, fără artificii ori nu știu ce unghiuri de aparat fotografic sau răsuciri de fraze, cum sint tratate în România de azi problemele reale și importante ale oamenilor. Cuvintele interlocutorilor sint simple, curate, au limpezimea gîndului și a faptelor lor.

DORIN GHERGHINESCU
Fotografii de
GHEORGHE POPESCU

DRĂGĂNEȘTI-VLAȘCA

Doctorul cu oamenii

Sigur că un dispensar, o policlinică, într-un sat oarecare, au devenit în România instituții sociale obișnuite, dar iată că și obișnuitul „cel mai obișnuit” poate produce surprize. Să vedem, ne-am propus, cum arată și cum funcționează un asemenea „spital sătesc”? Ne-am dat imediat seama că ar fi dificil să-i prezentăm activitatea, neintegrînd-o în activitatea „globală” a satului. Aflăm astfel că în Drăgănești-Vlașca viețuiesc aproape 8.000 de oameni, iar comuna are cele mai diferite întreprinderi și instituții care i-ar putea da de pe acum statut de centru agro-industrial. Dar să nu anticipăm. Primarul comunei, profesorul Petre Ivan, în vîrstă de 45 de ani, bărbat în toată puterea cu-

vintului, om de acțiune, venit chiar atunci, spre seară, de la treburile sale, să ne dea citeva date despre comuna sa, ne spune că în județ există și alte localități rurale care aspiră la acest statut de oraș agro-industrial. Principalul, subliniază el, e ca fiecare sat să se ridice în mod real la condiția de așezare urbană. „Dar comuna dumneavoastră?”, îl întrebăm. Ne spune fără nici o ezitare: „Noi tindem prin întreaga activitate să devenim un centru agroindustrial. Avem posibilități. Dar încă o dată vă spun, felul acesta nu este ușor de atins.”

Discuția se poartă în paralel, fiindcă tinărul medic Adrian Alexa, aflat atunci „de gardă” la dispensar, dîndu-i dreptate primarului proiectează cu frazele sale o imagine „sui generis”, în plină mișcare. Vorbindu-ne despre pacienți, tinărul medic voia să dovedească faptul în virtutea căruia satul în care lucrează el nu este prea departe de condițiile unui oraș. În comuna Drăgănești-Vlașca (și primarul îl aprobă la fiecare propoziție!) există o mulțime de unități care nu sint altceva decît germeii unor întreprinderi și instituții orășenești. Nu vom vorbi despre cele care țin de poștă și de bancă,

de Trusturile județene și cele republicane care privesc, de exemplu, construcțiile agricole și sistemele de irigații, ci, pur și simplu, de „întreprinderile și instituțiile noastre”, ale „comunei noastre”, cu administrație proprie și pe care le putem numi, pe loc, fără nici o ierarhie, așa cum ne vin ele în gînd: cooperativele agricole de producție din cele cinci sate care compun comuna, cooperativele de consum și de prestări servicii și, mai ales, unitățile noastre industriale pe care le numim, uneori pe nedrept „mica industrie”; căci iată, de exemplu, în una dintre întreprinderi se fabrică produse

finite din cauciuc, începînd cu articole de încălțăminte și pînă la garniturile necesare locomotivelor diesel! Cîți specialiști cu studii superioare avem aici, în comuna noastră? Aproape 200! Cîte apartamente vom avea construite pînă la sfîrșitul acestui an? Aproape 200! Îl ascultam pe medicul Adrian Alexa care, în discuție, s-ar fi părut că luase locul primarului Petre Ivan și ne dădă seama că acolo, în comuna Drăgănești-Vlașca cunoașterea oamenilor funcționează ca o lege a conviețuirii sociale. Tot de la tinărul medic aflăm că în comună există o mulțime de elevi ai școlilor generale și ai liceului agro-industrial (primarul aprobă și confirmă cu satisfacție: 1.500 de elevi la aproape 8.000 de locuitori!) și că policlinica are medici specializați în stomatologie, ginecologie, ftiziologie, pediatrie, ba chiar și în geriatrie, avîndu-se, deci, în vedere și sănătatea bătrînilor cei mai bătrîni! În total, 80 de cadre medicale la 7.829 locuitori (ca să dăm cifra exactă!). Nici „tonul” celor cu care am stat de vorbă (dr. Mariana Descaci, medic coordonator al dispensarului, dr. Atanasie Pirvu, medic pediatru, dr. Cristiana Iordache, consultant la secția de medicină generală, dr. Aristeia Mi-

hăileanu, stomatolog, doctorii Minodora Cristescu și Rodica Nistor care sint de loc chiar din satul în care își exercită profesiunea) și nici imaginea înregistrată de propria noastră privire n-ar fi constituit ceva aparte, dar iată că șansa unei ieșiri din cotidian ne-a „zîmbit” tocmai atunci cînd nu ne gîndeam la vreo surpriză! Notasem numărul cadrelor medicale: 80! Ce înseamnă totuși „cadre”? Ni s-a răspuns prompt: medici, surori, tehnicieni, sanitari. Am dorit, să stăm de vorbă și cu alți medici despre care auzisem cuvinte frumoase; nu era nimic complicat, numai că pe unii dintre ei nu-i puteam găsi decît la „punctele sanitare de cîmp”. Explicația era foarte simplă: călătoria aceasta spre Dunăre o făcusem în toată stringeria recoltei și activitățile întregului sat se mutaseră în acele „puncte fierbînti” ale muncii.

Ne-am dat atunci seama că satul românesc, cu toți locuitorii săi, are în fiecare anotimp un scop comun: veghea la sănătatea și fertilitatea pămîntului. În ceea ce-i privește pe medicii de veghea la sănătatea omului. Sănătatea, robustețea omului însuși pămîntului sănătate și rodnicie.

CORNELIU BĂRAN

● La Viena au fost reluate, în cea de-a treia sesiune, negocierile privind forțele armate și armamentele convenționale între țările participante la Tratatul de la Varșovia și statele membre ale N.A.T.O., începând în ianuarie a.e. și care se desfășoară paralel cu negocierile dintre cele 35 de state semnatare ale Actului final de la Helsinki vizând adoptarea de noi măsuri de creștere a încrederii și securității în Europa. Ambele negocieri sunt componente ale procesului de securitate și cooperare în Europa și urmăresc același scop, întărirea încrederii și securității pe continentul nostru. Luând cuvântul în cadrul reuniunii celor 35 de state, reprezentantul român a arătat că țara noastră se pronunță nu doar pentru intensificarea schimbului de informații militare și îmbunătățirea procedurilor de notificare, observare și verificare, ci și pentru includerea altor măsuri, în primul rând a celor ce vizează limitarea ac-

tivităților militare. Adoptarea de măsuri privind publicarea de informații militare, a spus vorbitorul, este o condiție necesară, dar insuficientă pentru a asigura securitatea și a întări încrederea pe continent. Reprezentantul român a arătat că aceste măsuri trebuie să fie însoțite obligatoriu de limitarea efectivă a condițiilor materiale pentru declanșarea unui atac armat în Europa.

● Într-o notă a Ministerului de Externe al R.D.G. se subliniază că guvernul R.D. Germane a luat cunoștință cu surprindere de decizia guvernului R.P. Ungare de a facilita plecarea cetățenilor R.D.G., fără documente valabile, în țările țări. În notă se arată că „măsura adoptată de guvernul ungar reprezintă o violare clară a acordurilor încheiate și totodată o violare a intereselor fundamentale ale R.D.G.". Documentul declară că partea ungară poartă întreaga răspundere pentru situația creată și precizează că R.D.

Germană își reafirmă punctul de vedere potrivit căruia acordarea permisiunii de plecare în țările țării a cetățenilor R.D.G., fără ca aceștia să se afle în posesia unor documente de călătorie valabile, eliberate de R.D.G., reprezintă o violare a suveranității R.D.G. În notă se cere R.P. Ungare să anuleze imediat decizia de abrogare unilaterală a unor paragrafe ale Acordului privind trecerea fără viză a frontierei.

● Scimul R.P. Polone a aprobat componența noului guvern polonez condus de Tadeusz Mazowiecki.

● Președintele R.P. Chineze, Yang Shangkun, a conferit la Beijing cu delegația parlamentară din U.R.S.S., condusă de Anatoli Lukianov, prim-vicepreședinte al Sovietului Suprem. Cu acest prilej, au fost analizate posibilitățile de dezvoltare a relațiilor de prietenie dintre cele două țări, în urma întâlnirii la nivel înalt chino-sovietice.

● Primul-ministru al Italiei, Giulio Andreotti, a efectuat o vizită oficială în R.S.F. Iugoslavia, în cursul căreia a conferit cu președintele Consiliului Executiv al R.S.F.I., Ante Markovici. Au fost analizate aspecte ale cooperării bilaterale și probleme de interes comun din actualitatea internațională. Au fost semnate acorduri de cooperare în diverse domenii, precum și un proiect comun de document privind protecția ecologică a Mării Adriatice.

● Președintele Egiptului, Hosni Mubarak, l-a primit pe ministrul israelian al apărării, Yitzhak Rabin, care a făcut o vizită la Cairo. Discuțiile s-au concentrat asupra planului în 10 puncte prezentat recent de președintele Mubarak cu privire la căile de instituire a păcii în Orientul Mijlociu.

ION CODRU ■

Comentariul săptămânii

Pacea prin amenințare

Pare de-a dreptul imposibil chiar și încercarea de a determina o mutație calitativă pe planul opțiunilor în domeniul păcii, de a stimula renunțarea la ancestrala dependență a lumii de forțele militare. Ceva s-a mișcat, idei osificate au început să-și piardă consistența, marii proprietari de arme — convenționale sau nu — și-au făcut citeva concesii reciproce renunțând la o serie de arme depășite tehnologic, dar nimic din tot ce se petrece nu justifică euforiile. Cursa continuă. A înarmărilor, bineînțeles, puternică sursă de tensiune politico-economică și de risipă a resurselor — majoritatea atât de aproape de termenul limită al epuizării — de menținere a pauperității și malnutriției, maladiilor și analfabetismului. Toate relele pe seama înarmărilor. Fără ezitare, DA! S-au întocmit nenumărate scenarii ale reconversiei a mii de miliarde cheltuite pentru gloanțe, bombe, rachete, tancuri și alte scule asazise în unelte pașnice, real utile, în hrană, medicamente și școli pentru a mai insista. Se mizează încă prea mult, nejustificat de mult pe securitatea de pe poziții adverse, pe putere pentru descurajare. Descurajarea intențiilor de agresiune prin creșterea puterii militare, Pacea prin amenințare.

Afirmările potrivit cărora aceasta este unica modalitate de menținere a liniștii pe pământ în ultimii 40 de ani sînt neștiințifice, imorale, cinice. După 1945 s-a recurs la forța armelor de 5 ori mai mult decît pînă la cea mai mare conflagrație mondială a tuturor timpurilor. Statisticile ONU probează creșterea gradului de agresivitate în anii postbelici prin cele 570 de conflicte armate, din care 160 au fost (sau sînt) războaie. Numărul morților — combatanți și populație civilă — se ridică la 20 milioane, adică de 2,35 de ori mai mult decît numărul militarilor decedați în primul război mondial. Acestea sînt categorisite drept „fenomene locale”, periferice, adică violență armată cu arie restrînsă, fără implicații serioase pe plan mondial (?). Cei 12 ani de război civil din Liban au cauzat numai pierderi materiale în valoare de 100 miliarde dolari, iar recent încheiatul conflict irakiano-iranian are la pasiv 400 miliarde dolari. Pierderile de vieți omenești, infirmii și mutilații nu-i mai aducem în discuție. Într-o lume a interdependențelor tot mai strînsă, a globalizării problematice care confruntă omenirea, de orice natură ar fi ea, nimic nu mai poate fi socotit local, zonal, periferic. Cu atît mai puțin un război. Indiferent unde se produce, orice conflict militar este locul unde se moare, unde se distruge, unde se irosesc resurse scumpe, atît de necesare unor industrii pașnice. Iar febra continuă. În pofida tuturor avertismentelor, ignorîndu-se parcă deliberat mințile luminate ale lumii care cer să se pună punct pînă nu este prea tîrziu, cheltuielile pentru înarmare au crescut din 1981 pînă acum de la 600 la 1000 de miliarde de dolari. Cifra este imensă și de-a dreptul imposibil de cuprins cu mintea.

În această ecuație în care înarmarea și dezvoltarea sînt termeni adversi, este necesar doar puțin bun simț pentru a anticipa rezultatul. Creșterea în progresie geometrică a arsenalelor militare asigură pacea în măsura în care mirajele din deșert oferă apă rece rățaciților înșetați. Singura modalitate de a proteja această dorită dar efemeră stare a liniștii pe Pământ o constituie renunțarea consecventă, multilaterală la arme, oricum ar fi botezate ele, instaurarea unei păci indestructibile prin cooperare și întărirea încrederii.

În spiritul politicii sale principiale, umaniste și constructive față de toate problemele internaționale, România apreciază că securitatea și încrederea spre care aspiră toate popoarele nu se pot fundamenta pe existența și perpetuarea politicii de forță, a înarmărilor ci, dimpotrivă, pe reducerea continuă a nivelului arsenalelor și efectivelor militare. România a dat exemplul. Deci, se poate.

ION VIRGIL ■

Pe o stradă în centrul Bogotăi, la miezul nopții, trei tineri dorm pe niște cartoane acoperite cu o folie de plastic. Alfonso, unul dintre ei, în vîrstă de 17 ani, privește precaut în jur înainte de a șopti: „Sus pe deal, la postul de poliție, locotenentul amenință că va chema escadronul mortii”. Lui îi este frică să nu sfîrșească precum unul din prietenii săi: la morgă. Numai în ultimele două luni 17 tineri au fost uciși (dar deoarece nimeni nu-l reclamă, s-ar putea ca numărul să fie mai mare) de acest escadron al morții. „Societatea noastră este martora unor asemenea fapte, fără să fie prea impresionată. Ele au devenit la fel de obișnuite ca și cumpărarea unei piini sau un tuns”, comentează un articol apărut în cotidianul „La Prensa”. În Bogotă se află peste 10.000 de tineri, pînă în 18 ani, fără adă-

post, fugiți de acasă. Ei s-au refugiat aici pentru a scăpa de condițiile mizerie de acasă, de bătaia care le-o aplicau părinții deoarece nu aduceau destui bani (2 milioane de minori se

Tineri ai nimănui

întrețin singuri!). Acești tineri se reunesc în „camada” pentru a se putea ocroti pe timpul nopții. Dar nopțile sînt reci în orașul situat la 2.640 m altitudine. De aceea ei se amestecă bînd răchiu, fumează marihuana sau „bazuko”, un amestec de coca, benzină, acetonă, diluant și pudră de talc sau făină. Pe timpul zilei lucrează organizați în „galadas”, grupe strict ierarhizate,

„Victima” acuzată

În S.U.A., după aproximativ 15 ani, se discută din nou despre acțiunile F.B.I. pentru rezolvarea cazului Patty Hearst.

În dimineața de 4 februarie 1974, Patty Hearst, fiica editorului miliardar american Randolph Hearst, a fost răpită, în văzul lumii, de lingă casa ei, de doi bărbați și o femeie, toți înarmați. Nici promisiunile bănești substanțiale făcute răpitorilor de către pricopsitul tată și nici multiplele acțiuni întreprinse de F.B.I. n-au dus la nici un rezultat. Abia la 3 aprilie Patty, printr-o bandă de magnetofon, comunică părinților: „Am fost pusă să aleg: să rămîn mai departe prizonieră sau să lupt, alăturîndu-mă organizației S.L.A. („Simbionese Liberation Army”). M-am hotărît pentru luptă”.

Stupoare. Mister. Incertitudine. Fiica unui mare bogătaş american să facă așa ceva? Despre ce luptă-i vorba? S.L.A. era de mult cunoscută ca organizație teroristă. Rătăcire de moment? Șantaj? Capriciile unui copil de 20 de ani răsfățat?

La 15 aprilie același an, un grup de cinci bandiți înarmați pînă-n dinți, membrii S.L.A., atacă banca Hibernia din San Francisco. În timp ce conducătorul grupului dezarmează pe paznici și „coordonează” colectarea banilor lichizi aflați în bancă, o tinăra femeie, cu perucă neagră și figura împietrită, cu pistolul automat în poziție de tragere, ține sub amenințare clienții băncii. Pare a fi gata să întreprindă orice crimă.

În final, tentativa a eșuat. Bandiții sînt arestați. Printre ei și Patty Hearst.

VASILE DUMITRU ■

SIDA a existat dintotdeauna (II)

Conform tezelor lui Grmek, nu numai că existînd aceste maladii se opuneau difuziunii SIDA ci, de multe ori, virusul HIV se ascundea în spatele lor. SIDA, spune el, a lovit omul dintotdeauna mîscîndu-și identitatea cu ajutorul unor boli numite tot de el „oportuniste”.

Explozia noii pestilențe care amenință să decimeze umanita-

lar seara își impart frățește mincarea, reușind să o ducă mai bine decît cei de vîrstă lor, care locuiesc împreună cu părinții în cartierele sărace. Pentru acești copii ai străzii s-au inițiat o serie de programe de ajutorare, dar fără succes. Doar „Națiunea copiilor”, inițiată în satul Bemposta (la 3.000 m) de către italianul Javier de Nicolo, pare o reușită. Aici, în Anzii Cordilieri trăiesc 400 de tineri care se autogospodăresc, își aleg primarul și iau decizii prin vot. Zece învățători îi inițiază în tainele cititului, scrisului și socotitului, iar în afară de aceasta învață și o meserie. Bemposta este o soluție, dar în America Latină există, după estimarea UNICEF, 40 de milioane de tineri care au nevoie de ajutor, nu de „escadronul morții”.

DAN DĂNUȚ DORU ■

ea e cealaltă față a medaliei atîrte în cinstea succeselor medicinel. Omul a devenit victima propriilor sale progrese, adevăr ce poate fi probat sub multe aspecte. Cercetările conduse de Grmek au demonstrat cu maxime evidentă că dispersarea virusului HIV a fost favorizată de practica, devenită curentă în perioada premergătoare celui de-al doilea război mondial, transfuzia sanguină. Încă din 1977 virusul HIV a contaminat băncile de sînge americane. Primele suspiciuni au apărut în 1982 dar nici o măsură n-a fost luată pînă în vara lui 1985. Anii în care virusul a avut de lucru, dar băncile de sînge fiind private și lichidul respectiv reprezentînd un business, măsurile de protecție au fost luate cu întîrzierea cerută de scumpetea lor. În Franța, unde sîngele nu reprezintă o afacere, o întîrziere la fel de mare s-a produs în protejarea băncilor de sînge din cauza inertei aparatului birocratic.

Omenirea plătește un preț ridicat „progreselor” înregistrate de ideologia consumistă cunoscută sub sloganul „folosește și aruncă”. Încercuirea seringilor din sticlă cu cele de plastic a marcat o adevărată revoluție tehnologică concepută tocmai în ideea de a proteja pacientul de prezumtive contaminări. Numai că aruncate, multe seringi de plastic iau drumul țărilor sărace unde vindecători de ocazie le folosesc fără nici un scrupul, fără a se gîndi că poate aceste utile obiecte au servit la administrarea de droguri.

Echilibrul biologic care exista între virus și om a fost rupt cu brutalitate în anii '60 sub impactul mișcărilor de liberalizare a comportamentului politic, economic, cultural, sexual etc. Homosexualii americani au creat condițiile cele mai favorabile difuziunii virusului HIV. În 1982, numai la San Francisco erau concentrați 98.000 de bărbați cu

asemenea dezgustătoare obiceiuri.

SIDA există oficial din iunie 1981, cînd a fost recunoscută ca o „boală nouă” într-o comunicare a Agenției epidemiologice federale a Statelor Unite. Anii au trecut, iar acum se apreciază că SIDA va deveni, în următorii 5 ani, principala cauză de deces pentru persoanele pînă în 50 de ani. Dacă în iunie 1987 seropozitivi și bolnavi de SIDA erau în lume 5 milioane, în decembrie 1988 Organizația Mondială a Sănătății anunța că numărul lor ajunsese la zece milioane!

Principala problemă sanitară a lumii, agresiva SIDA, e capabilă să concureze în scurt timp ca număr de victime cu cea mai mare conflagrație mondială. Profilaxia, tratamentul paleativ, desigur, cercetarea științifică nu sînt încă în măsură să stopeze „ciuma secolului”. Se va întîmpla și asta, sperăm că nu peste multă vreme. Dar atunci, conform teoriilor profesorului Mirko Grmek, trebuie să așteptăm înfricoșată apariția unui și mai teribil flagel?

IOAN ROȘCA ■

Lumea se amuză

După „N.B.I.”

Universul muzicii

Cîțiva tineri amatori de muzică își exprimă, în termeni uneori pe lîngă normele civilizației, nemulțumirea pentru neapariția de cîțiva vreme a acestei rubrici, somîndu-ne într-un fel să le divulgam motivul. Potîm. Nu este altul decît acela că fostul semnatar al rubricii a săvîrșit unele erori. Reluăm rubrica cu speranța că prin noul colaborator vom răspunde și mai exact dorințelor tinerilor.

Un nou punct fierbinte pe harta rock-ului bucureștean: Centrul de creație și cultură socialistă „Cîntarea României” al sectorului 4, cu sediul în strada 11 Iunie nr. 42 — locul unde repetă și susține, periodice, concerte entuziasmante exponentul nr. 1 al avangardei genului, grupul Roata (adică: Sorin Chifiriuc, Elena Perianu, Valentin Badea), despre care vom mai vorbi. ● După accidentul suferit în timpul unui concert din Australia, în 1986, care a implicat o intervenție destul de dificilă pe coardele vocale, Elton John a hotărît să-și schimbe radical felul de viață. A divorțat de Renate Blauer (sune-tistă vest-germană), și-a schimbat locuința, păstrîndu-și, după mutare, dintre colecțiile extravagante numai pe cea de costume de scenă, și-a făcut o inventariere riguroasă a veniturilor (4,8 milioane de lire sterline) și a început, împreună cu credinciosul său prieten Chris Thomas, imprimarea unui L.P. intitulat „Reg stricks back” și pregătirea unui șir de concerte care a debutat zilele acestea și se va încheia în august... 1990, cuprînzînd, în ordine, țări din America, Asia și Europa. ● Madonna pare abonată la anii impari. Dacă 1985 i-a adus lansarea („Like a Virgin”), 1987 i-a

adus consacarea („True Blue”). Ce-i va oferi 1989 încă nu se știe, dar ceva trebuie să iasă, pentru că toate forțele au fost mobilizate în acest sens: managerul ei a încheiat un „contract al secolului” cu firma „Pepsi-Cola”, patronul unei case de discuri (Seymour Stein) a încurajat-o să lanseze un nou single („Like a Prayer”) și să imprime un L.P. împreună cu Prince, iar ea a confirmat că va juca și în acest an pe Broadway în piesa lui David Mamet „Speed the Flow”. ● După 13 ani de somnolență am hotărît să trec la treabă! — mărturisește Paul McCartney, care n-a mai apărut în concert decît foarte rar din 1976. Un lung turneu a fost pregătit cu minuțiozitate pentru acest an. Punctul terminus: U.R.S.S. Ocazie specială, pentru care a pregătit o repri-ză inedită de... rock'n roll clasic. ● Și, în sfîrșit, o știre caldă acum... un sfert de secol (vom mai reveni cu astfel de micro-remineri): 50.000 de cereri pentru cele 728 de locuri în sala care găzduiește „Ed Sullivan Show” — emisiunea de televiziune în care au fost invitați deja celebrii The Beatles. Peste 73 milioane de telespectatori au urmărit emisiunea cu pricina!

PAUL NANCA ■

O problemă... arzătoare

Reziduurile toxice

Este ca și cum ar fi înconjurată de o baltă de noroi maroniu, din care o picătură conține suficientă otrăvă cit să îmbolnăvească o familie întreagă, ba chiar și pe vecini. Se numesc reziduuri toxice și sînt create de om, în timp ce-și fabrică medicamente, își vopsește stufe și utilizează chimicale pentru alte produse. Și reziduurile toxice se tot adună, în proporție de mii de butoaie, zilnic, în lume!

Se afirmă că soluția optimă ar fi arderea acestor reziduuri în crematorii speciale. Dar nimeni nu pare să fie de acord să-și instaleze — cum s-ar spune — crematoriul în propria-i curte. O urmă de soluție ar putea reieși din povestea a patru oameni obișnuiți, afirmă un comentariu publicat nu demult în Financial Times: Hugh Donaldson, chimist, Jeremy Sayers, om de afaceri, Harry Williamson inginer nautic, deocamdată somer și soția lui, Dorothy. Cei patru și-au legat soarta — fără voia lor, unit — de problema reziduurilor toxice.

Hugh, un scoțian solid, de 47 ani, este directorul unei diviziuni a I.C.I. care produce coloranți, pesticide, medicamente și alte produse considerate esențiale în zilele noastre. Pe lângă ele, însă, se mai produc și reziduuri cu un înalt grad de toxicitate și lui Donaldson îi revine responsabilitatea de „a scăpa” de ele. Și iată că el face cunoștință cu Jeremy, 50 ani, de profesie contabil, care conduce Ocean Environmental Management, o companie care intenționează să profite de problemele lui Hugh. Jeremy intenționează să construiască un crematoriu înalt de 22 m, pentru incinerarea reziduurilor toxice, la Seal Sands, în estuarul râului Tees, la o distanță nu prea mare de casa și grădina familiei Williamson, din Hartlepool, Cleveland. Cei patru sînt deci legați prin complexitatea necesității distrugerii acelor „otăvuri complexe” ce rezultă din civilizația modernă.

Reziduurile toxice au devenit una dintre problemele internaționale actuale. Unul dintre modurile cele mai eficiente de a le distruge este arderea lor la circa 1300°C, temperatură la care componentele lor se descompun în părțile constitutive de bază, în teorie lipsite de toxicitate. Se construiesc crematorii speciale, care arată ca niște complexe chimice moderne, dotate cu cupetoare înalte și numeroase conducte, care necesită investiții consistente. Aceste crematorii ar trebui să fie super-eficiente: altfel reziduurile toxice rezistă la temperaturile ridicate, scapă în atmosferă, reprezentînd un factor de risc pentru plămîinii ființelor vii din zona respectivă.

Industria susține ideea construirii de astfel de crematorii afirmînd că incinerarea controlată este calea cea mai sigură pentru a trata reziduurile toxi-

ce. Ecologii însă, argumentează că industria poate și trebuie să aloce fonduri pentru cercetare în scopul găsirii unor căi mai sigure de reciclare, dar și de reducere a volumului de reziduuri toxice rezultate. Între timp, locuitorii din zonele unde se pregătește construirea de crematorii, ca familia Williamson, sînt neliniștiți de efectele lor asupra sănătății. Au auzit deja povestindu-se despre problemele pe care le au cei care trăiesc în zona unor asemenea incineratoare: la Ellesmere Port și Pontypool în Marea Britanie și la Biebesheim în R.F.G. Sînt neliniștiți și de convingerea că, și în cazul în care crematoriile funcționează în condiții optime stabilite, se poate întîmpla un incident tragic care să invaluiască vecinătatea în nori toxici.

Desigur, nu există nici un fel de statistici sau studii științifice din care să reiasă clar efectele negative ale funcționării crematoriilor asupra sănătății populației din zonă. Medicii locali au semnalat probleme respiratorii, fermierii s-au plîns de animale născute cu malformații dar nici un om de știință n-a demonstrat încă legătura directă între cauze și efecte.

Dar dubile continuă să existe în mintea celor care se simt amenințați de fumul care iese din coșurile crematoriilor. Locuitorii din Cleveland, sprijiniți de medicii locali, ba chiar și de către cercetătorii din industria chimică — puternic dezvoltată în zonă — au convins pe consilierii lor municipali că incineratorul lui Jeremy nu era tocmai de dorit. Cererea lui privind autorizarea construcției a fost respinsă în luna iulie a.c. cu motivarea — în primul rînd — a criteriilor de protecție a sănătății. Dar s-a prezentat un recurs la Environment Secretary și toată lumea, inclusiv Harry și Dorothy Williamson prevăd că, pînă la urmă, crematoriul se va construi.

Pentru Jeremy Sayers și alți oameni de afaceri ca el, opoziția locuitorilor din Cleveland este de neînțeles. La urma urmelor familia Williamson și ceilalți, au trăit dintotdeauna într-o zonă unde există o oțelărie enormă, probabil cea mai înaltă concentrare de fabrici chimice din Europa și — în plus — o centrală nucleară. Tot felul de chimicale se produc, cu alte cuvinte, chiar la ușa lor, iar riul Tees este, practic, mort ca urmare a poluării. Locuitorii din Middlesborough, Billingham, Redcar, Hartlepool și orașele învecinate au cea mai ridicată rată a mortalității din întreaga Mare Britanie și cea mai negativă situație în ce privește starea sănătății locuitorilor. Oare această stare de lucruri nu se datorează substanțelor nevăzute pe care multitudinea coșurilor de fabrici din vecinătate le eliberează neobosit, în atmosferă?

ȘTEFAN UDRESCU ■

BREVIAR ȘTIINȚIFIC

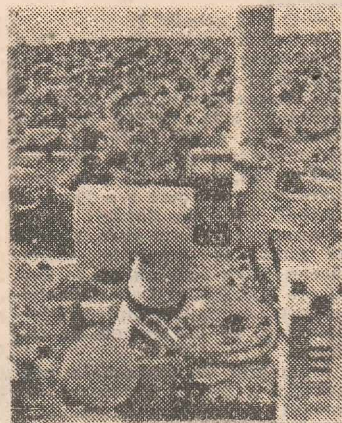
Cutezanță

În orașul Toronto, din Canada, se află un bloc-turn înalt de peste 350 metri. Într-una din zile tinărul californian Dan Goodwin, în vîrstă de 30 ani, a reușit să se cațere pînă în virful lui, sprijinindu-se pe armătura metalică a ferestrelor. În fantastica sa ascensiune el nu a folosit nici un fel de echipament de securitate, în urcuș bazîndu-se numai pe rezistența mușchilor săi.

Brumă de Martie

Imaginea alăturată, prinsă de „Viking 2”, este un document deosebit deoarece a dat la iveală, pentru prima dată, că pe solul marțian există brumă. Depunerile din jurul rocilor de culoare brună ce au mărimit cuprins între 10 și 76 centimetri, apar în cursul nopții, cînd temperatura variază în jurul a minus 80 grade Celsius și dispar ziua cînd temperatura crește pînă la minus 10. Uneori, bruma

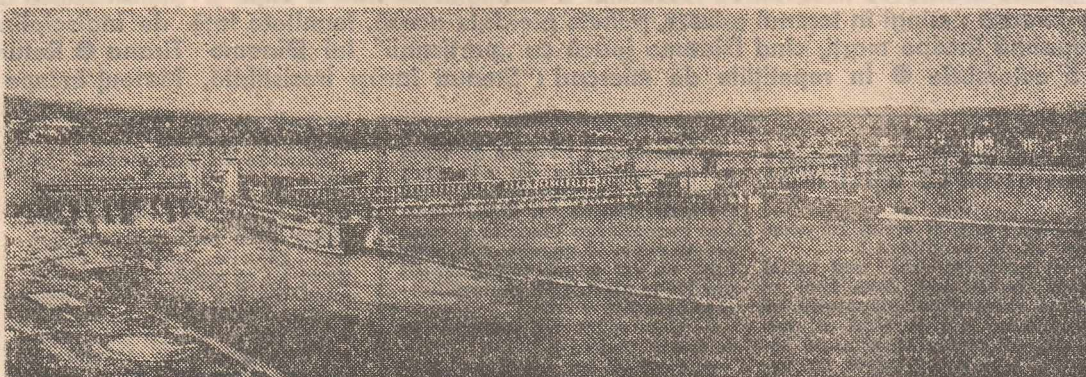
este inexistentă cîteva zile în șir. Acest lucru a permis astrofizicienilor să deducă că nu este vorba, așa cum au bănuț, de un simplu depozit de gaz carbonic înghețat, ci, mai degrabă, de o varietate a acestuia, care conține șase molecule de apă la

o moleculă de CO₂. Analizele încearcă să verifice această ipoteză, una din cele mai interesante în ceea ce privește natura solului marțian și a istoriei planetei.

AUREL DIANU ■

Din țările socialiste

Cei 40 de ani care au trecut de la Proclamarea Republicii Populare Chineze au dus în această țară la obținerea de succese strălucite și în producția de energie electrică. Acest sector, se spune într-un material difuzat de agenția China Nouă, a început să se dezvolte cu adevărat abia după 1949. Dacă în anii '30 capacitatea tuturor centralelor electrice chineze era de 18 500 kw, în 1988 această capacitate se ridica la 115 000 000 kw, iar producția atîngea 543 de miliarde de kw, China devenind al 4-lea producător de electricitate din lume, după Statele Unite, Uniunea Sovietică și Japonia. Centralele gigantice, termoelectrice și hidroelectrice, împreună cu cele peste 70 000 de microhidrocentrale, alcătuiesc în China o adevărată constelație terestră. Datorită lor, 600 de milioane din cei 800 de milioane de țărani chinezi au

Constelații terestre

astăzi lumină electrică.

Cu rezervele sale de 800 de miliarde de tone de cărbune și cu abundențele ei resurse hidrolice, estimate la 680 de milioane de kw, se spune în materialul amintit, China ocupă, în ceea ce privește resursele energetice, unul din primele locuri din lume. 70 la sută din capacitatea de producție națională de electricitate o reprezintă centralele termice. Sînt în curs de construire încă 119 centrale electrice termice, cu o capacitate totală de 32 de milioane de kw. Totodată, pe fluviul Yangtse și pe fluviul

Galben se construiesc în prezent alte 17 hidrocentrale, cu o capacitate de peste 10 milioane de kw. Potrivit datelor furnizate de Ministerul chinez al Energiei, resursele hidroenergetice utilizate în momentul de față reprezintă doar 8 la sută din potențial. Se prevede ca pînă în anul 2000 puterea instalată a hidrocentralelor chineze să crească de la 30 de milioane la 80 de milioane de kw. În ceea ce privește sectorul energiei electrice nucleare, el este abia la început. Sînt în curs de construire două centrale electrice nucleare, la Qinshan și în golful Daya, cu capacități de producție de 300 000 și, respectiv, de 1,8 milioane de kw. Ele vor intra în producție în 1990 și 1992. Se apreciază că datorită eforturilor depuse în decurs de 40 de ani, sectorul electric chinez a pășit într-o fază nouă.

P. NICOARĂ ■

Din lirica chineză actuală

Versiune românească de
TZUI NIAN CEAN ■

ZONG YONG HUA

Spațiul

Printre clădiri înalte
Ce răsar care mai de care
Cerul din ce în ce mai îngust devine
Uneori e rîu
Uneori o fîntînă
Uneori o limbă de foc

Gîndirea se-naltă din răspuțeri,
Ajunsă în pisc
Spațiul ei se lărgeste deodată
Devenind și mai adînc
Cerul e mai înalt și mai luminos
Cu nori împrăștiați
Orașele noi saltă peste tot,
întinzînd aripile puternice

KON LIU

Shanghai nocturn

Vama din Shanghai, Turnul de ceas
Limba de minut, limba de secundă
seamănă cu foarfecile
Un tur, încă un tur
Sfîrșimă ziua în bucăți

Noaptea se lasă de la înălțimea blocurilor
cu zeci de etaje

Ca o perdea
Shanghaiul își deschide imediat cutia de
comori

Ce strălucesc pretutindeni
Văi de lumină, riuri de lumină, munți de
lumină

Șase milioane de oameni compun
O poezie grandioasă
Străzile sînt rînduri de poezie
Iar lămpile sînt semne de punctuație

LI RUE NONG

Adolescența istoriei

Cîte veacuri le-am parcurs
Sînt veșnic tînăr ca și cerul albastru
Urmăresc fluviul lung numai o clipă
Devin un moșneag tîrîndu-mă din greu
Îmi pun o haină nouă, neînvînsă
Pretutindeni se găsește bucăți din haina mea

Unii spun că sînt soarele dis-de-dimineată
Fiindcă singele meu, combustibil roșu-aprins
Luminează zorii
Unii spun că sînt speranța
Fiindcă am un drum infinit de parcurs
Eu nu sînt mulțumit de realizările dobîndite
Încălesc zorile istoriei una după alta
Cu tăria și speranțele vîrstei mele

Eu nu sînt o ciocîrlie ce respiră în văzduh
Avînd norii prieteni
Sfidînd brutalitatea și stabilitatea uscatului
Eu nu sînt un melc ce brăzdează solul
Lacom de parfumul pămîntului
Sfidînd lărgimea și adîncimea cerului albastru
Eu sînt numai o iarbă, un munte verde
Și o barcă zbîdînd pe crestele valurilor
Cu brațele și sufletul meu istoria scrie
Moto de adolescentă

WANG YUE HUA

Îți dăruiesc un lac de primăvară

Îți dăruiesc un lac de primăvară
În apa din lac se află admirația și dragostea mea
Pădurea neagră de pe malul lacului
Acoperă întotdeauna sperata întoarcere
Soarele luminează inima
Luna te face mai gingașă
Tăcerea rămîne tot atît de frumoasă
Dorul rodește singurătate
Anotimpul prelungește amintirile
Balsamul înflorește neobservat în suflet

Îți dăruiesc un lac de primăvară
Apa blînd să-ți mîngie inima
Nesaț dînd respirărilor tale
În vara plină de caniculă și
În toamna adîncă, inconsolabilă,

Gimnastă la sol

Ea vine din ochii albaștri ai lui Auguste Rodin
Formează figuri minunate una după alta
Ca și cum Venus reînviată
Sărînd în bazinul de înot

Flacăra roșie, flacăra verde,
Flacăra galbenă, flacăra purpurie
Formează coroanele sufletului de foc

Ca sudoarea din sala de antrenament să fie cerneala
Precum covorul verde, fraged ca iarbă, să fie hîrtia
Să scriu un șir nesfîrșit
De cuvinte de primăvară

FOTBALUL LA EL ACASĂ

Porumboiu arbitrează în favoarea fotbalului • Exemplul lui Ivan • Lupu și Ștefan Stoica în lotul național • Tricolorii se vor pregăti la Bistrița • Steaua recuperează : mingi în terenul advers, puncte pierdute acasă, fermitate față de indisciplina • Punctele „Sportului” la „adevărul Victoriei” • Runda europeană începe marți, când Dinamo joacă cu „partizanii” lui Dinamo Tirana • Returul cu Porto — la Tîrgoviște • Reunirea pentru Copenhaga — pe 5 octombrie • În repetițiile de miercuri : Steaua iarăși irezistibilă, Mateuț începe să-și intre „în șut”, Morenii — la Petroșani ca la Porto.

Jenei este optimist

— Vă ajută în vreun fel acest început de campionat ?
— Începutul este mai agitat decât în alți ani. Asta sper să aducă valoare campionatului, să propulseze noi jucători și, implicit, să lărgască aria de selecție. Din acest punct de vedere, etapele de până acum ajută activitatea la echipa națională.
— În ce fel ?
— Concret ?
— Da.
— De exemplu, prin aceea că au impus selecției doi jucători care vor fi și chemați la lotul național, Lupu și Ștefan Stoica.
— Vreți să detaliați ?
— Pe Stoica îl urmăresc de mai multă vreme, atrăgându-mă prin „agresivitate” în sens bun, tip Lăcătuș. Valoarea și forma de acum îl recomandă cu prisosință.
— Lupu are o tehnicitate deosebită — lucru pe care-l știu, la care a adăugat în ultima vreme și dorința, exprimată în teren, prin modul în care joacă, de a face performanță. Nu anticipez, dar îl văd titular la națională.
— Ce stare de spirit aveți acum față de toamna trecută, când au debutat preliminariile ?

— Staționară ! Forma de acum a selecționabililor nu este încă la nivelul de performanță cerut de confruntarea cu Danemarca. Dar succesiunea etapelor și examenul sever al cupelor europene cred că vor aduce toți jucătorii din lot la nivelul de competitivitate necesar.
— Cum stăm cu moralul la echipa națională ?
— Cred că nu există un „psiholog” mai bun decât acest moment foarte favorabil pentru atingerea unei performanțe dorite de toți iubitorii sportului. Jucătorii noștri au valoare și calități pentru acest lucru, dar le trebuie acest factor psihologic — să înțeleagă importanța momentului și să se autodepășească. Tot ei și-au creat această situație de mari favoriți — și e păcat ca tot ei s-o irosească.
— Ce vreți să spuneți ?
— Că am mare încredere în orgoliul jucătorilor noștri.
— Unde se vor definitiva pregătirile lotului ?
— La Bistrița.
— De ce ?
— Institutul meteorologic ne-a asigurat că vor fi condiții de climă comparabile cu Copenhaga, deși cu un plus de vreo 300 m la altitudine.
— Vă mulțumesc, vom reveni.

ORADEA

Să nu acuzăm apărările!

0—1 în min. 2, 1—2 în min. 7, 3—2 în min. 32 — deci cinci goluri în prima jumătate de oră a unui meci (din care două marcate de oaspeți) — și 5—3 în final, iată o evoluție de scor ce a trezit din amorteala etapa trecută făcându-ne să sperăm în continuare într-un campionat mult mai disputat. Neștiind (totdeauna) dinainte unde se joacă meciurile cele mai spectaculoase, n-am fost la Oradea. A fost, însă, antrenorul federal Mircea Rădulescu, ale cărui opinii de mai jos completează substanțial raportul de observator federal pe care l-a întocmit oficial.

„Demult n-am mai asistat la o asemenea partidă în care ambele echipe au făcut o demonstrație și o pledoarie pentru fotbalul modern și ofensiv. Publicul a fost încântat, aplaudindu-i deopotrivă și pe oaspeți și nevenindu-i să părăsească stadionul. Adrian Porumboiu s-a ridicat la înălțimea jocului pe care-l conducea, arbitru mereu în favoarea fotbalului. De la bihoreni m-a impresionat linia de mijloc Cheregi, Tămaș, Mureșan, Vancea (l-aș adăuga și pe Ivan care a jucat la tineret, având două cartonase galbene) — o

„mediană” echilibrată, tinăra, tehnică și de mare viitor. Ovidiu Lazăr, autor a trei goluri, ne-a reținut iarăși atenția, fiind un jucător pe care, în contextul crizei de atacanți centrali, se impune să-l urmărim în continuare pentru loturile naționale.

S.C. Bacău a arătat un nivel superior de pregătire fizică și mai ales aceea tonică mentalitate a echipei venită nu să se apere, ci, dimpotrivă, să atace precum în jocurile de acasă. După ce s-a văzut egalată, n-a închis jocul, reușind, de altfel, să preia conducerea iarăși, printr-un gol superb, cum rar se poate vedea, înscris de fundașul Gh. Radu : acesta a urmărit o centrare pe contratac pe care a reluat-o cu capul direct în vîntu, amuțind întreg stadionul (2—1 în min. 7 !).

Scorul de 5—3 este mai neobișnuit și lasă, totuși, loc de meditație celor doi tehnicieni, Cosmoc și Sighitui, asupra raportului dintre ponderea acțiunilor de atac și organizarea jocului de apărare. Desigur, la impresia artistică, partida a putut primi nota 10, dar să nu neglijăm gafele făcute de apărători în cîteva situații elementare.

Aș vrea să mai menționez atitudinea remarcabilă a lui Ivan care a fost cel mai bun de pe teren în jocul de tineret. Neputînd juca la seniori din cauza suspendării, Ivan n-a considerat o corvoadă să evolueze la tineret, unde a oferit un excelent exemplu și mai tinerilor săi coechipieri de club, dar și altor „seniori”, care privesc de sus sau chiar desconsideră re-

trogradarea lor temporară la echipa de speranțe”.

Situîndu-ne, fatalmente, mai aproape de poziția spectatorului decît de a tehnicianului, am înclinat să nu acuzăm, totuși, prea tare apărările pentru golurile primite, permîtîndu-ne să vedem doar jumătatea plină a paharului, adică această predilecție — pe care o aplaudăm — spre jocul ofensiv care face, iată, deliciul tribunelor. Înscrieți băieți, numai înscrieți !

PITESTI

Nu se putea altfel!

Din cite am înțeles de la antrenorul federal Cornel Drăgușin, care a asistat la partida F.C. Argeș — Steaua, „problema învingătorului nu s-a pus nici-un moment, alt de clară a fost superioritatea echipei Steaua”. Cu meticulozitatea care-l caracterizează, Cornel Drăgușin argumentează : „Nu mai evoc datele din așa-zisa casetă tehnică — șuturi la poartă, cornere etc — care atestă dominarea Stelei, ci precizez doar numărul neobișnuit de mare, în campionatul nostru — 32 — de mingi recuperate de campioni în jumătatea de teren adversă — fapt care demonstrează că jocul a fost controlat în totalitate de echipa campioană. Inclusiv după eliminarea lui Ilie Dumitrescu (pentru un gest probabil, care m-a intristat, lovirea adversarului cînd jocul era oprit), Steaua a condus jocul și, cum era normal, a câștigat. S-a întimplat să fie printr-un penalty, dar cred că succesul oricum nu i-ar fi scăpat, întrucît, spre final, diferența de valoare a ieșit și mai pregnant în evidență în favoarea Stelei.

Mai nou promovării în echipa campioană cred că pot prelua eficiența jucătorilor pe care i-au înlocuit, dar asta presupune răbdare și perseverență. Am mai reținut prestația bună a lui Iovan, participarea la joc a lui Rotariu, ca și atitudinea lui Lăcătuș, care a rezistat atacurilor dure și, adevărat, provocatoare ale lui Eduard, necăzînd în plasa lor și văzîndu-și de joc. F.C. Argeș a încercat să blocheze jocul stelistilor recurgînd la multe faulturi, vreo 29 în tot meciul. Dar valoarea de ansamblu și individuală și-a spus pînă la urmă cuvîntul”.

Neîntîrînd în detalii (justețea penalty-ului, absența lui Hagi, forma lui Lăcătuș etc.), vom reține că jocul de la Pitesti a avut toate datele unei dispute dirze, pe alocuri încrîncenate pentru victorie. Piteștenii merită admonestați pentru duritatea unor atacuri care puteau periclita disponibilitatea jucătorilor steliști din lot, dar

și mîngiați pentru ardoarea cu care ațit în meciul cu Steaua, cit și în cel cu Dinamo au luptat împotriva... calculatorului care le-a făcut o programare total nefavorabilă în acest început de campionat. Scăpați de obstacolele grele, sperăm că ei vor reveni cît de curînd la o linie de plutire.

BUCUREȘTI

În alb și negru

În Regie a evoluat o altă „europeană”, Victoria, aflată, deocamdată, la un neașteptat — 3 în clasamentul adevărului. Cum mai îngrijorătoare decît returul cu Valencia era chiar această situație din clasament, cele 2 puncte obținute de azurii au valoarea unui balon cu oxigen ce poate înălța iarăși „nava” Victoriei. Efect contrar, „de plumb”, are asupra studenților înfrîngerea lor pe teren propriu, după care au acum — 2 și griji deosebite în perioada următoare. În partida în discuție, după aprecierea vicepreședintelui „Sportului studențesc”, prof. Eugen Banciu, „ambele echipe au evoluat sub posibilitățile reale pe care le au. După cum se desfășura jocul, nu se întrezărea alt rezultat decît egalitatea. Pînă la urmă, șansa a suris oaspeților, în urma unei faze care în simplitatea ei avea cu totul altă rezolvare”. A fost vorba numai de șansă ? A conțat și accidentarea rapidă a lui Cristea, și faptul că ambii fun-

dași laterali care au jucat pînă acum, Mihail Marian și Ciucă, n-au putut fi în echipă, înlocuitorii lor neputîndu-i suplini ca manieră de joc”. În apărare — înțeleg, dar de ce „sub posibilități” în atac ? „Pentru că în atac nu am reușit să stabilizăm o formulă percutantă”. Sorin Răducanu înscrisese, totuși, trei goluri Jiului. „Dar asta nu ne-a împiedicat să-l sancționăm pentru un cumul de abateri de la conduita normală vis à vis de echipă”. E supărare mare în Regie ? „Destulă. A fost al treilea joc, din patru, pe care l-am pierdut nemeritat, sau, cel puțin, ciudat. La Hunedoara am dominat și am ratat incredibil, la Bacău am pierdut din penalty, iar acum prin autogol. Cînd le punem cap la cap, ies și motivele de supărare”. Cum s-a accidentat Cristea ? „Într-un duel aerian. Dar precizați dv. că doctorul Dan Sarafoleanu a fost solicitat de noi să intervină — și nu ca om din tribună, ci ca prieten al Sportului studențesc, la ale cărui jocuri asistă întotdeauna în tribuna apropiaților clubului. Însoțindu-l pe Cristea la spital din proprie inițiativă, gestul a fost mult mai util și oportun decît al oricăruia „din partea clubului”. Cristea se antrenează în continuare, dornic să nu piardă contactul cu lotul național. Sportul nu prea are răgaz, dar și-ar „pansa cumva rănile” acestui început de campionat ; iar Victoria așteaptă cu speranță pe Valencia, într-o confruntare de „dublu V” din care sperăm să iasă victorioasă.

Grupaj realizat de OCTAVIAN ȘTIREANU

TIMIȘOARA

Una caldă, alta rece

Ultimele două partide ale Politehnicii Timișoara, atît de diferite ca rezultate și modalități de abordare, au ca numitor comun angajamentul total în fiecare fază. Adică exact atributul care a lipsit alb-violetilor în prima etapă cu F.C. Bihor și care s-a manifestat doar parțial cu Flacăra Moreni. Corelație firească pentru că, fără aplomb și dorință de victorie, studenții timișoreni au risipit în confruntările amintite trei puncte foarte prețioase.

La Cluj-Napoca, Poli s-a întrecut pe sine mizînd din start totul pe cartea victoriei, acționînd permanent cu calm și luciditate, apărîndu-se, construind și marcînd ca și cum n-ar fi avut doar un singur punct în clasament. Șansa ei s-a numit forma excelentă a cuplului Timofte II — Cașuba, ultimul imbatibil în duelurile cu defensiva greoaie a clujenilor. Cei doi au produs permanent panică într-o apărare lipsită de mobilitate.

te, cele patru goluri marcate reprezentînd doar materializarea parțială a numeroaselor ocazii avute. Să concluzionăm deci că jocul cu universitarii clujeni a însemnat pentru gruparea timișoreană o mare gură de oxigen, un bine venit reviriment, victoria în sine învîndu-se într-un moment deosebit de important al debutului în prima divizie.

Creșterea de formă manifestată în partida de duminică, succesul puțin scontat atunci și renumele oaspeților au făcut ca, miercuri, stadionul timișorean să fie arhiplin la întîlnirea cu Dinamo. Din păcate însă, cei peste 50 000 spectatori au plecat cu o singură (parțială și această) mulțumire. Că favoriții lor, luptînd din răsputeri pentru un rezultat bun, i-au făcut să spe-re într-un punct pînă la final. Mai erau doar șapte minute de joc cînd Mateuț a rețezat aceste nădejdi, dar în suflitul mare al suporterilor a încolțit din nou speranța că „Poli” se află pe drumul bun. La polul opus al regretelor s-a notat evoluția inconstantă a oaspeților, care s-au descurcat greu în atac în fața unei apărări aglomerate și decise în intervenții (cum va fi și cea albaneză, probabil), au acționat mult prea lent, creîndu-și puține faze fierbinți la poarta lui Almajan.

GEORGE BOIERU

Sub panoul performanței

Doză rezultate de excepție ale tinerelor noastre baschetbaliste obținute în mai puțin de o lună — vicecampioane europene la cadete și cîștigătoare ale „Concursului Prietenia”, desfășurat în orașul bulgar Iambol (turneu de junioare, 18—19 ani, unde noi am participat tot cu echipa de cadete, 16—17 ani) — au atras atenția asupra posibilităților de progres pe care le are un sport care de multă vreme cam stagna la jumătatea drumului spre performanță. Neștiind cît de des se vor repeta, nu scăpăm momentul să insistăm asupra acestor rezultate, reluînd, cu încetîmîntor, importanța lor printr-o discuție cu prof. Horia Pop, de la C.S.Ș. Viitorul Cluj-Napoca, antrenorul principal al lotului (și, totodată, secundul lui Nicolae Martin, la multipla campioană de senioare „U”-C.S.Ș. Viitorul).

— Cînd și cum a început ascensiunea lotului de cadete ?
— Am putea data începutul în toamna anului trecut, prin cele trei „Zile ale baschetului”, adevărate trialuri de selecție, organizate la Mediaș, Arad și Satu Mare, cînd s-a conturat actualul lot. Au urmat inevitabilele cantonamente dar și — lucru deosebit de important — un calendar competițional deloc relaxat, bine alcătuit de F.R. de

Baschet, care a cuprins turneele de la Olsztin și Varșovia (R. P. Polonă) și Rakovnik (R. S. Cehoslovacă), apoi Balcaniada de la Kastoria (Grecia) și „Cupa Mării Negre”. Și să nu uităm că majoritatea componentelor lotului fac parte și din divizionare „A” ale senioarelor. „Vâră fierbinte” a continuat apoi cu 5—6 ore de antrenament pe zi, la fel de solicitantă și pentru fete și pentru noi trei, adică

stimata colegă din Oradea, Adriana Niculescu, doctorița Marta Baroga și subsemnatul.

— Care a fost „cheia” rezultatelor din această vară ?

— „Cheile” adică, fiindcă n-a fost una singură. În primul rînd baza de selecție : alături de cadetele promovate cu un curaj de bun augur de antrenorii divizionarelor „A” de senioare, au apărut jucătoare din cluburi sportive șco'are cum sînt cele din Arad (Diana Ciupe), Sfîntu Gheorghe (Elisabeta Ambrus) și Tulcea (Doina Tocală), de exemplu. Lărgirea bazei de selecție e obligatorie în continuare, fiindcă talentul și datele biologice și psihologice nu pot fi înlocuite cu nimic, dar se mai și modifică în timp, determinate de o mulțime de factori. Prin selecție, am reușit să avem trei pivoți ca Laura Nițulescu (1,88 m), Dana Morosan (1,88 m) și Ambrus (1,87), apoi două jucătoare de talie de asemenea respectabilă, Ioana Cocirlan (1,84 m) și Svetlana Simion (1,85 m), o conducătoare de joc cu excelente calități, Diana Ciupe, și o extremă incisivă bine orientată „pe coș”.

Doina Tocală. Și nu e un secret că toate șapte se află acum în vederile F.R.B. pentru lotul de senioare.

— O altă „cheie” ?

— Solida prietenie care s-a legat între toate fetele, dialogul deschis și sincer între fete și conducerea lotului (un excelent psiholog este colega Adriana Niculescu), acești factori ducînd progresiv la o pregătire psihologică solidă, exprimată prin dezvoltarea cu care s-a jucat la Iambol, unde am depășit toate adversarele, dintre care, alături de puternica formație gazdă, făceau parte redutabilele formații ale U.R.S.S. și Cehoslovaciei, cu loturi aproape complet schimbate față de Europenele de cadete.

Momentul de maturitate psihologică a fost la Timișoara, în meciul cu echipa de cadete a U.R.S.S., căreia nu-i venea să creadă că... nu poate cîștiga !

— Și totuși, în finala Europeanelor ați capotat.

— Am pierdut la 1 punct în fața Cehoslovaciei, după ce la aceeași echipă pierdusem în serii la 5 puncte. E greu totuși de

spus dacă în finală a fost vorba de un complex sau de o cădere psihică... mai degrabă de nerealizarea unui plus de concentrare. Dintr-un total de 18 meciuri în trei turnee oficiale, am mai pierdut doar încă două — la Balcaniada, în fața Iugoslaviei (în prelungiri) și a Bulgariei, cu cîte trei puncte.

— Ai vreo concluzie despre stadiul actual al baschetului feminin ?

— Înainte de toate, acum, la schimbul de generații, e vorba de un salt valoric care trebuie impulsionat începînd cu baza de masă, cu acele echipe de fete care pun pentru prima dată mina pe o minge de baschet. Iar spre virful piramidei, la marea performanță, trebuie remarcată actuala generație de antrenori și deopotrivă activitatea intensă și eficientă a federației de specialitate. Minunatul nostru public de baschet merită și meciuri frumoase și satisfacții de pe urma participării noastre la competițiile internaționale.

RADU BĂDILĂ

În jurul globului

● Skelleftea. Turneul internațional conținând pentru „Cupa Mondială a fost urmat de o competiție feminină cu șase participante, jucătoarele sovietice Nino Gurieli, Lidia Semenovă și Nana Alexandria au decisându-și primele trei locuri. Pentru configurația finală a clasamentului o mare însemnată a avut-o partida din runda a II-a Alexandria — Semenova (indiana regelui) 1. c4 g8 2. d4 Ng7 3. Cc3 Cf6 4. e4 d6 5. Cf3 00 6. Ne2 Cb7 7. 00 e5 8. Ne3 Cg4 9. Ng5 f6 10. Nh4 c6 11. Cel Ch6 12. Cc2 De8 13. f3 f5 14. d5 Cf7 15. b4 f4 16. Nf2 e5 17. Cb5 Dd8 18. Tbl b6 19. a3 g5 20. Cel Cf6 21. Cd3 h5 22. a4 g4 23. Nh4 Dd7 24. b:c5 b:c5 25. Cf2 Ch6 26. Rh1 Ch7 27. Cd3 Nf6 28. Nel Tf7 29. Cf2 Tg7 30. Tb3 g3 31. Ch3 D:h3 32. g:h3 g2 33. Rgl g:f1d 34. R:f1 N:h3 și albul a cedat.

● Cupa Europei. La Reykjavik echipa locală a primit replica formației vest-germane Bayern München. Gazdele și-au primit oaspeții cu cea mai mare seriozitate, în primul tur obținând un scor impresionant 4,5:1,5. Turul al doilea a revenit oaspeților cu 4:2, scorul general atregându-se în favoarea islandezilor cu 6,5:5,5, care și-au câștigat dreptul de calificare în faza superioară a competiției continentale. Rezultatele tehnice înregistrate sunt următoarele: Ribli (Bayern) — Hjartarson (Reykjavik) 0-1, 1-0, Kindermann — Arnason 0-1, 1/2, Bischoff — Petursson 1-0, 1/2, Hickl — H. Olafsson 0-1, 1/2, Hertneck — Stefansson 0-1,

Hecht — Stefansson 1/2, Hecht — Thorsteins 1/2, Schlosser — Thosteins 1-0.

● După Fischer, Kasparov și Mecking... tinărul englez Michael Adams își înscrie numele în istoria șahului mondial, fiind al patrulea (ca vîrstă) mare maestru de excepție. Prin victoria în turneul de la „Park Hall Int.” (categoria a 10-a) Adams a realizat cea din urmă normă necesară mult doritului titlu. Rămîne ca FIDE să-i ofere diploma și insigna de mare maestru la viitorul congres. Ultima sa normă a fost obținută clar (cu o jumătate de punct peste punctajul impus) într-o companie selectă: 1. Adams 6,5 p, 2-3 I. Sokolov, Wolff 5,5 p, 4-5. Tisdall, Wilder 5 p, 6. Hodgson 4,5 p. etc. Să urmărim stilul de joc al viitorului mare maestru (17 ani) într-o confruntare din apărarea Alehin: Adams — Dunnington 1. e4 Cf6 2. e5 Cd5 3. d4 d6 4. Cf3 g6 5. Ne4 Cb6 6. Nb3 Ng7 7. a4 a5 8. 00 00 9. h3 d5 10. Cc3 c6 11. Te1 Ca6 12. Ce2 Ce7 13. e3 Ce4 14. Ne2 b5 15. b3 Cb6 16. Cf4 b:a4 17. b:a4 Ce4 18. Tbl f6 19. e6 Dd6 20. Dd3 f5 21. Cg5 Na6 22. Dg3 e5 23. C:h7 ! ! și negrul cedează.

● Karpov și-a anunțat sosirea pentru 21 septembrie la San Bernardino pentru a participa la o acțiune publicitară în cadrul zilelor turneului jubiliar „International Brocco-Open” (ediția a X-a). Karpov va susține un simulat și va lua parte la un scurt turneu de blitz, toate acestea cu numai zece zile înainte de a lua startul în dificilul meci al candidaților la titlul mondial, în care îl are ca adversar pe compatriotul său Artur Iusupov. Este oare convins ex-campionul lumii că va învinge ușor sau poate prin participarea la San Bernardino încearcă să simtă mai devreme pulsul viitoarelor confruntări? Răspunsul îl vom avea de-abia din declarațiile pe care Karpov le va face la sfîrșitul lunii octombrie...

Iolanda Balaș:

„Important e să fii deasupra ștachetei”

— Voiam să spun că, din eite știu, n-ați câștigat și la Melbourne!

— Nu, dar nu numai că n-am câștigat, a mai fost ceva. Am plecat de aici pe un sfîrșit de toamnă și am ajuns acolo într-o primăvară australă. La sosire, am rămas și fără antrenor. Eu și Lia Manoliu ne-am antrenat singure, singure, vreme de o lună întreagă. A fost cea mai dureroasă înfrîngere din cariera mea. Am pierdut recordul mondial. Americanca Mildred McCDaniel a sărit, în finală, 1,76, n-am luat nici argint, nici bronz, am terminat abia pe locul cinci cu un rezultat mult sub posibilități. De ce a fost o durere în sufletul meu, de ce v-am spus că a fost înfrîngerea cea mai dureroasă din viața mea? Și nu neapărat pentru înfrîngere și pentru pierderea recordului mondial, ci pentru faptul că seara, la întoarcerea în satul olimpic, la gazeta de perete la care se obișnuia să fie afișate concursurile zilei, am văzut fotografia mea ruptă și peste ea scrisă „trădător de patrie”.

— Una din naivitățile acelei vremi dusă pînă la antipozii.

— Da, dar m-a durut teribil, era o palmă de la ai mei pe care toată viața am vrut să-i reprezint cu cinste, să duc numele țării pe toate buzele oamenilor de bună credință. Asta a fost bucuria vieții mele, să ure podiumul pe primul loc, să ascult imnul și să privesc cum se înalță tricolorul, simțind că literele cuvintului România de pe trening încep să ardă. A fost ultima dată cînd am pierdut un concurs. De atunci, vreme de patru ani de zile, pe fiecare filă a caietelor de antrenament am scris „revanșa”. Și zece ani n-am mai pierdut nici un concurs, pînă la retragere, în 1967.

— Și v-ați retras fără înfrîngere?

— Nu, nu. În 1966 am avut un accident la tendonul lui Achile. E și aceasta o poveste uitată. Noi săream pe zgură și aterizam în groapa cu nisip. Ca zgura să fie mai solidă în locul de bătaie, am avut o idee, preluată mai tîrziu și de alții. Ameste-

cam zgura cu ciment. Asta a adus cei mai buni atleți ai acelor ani să concureze la noi. Dădea rezultate foarte bune în acel moment. Și imaginați-vă că timp de aproape cincisprezece ani de cîte mii de ori am bătut pe un loc atît de dur. Tendonul s-a calefinit. Am făcut tratamente complicate în străinătate. Mi s-a propus varianta operației. Am refuzat. La 21 de ani poate că acceptam, dar la 31, fără garanția că voi putea continua să sar, nu. Am urmat tratamentul și, în 1967, la Campionatele internaționale ale României am zis să mai încerc o dată. Am intrat în concurs, am trecut ștacheta, dar imediat a apărut o durere îngrozitoare. Adversarele mele au continuat și era pentru prima dată cînd ridicau, ridicau tot ridicau ștacheta și eu rămîneam pe margine.

— E tristă retragerea? Ieșirea din scenă a unei mari vedete, a unui campion pare sărbătorească cea mai amarnică!

— Atunci de ce mă mai întrebati?

— Încerc să aflu ce simțeați dumneavoastră!

— Exact ce-ați spus. Dar m-am retras cu un abandon, nu cu o înfrîngere. Simțeam că trebuie să o fac, să las oamenilor o imagine neștirbită a victoriei. Totdeauna am considerat

că victoria mea le aparține lor și în numele lor nu mi pot permite să admit și ideea de înfrîngere.

— Cînd mă gîndesc la acei ani mă cuprînde emoția. Nici prin vis nu mi-ar fi trecut că într-o bună zi vom sta de vorbă la aceeași masă.

— A trecut multă vreme, lucrurile s-au schimbat, recordul a căzut...

— Cîți ani a rezistat al dumneavoastră?

— Încă 14 ani, pînă într-o zi, cînd am auzit la radio că germana Busenhauer a doborât recordul mondial. Am mers imediat la poștă și i-am dat o telegramă de felicitare. Cel puțin între noi, sărîtorele în înălțime, era o atmosferă de prietenie de toată frumusețea. Thelma Hopkins, cea de la care am preluat recordul mondial, mi-a rămas foarte aproape. Ne scriem de sărbători, de momentele cele mai importante. La concursuri ne asistăm, eu săream mai tîrziu și veneau și-mi cereau sfatul. Chiar dacă îmi erau adversare, am fost loială.

— Se pare că acest spirit a cam dispărut. Ideea de luptă a afectat relațiile între atleți.

— Toate se schimbă, și recordurile, și oamenii. Acum au intrat în joc și b.nii.

— Crescînd miza, a crescut și egoismul.

— Vedeți, am aici catalogul unui concurs de cros din Bali la care am condus o delegație de atleți române. Era să nu mai ajungem, dar asta e o altă poveste, și la concursul respectiv, pentru un record mondial, se oferea un premiu de un milion de dolari. Bani au adus egoismul în sport. Pe vremea noastră ne temeam de bani ca să nu fim considerați profesioniști. Și prietenia era principala noastră bogăție, prietenie sinceră, în ciuda faptului că la concursuri adversarele mele se opreau pe la 1,75, sau pe la 1,80 și eu continuam să concurez singură. Ani de zile, ele știau câștigătoare dar ne purtam cu căldură, ne stimam și niciodată nu le-am dat prilejul să se simtă jignite.

(Va urma)

CORNEL NISTORESCU ■

Civilizația sportului

Fair play — o amintire?

Revista clujeană „Tribuna” susține de mulți ani de zile o interesantă rubrică sportivă pe care de-a lungul timpului au semnat-o condeie prestigioase ca Viorel Căcoveanu și regretatul Alexandru Căprariu. Acum, „stagiarii” care o semnează — ierțați-ne dezvăluirea — este tinărul scriitor Tudor Vlad. Iată ce am citit într-una din ultimele cronici: „În urmă cu cîteva săptămîni, plimbîndu-mă pe aleile Parcului Babeș, am observat mișcare pe unul din terenurile de fotbal: evoluau niște amatori — cu greu se putea deosebi după echipamentele lor cărei tabere aparțin — iar miza era conținutul a trei sau patru lăzi de bere. Juca atelierul de sculărie cu cel de forjă, ambele aparținînd aceleiași întreprinderi. Pe margine, vreo optzeci de suporteri, colegi de muncă și amatori de bere, desigur. Pînă aici, totul era plăcut, astfel de inițiative fiind pași cîștigați în lupta împotriva sedentarismului. Dar, apropiindu-mă, am observat fețele congestionate ale spectatorilor, urmare a atmosferei tensionate de pe gazon. Sărmanul arbitru improvisat (pe chipul lui se citea regretul enorm că-și oferise serviciile) era ținta majorității atacurilor verbale: „Cît țî-a dat, mă, sculăria?” ori „Te-ai băgat slugă la forjă”. Nu mai vorbesc despre evenimentele din teren, despre intrările la om care dovedeau că Bumbeșcu e o domnișoară de pension. În cele din urmă, cîteva jucători ai unei echipe au ieșit din teren nemulțumiți de scor sau de vreo decizie a arbitrului, iar meciul s-a întrerupt. Am întrebat iarăși dacă partida avea o miză reală și răspunsul a fost din nou negativ. A ieșit în evidență — pentru a cita oară — formidabilul impact al spectacolului fotbalistic, cu tot ce are el bun sau rău, asupra unei mase enorme de spectatori constanți ori ocazionali. Indisciplina și incidentele frecvente din divizia A au alterat pînă și meciurile „fotbaliștilor de duminică”.

Inutil de comentat cele de mai sus. E trist că am ajuns la situația de a juca fotbal sau de a asista la fotbal cu chipurile încrîncenate de o pasiune (a se înțelege patimă) care depășește limitele normalului. Și cînd ne amintim că 1989 a fost declarat anul fair play-ului în fotbal! Care fair play a rămas o amintire a unor ani cînd victoriile nu erau decît părți ale marilor bucurii produse de jocul în sine.

Și fiindcă a venit vorba de fair play probabil ați observat că la imensa majoritate a competițiilor amicale, de pregătire, interne sau cu participări din afară, se acordă — în afara clasamentului — unele premii, să le zicem „speciale”. De pildă: cel mai eficient jucător (jucătoare), cel mai tehnic, cel mai tînr, cel mai bun portar, chiar cea mai „frumoasă” jucătoare și — de regulă — „premiul fair play”. Am asistat la „n” competiții de acest gen și de fiecare dată acest așa-zis „premiu fair play” a fost acordat echipei clasate pe ultimul loc! Am văzut conducător de echipă care spunea jenat: „Am luat și noi premiul fair play!” Ce a ajuns acest premiu? De consolare? Pentru „non combat”? O „distincție” a celor mai slabi? „Au luat și ei premiul fair play” auzi spunîndu-se în deridere! Și dacă o astfel de noțiune este luată în tîrbacă, fare greu și lung e drumul pînă la a o repune în drepturi! Pentru că această postură de cenușăreasă o distincțiilor i-au oferit-o nu oameni de pe stradă, ci niște organizatori, niște oameni de sport care ar trebui să știe cui și pentru ce se oferă o astfel de distincție. De ce oare premiul fair play a devenit incompatibil cu cîștigarea unui turneu? De ce această distincție nu se acordă niciodată celor care au dovedit și valoare, și putere de luptă, alături de respectarea regulamentului și partenerului de întrecere? Iată cum răzbate la suprafață un sentiment refulat în unele conștiințe necurate, care știu că locurile frunțase se cîștigă uneori pe alte căi decît ale fair play-ului! Acei care manevrează rezultate și clasamente știu că fair play-ul este o mîngiere (!!) pentru cei slabi! Și naivi!! Din păcate! Și cu toată nevinovăția — dar și lipsă de sportivitate — o demonstrează acordînd premiul fair play celor mai slabi.

De gîndit! Poate și de acționat cumva!

CRISTIAN ȚOPESCU ■

● După două luni de vacanță luate cu de la sine putere, argentinianul Diego Maradona a sosit, în sfîrșit, la Napoli, unde, așa cum a declarat unui reporter al televiziunii italiene, îi va remite (termenul a fost mai dur...) contractul președintelui lui SC Napoli, Corrado Ferlaino. Supărat foc pe o serie de zăriaști peninsulari, care au scris că ar avea legături strînse cu Camorra (mafia napolitană) și cu piața drogurilor, Maradona și-a declarat intenția să rupă contractul cu Napoli, ba chiar să renunțe la fotbal. La rîndul său, clubul a introdus o acțiune în justiție, cerînd, între altele, daune-interese uriașe, în valoare de 6,5 milioane dolari, dacă respectivul contract va fi reziliat unilateral de către fotbalist. Sosit în Italia, însă, Maradona a încetat brusc polemica (probabil a citit cu atenție acțiunea în justiție...), președintele Ferlaino l-a evitat, plecînd într-o croazieră pe Mediterana, ca să-l lase timp de gîndire, iar o eventuală plecare la Marsilia a fost dezmințită. Așa încît, vom asista, în curînd, la reîntrirea asului argentinian în formația deținătoare a „Cupei UEFA”...

● „Farsa chiliană”, cum a numit-o presa din Brazilia, a luat sfîrșit în mod previzibil. Comisia competentă a Federației internaționale de fotbal a decis să acorde Braziliei două puncte, consemnînd scorul de 2-0, în urma retragerii chilienilor de pe teren în minutul 69 al par-

tidei Brazilia — Chile din preliminariile campionatului mondial, măsură în concordanță cu articolul 6 al regulamentului. De ce „farsă”? Pentru că brazilienii au reușit să demonstreze cu argumente puternice faptul că portarul Rojas nu a fost lovit de petarda aruncată din tribunele stadionului Maracana de Rosemary Melo (eliberată, între timp, din arestul poliției), incident învocat de chileni în momentul părăsirii terenului.

Toată lumea face sport

rana la arcadă intervenînd încă în prima repriză, cînd Rojas s-a lovit de bara porții. Conduși cu 1-0 (brazilienilor le era suficient un meci egal pentru calificarea la turneul final), fără să poată trece măcar o dată în repriza a doua de centrul terenului, chilienii au încercat „ultima șansă”, o decizie la „masa verde”, după cum a declarat selecționerul Braziliei, Sebastiao Lazaroni, care a adăugat: „Știm de o săptămînă că formația chiliană va încerca ceva în genul acesta”.

● Decizia FIFA confirmă astfel calificarea la „Cupa Mondială” a echipei Braziliei, a patra, după Italia, Argentina (din oficiu) și Iugoslavia. ● Retragerea retroactivă a titlului și recordului mondial în proba

de 100 m plat deținute de atletul canadian Ben Johnson a născut o vie polemică în chiar sinul conducerii Federației internaționale de atletism. O serie de membri ai Consiliului executiv al IAAF au apreciat că această măsură va determina în rîndul sportivilor o veritabilă „omertă” (legea tăcerii), intrucît dacă vor face ca Johnson, care a recunoscut că lua substanțe prohibite înaintea campionatelor mondiale de la Roma, vor fi depozdați, ca și el, de trofeele cîștigate. Or, interesul IAAF este de a elucida toate problemele legate de doping, în această dificilă luptă declarațiile sportivilor și antrenorilor fiind de mare utilitate. Această opinie, destul de răspîndită, cum suneam, a fost ignorată din dorința IAAF de a da un exemplu clar de fermietate. ● Campionul mondial de automobilism Formula 1, brazilianul Ayrton Senna, a dezmințit zvonurile potrivit cărora se va retrage din activitatea competițională la sfîrșitul actualului sezon. „Sînt sub contract cu McLaren — Honda pînă în 1991 și am de gînd să-mi respect obligațiile”, a declarat Senna. Pe de altă parte, coechipierul său, francezul Alain Prost, actualul lider al clasamentului piloților, va face, probabil, parte în sezonul viitor din „scuderia Ferrari”, discuțiile în acest sens fiind destul de avansate.

LUCIAN OPREA ■

EVENIMENT EDITORIAL

Un eveniment în istoriografia românească îl reprezintă, de bună seamă, apariția lucrării **România în anii celui de-al doilea război mondial**. Primul volum conține date despre Statul național unitar român în perioada 1919—1939. Impactul declanșării celui de-al doilea război mondial asupra României. Lupta poporului român pentru recucerirea independenței și suveranității naționale. Al doilea volum tratează despre Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944. În sfârșit, al treilea volum se referă la Eliberarea părții de nord-vest a țării de sub ocupația horthysto-

hitleristă, la Participarea armatei române la eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei și la Evoluția României în primii ani postbelici. Realizatorii acestei lucrări de mare interes — un colectiv format din istoricii noștri de azi de frunte — dintre care îi amintim pe cei din comisia de coordonare: academician Stefan Pascu, general-locotenent dr. Ilie Ceausescu, coordonator principal, conf. univ. dr. Mircea Mușat, conf. univ. dr. Ion Ardeleanu, colonel dr. Gheorghe Tudor, colonel dr. Gheorghe Arădvoaice, colonel dr. Vasile Mocanu, colonel dr. Constantin Toderascu, maior dr. Mihail E. Ionescu, maior dr. Ioan Tal-

deș — au ținut să ne ofere nu numai un document de preț, bogat în informații, din viața României, dar și o carte de învățătură de maximă actualitate. Într-un moment cînd, nu demult, s-au împlinit 50 de ani de la declanșarea celei mai sîngeroase conflagrații din istoria omenirii, poporul român povestește, prin intermediul acestor trei volume apărute la prestigioasa Editură Militară, o experiență care poate constitui pentru oricine un prilej de meditație și un argument de valoare în slujba instaurării păcii definitive pe această planetă. (George Arion).

SIMPOZION

Cercetarea magneziului

Congresul internațional de cercetare a magneziului (International Congress on Magnesium Research) își desfășoară lucrările în perioada 21—24 septembrie în România, la Tirgu Mures, sub auspiciile Uniunii Societăților Științelor Medicale din țara noastră și ale Academiei de Științe Medicale. Desemnarea de către forurile științifice internaționale și naționale a Centrului universitar Tirgu Mures pentru organizarea acestui prestigios Congres (sub președinția profesorului dr. doc. Liviu Popoviciu) se datorește prestigiului de care se bucură acest centru universitar și colectivul Clinicii de Neurologie în știința medicală internațională și românească. Un larg și prestigios colectiv de organizare se ocupă de mai mulți ani de organizarea acestui congres, la care vor participa peste 40 de cercetători din numeroase țări ale Europei (Italia, Suedia, Spania, R.F. Germania, R.D. Germania, Polonia, Israel, Iugoslavia, Ungaria) și din Japonia, precum și peste 200 de cercetători din întreaga țară, ceea ce atestă interesul deosebit care se acordă studiului magneziului în funcționalitatea organismului uman și animal (în special a sistemului nervos, cardiac și endocrin) și în numeroase sectoare de patologie.

În programul bogat al Congresului figurează 121 de lucrări, repartizate în 12 sesiuni științifice. Menționăm doar câteva din cele mai importante domenii de cercetare: 1) Noi metode biochimice și neurofiziologice în diagnosticul deficiențelor de magneziu. 2) Tulburări de somn (insomnii, hipersomnii, parasomnii), în sindroamele spasmofilice hipomagnezice. Cercetări clinice, biochimice, electroencefalografice, computerizate (Cortical Mapping), și polisomnografice. 3) Tulburări cardiovasculare în deficiențele magnezice. 4) Magneziul în patologia ginecologică și infantilă. 5) Noi produse terapeutice în patologia hipomagnezică. 6) Dinamica magneziului plasmatic și eritrocitar în unele suferințe endocrinologice. 7) Manifestări digestive în deficiențele magnezice.

SPECTACOLE

● Din nou Nabucco la Operă, cu Vasile Martinou în rolul principal ● Cunoscutul dirijor Carol Litvin dirijează partitura balletului pentru copii **Copelia** ● În cadrul concertelor aflate sub genericul **Trepetele afirmării artistice** se afirmă noi nume ● Recitaluri de orgă violă și pian ● Concert cu dirijorul **Ovidiu Bălan** la pupitrul Orchestrei simfonice din Bacău ● Sub genericul **Literatură chitarel**, piese de răsunet în interpretări de prestigiu ●

Amănunte în pagina 14

VREMEA

cum a fost cum va fi

OTILIA DIACONU

Ploioasă și răcoroasă, prima parte a lunii septembrie a adus intile semne meteorologice ale toamnei: diminețile reci și cețoase, burnițele, brumele, ploile continue. În dimineața zilei de 14 septembrie s-au înregistrat cele mai scăzute temperaturi minime (ale lui septembrie a.c.): 0°C la Intorsura Buzăului și 1°C la Miercurea Ciuc și Plăieșii de Jos. S-a semnalat brumă în județele Botoșani, Suceava, Harghita și Vaslui. Temperaturile maxime au fost sub cele normale climatologice, cu pînă la 8°—10°C, mai ales în sud-vestul țării. La Drobeta-Turnu Severin și Craiova, acestea s-au apropiat de cele mai scăzute maxime ale intervalului.

Si... „după-atîta frig și ceață”, aproape că pierduserăm speranța în zilele blinde și calde de toamnă! Încălzirea vremii din ultimele zile s-a resimțit în toată țara, dar mai ales în regiunile din vestul țării, unde maximele înregistrate au depășit din nou pragul unei zile de vară. Aceasta s-a datorat realizării peste partea sudică a continentului european, a contextului aero-sinoptic tipic de vreme frumoasă și stabilă. Dorsala anticiclonului azoric s-a unit cu maximul barometric est-european. În troposfera medie, dorsala de aer cald ce a ajuns la parametrii specifici verii, asigură stabilitatea termodinamică a masei de aer.

În jurul datei de 23 septembrie, pentru a doua oară în decursul anului, razele soarelui cad perpendicular pe Ecuator, despărțind ziua și noaptea — în părți egale — de cite 12 ore fiecare pe toate meridianele lumii. Această dată echinocțială marchează începutul astronomic al toamnei; zilele devin din ce în ce mai scurte, radiația solară slăbește din intensitate, iar suprafața subiacentă se răcește ușor și treptat.

Esté cunoscut faptul că aerul nu se încălzește direct de la Soare, ci indirect, prin intermediul suprafeței terestre. Aceasta are proprietatea de a absorbi

în bună parte energia radiantă a Soarelui (în special radiațiile cu lungimi de undă mici și medii) și de a o emite ulterior sub forma de radiații cu lungimi de undă mari (30 000—40 000 Å), cu efecte calorice puternice. Atmosfera, mai găsoște uneori și după echinocliu resursele necesare pentru a ajunge la valori termice specifice verii. Astfel, în intervalul 21—27 septembrie s-au înregistrat zile deosebit de calde în 1927 (35,8°C la Băneasa, 34,8°C la Filaret), 1973 (33,4°C la Sibiu, 29,7°C la Miercurea Ciuc) și 1987 (38,0°C la Drobeta-Turnu Severin, 34,8°C la Constanța). Zile deosebit de reci, în care valorile maxime ale temperaturii aerului nu au depășit 10°C, s-au înregistrat în anii: 1906 (5,2°C la Satu-Mare, 8°C la Craiova), 1931 (4,3°C la Sibiu și 5,9°C la Cluj), 1979 (6,5°C la Miercurea

Ciuc, 10° la Constanța). Nopti și dimineți reci s-au produs în 1906 (—3,2° la Craiova, 0,5°C la Constanța), 1977 (—1,7°C la Iași, —7,6°C la Miercurea Ciuc, —2,6°C la Satu-Mare). Perioada 25—29 septembrie a anului 1906, a fost deosebit de rece. După ce în 25 și 26 ploile s-au transformat în zona montană în lapoviță și ninsoare, vremea s-a răcit accentuat. S-a produs îngheț și brumă în aproape toate regiunile, dar mai ales în zonele subcarpatice din estul și sudul țării. Valorile minime negative de —4,4°C la Baia de Aramă, —4,0°C la Tirgu Jiu, —3,5°C la Pitești și Rimnicu Vilcea, s-au realizat în condițiile unei mase de aer deosebit de rece, avînd în vedere faptul că solul mai păstra încă resursele termice ale verii.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 21-27 septembrie

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxima diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpie	19÷24	8÷13	8÷13	38.0	Drobeta-Turnu Severin 1987	-1.6	București Filaret 1906
Deal și podiu	16÷23	5÷9	7÷14	34.0	1951 1927	-3.5	Pitești 1906
Depresiuni	17÷20	2÷7	9÷10	29.7	Miercurea Ciuc 1973	-7.6	Miercurea Ciuc 1977
VL. Oana	5÷6	-2÷0	16÷17	17.8	1981	-15.0	1935
Litoral	20÷21	12÷14	7÷8	34.8	Constanța 1987	0.5	Constanța 1906

În intervalul 21—27 septembrie Vremea va fi predominant și frumoasă și caldă, cu deosebire în regiunile din sudul țării. Cerul va fi variabil mai mult senin. Înnorări trecătoare se vor semna în regiunile nordice și nord-estice, iar spre sfîrșitul intervalului și în cele sud-estice, unde izolat va ploua slab. Temperaturile maxime vor fi cuprinse între 20° și 30°C, izolat mai coborîte spre sfîrșitul intervalului în nordul țării, iar

valorile minime se vor încadra, la scara întregii țări, în general între 7° și 17°C. În depresiuni și în zona montană diminețile se va produce ceață. La București, vremea va fi predominant frumoasă și caldă. Cerul va fi variabil mai mult senin în prima parte a intervalului. În ultimele zile vor fi condiții de ploale slabă. Temperaturile maxime vor fi cuprinse între 27° și 30°C, iar minimele se vor încadra între 10° și 14°C.

SPORT

Mondialele de box

MOSCOVA (prin telex). — Campionatele mondiale de box, ajunse la a 5-a ediție, au început duminică trecută, în... jumătate din impresiunea sală „Olimpiskii” din Moscova (numărul total al locurilor este de 34 000) odată cu desfășurarea primelor meciuri ale preliminariilor. Iată primele date furnizate de organizatori: sînt înscrise 236 de boxeri, din 47 de țări, un singur campion mondial de la ediția precedentă (Reno Nevada, 1986) își va apăra centura, cubanezul Felix Savon, la categoria grea. În schimb 3 campioni olimpici de anul trecut și 10 campioni europeni din vara acestui an încearcă să-și înscrie în palmares și titlul mondial.

Pe cine cîntăm stîli de la din cotidiene. Vom încerca o trecere în revistă a pugilistilor noștri cu referiri la tablourile de concurs, spunînd de la început că tragerea la sorți — operațiune foarte importantă în box, unde nu există sistemul capilor de serie — nu ne-a prea avantajat. La semimuscă, Petrică Paraschiv îl are ca adversar în

„15”-imi pe Cho Dong Bum, din R.P.D. Coreeană, meci greu, o eventuală victorie aducîndu-l în fața japonezului Seigi Ichikado, liber în primul tur (în perspectivă ar urma un sfert de finală, cu americanul Eric Griffin). Un „tablou” foarte dificil are „musca” Nicolae Aliuță, pe partea lui figurînd reprezentanții Bulgariei (Martin Krastev, pe care l-a învins clar la puncte), al S.U.A. și Cubei, în timp ce la „cocos” Adrian Mărcuț a făcut un prim pas spre fauzele superioare, învingîndu-l clar la puncte pe tenacele irlandez Roy Rash. În continuare, Mărcuț va boxa cu polonezul Robert Ciba. La categoria pană, Octavian Stoica are o misiune dificilă în primul tur în fața reprezentantului gazdelor, Ayrat Hamatov. O confirmare a talentului său indiscutabil așteptăm de la Francisc Vastag (categ. semi-mijlocie) cu o eventuală semifinală în compania unui pugilist american, Raul Marquez, cubanezul Lemus, sovieticul Erescenko și Mehnert din R.D.G. fiind plasați pe cealaltă parte a tabloului. Nu același lucru putem spune despre tragerea la sorți în cel-l priveste pe „veteranul” lotului nostru (la 24 de ani...), la categ. mijlocie mică, Rudel Obreja, care, dacă va ajunge în sferturi, îl va întîlni cel mai probabil, pe cubanezul Hernandez. În sfîrșit, la „grea” Vasile Adumitroaie îl are ca adversar în primul tur pe Peter Hrivnak (Cehoslovacia).

LUCIAN OPREA

Flacăra Redacția: București, Piața Științei 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10; 17 60 20, întelecare; Actualitate politică: 25 60; Economie: 21 28; Cultură, știință, învățămînt: 14 57; Cetățenești: 14 53; Scrisori: 25 42; Reportaj-informații: 25 60; Sport: 14 53; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10876, presfir București, Calea Griviței nr. 64—66.